

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง
ยุทธภูมิศึกษาฯ

โดย

คุณแพทุมมาศ ชุมารักษ์
และคณะ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

คำนำ

งานวิจัยโครงการข้อมูลอยอดดีตชนเผ่าชูของคุณเบญจมาศ ชุมาร犹เสี้ยะกณะ เป็นงานศึกษาเรื่องของชนเผ่าที่มีความพิเศษยิ่ง เป็นงานวิจัยเรื่องชนเผ่าที่เขียนจากข้างใน จากจุดยืนของชนเผ่า ไม่ใช่จากสายตาของนักวิชาการคนนอก คุณเบญจมาศใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของเผ่าเป็นเวลากว่า 5 ปี เดินทางรอบแรมไปในป่าหุ่งใหญ่นับเรศวร พูดคุยกับผู้เผ่าผู้รู้ของชนเผ่าในหมู่บ้านต่างๆ 10 กว่าหมู่บ้าน เธอมีความวิริยะ อุดสาหะ อดทน ไม่กลัวความยากลำบาก มีความรักในชนเผ่า รับรู้ปัญหาของชาวชนเผ่าเหมือนกับเป็นปัญหาของเธอเอง ประธานาธิบดีต่อสู้ให้ชนเผ่ามีที่ยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมไทย

ทัศนะจากข้างในของคุณเบญจมาศเปิดเผยให้เราเห็นถึงสิ่งที่เธอเรียกว่า “มายาคติ” คือการมองว่าชนเผ่าเป็นสังคมที่ขาดศิวิไลซ์ เป็นพวกทำลายธรรมชาติ แท้จริงแล้วชาวชนเผ่ามีชีวิตที่ผูกพันและเคารพธรรมชาติอย่างแนบแน่น ผืนดินเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เมื่อจะเพาะปลูกจะต้องบอกกล่าวขอให้ที่ดินจากพระแม่ธรณี เมื่อเสร็จสิ้นถือถือภารกิจทำไร่ต้องทำพิธีแสดงความกตัญญูต่อเทพผู้คุ้มครองด้วยกราบไหว้บูชาแผ่นดินและถือแผ่นดินให้พระแม่ธรณี พากษาใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรักภักดิ์ กินอยู่ประยัคพอเพียง ชาวชนเผ่านำงอกลุ่มถือศีลเคร่งครัดมาก ไม่มีสัตว์และไม่กินเนื้อสัตว์ พากษาปฏิเสธ “สงกราม” ไม่ต้องการม้าฟันทำลายล้าง จึงหลบหนีมาอยู่ตามป่าเขา เส้นแบ่งประเทศพร้อมเด่นเป็นสิ่งที่แบ่งกล่องในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของพากษา สำหรับชาวชนเผ่าชีวิตทางโลกไม่ได้แยกออกจากความศักดิ์สิทธิ์ของพื้นที่ธรรมชาติและพิธีกรรม ทุกสิ่งที่เข้าทำเป็นการปฏิบัติธรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ข้าพเจ้าคิดว่าวิถีชีวิตเช่นนี้มีความศิวิไลซ์อย่างยิ่ง

งานวิจัยของคุณเบญจมาศและคณะแสดงให้เห็นว่าชาวชนเผ่ามีความเป็นชุมชนที่ผูกพันกับธรรมชาติ บรรพบุรุษ เครื่องญาติ ประเพณี ภาษาและวัฒนธรรม ชาวชนเผ่าพยายามต่อสู้กับการครอบงำของรัฐและทุนที่พยายามทำลายชุมชนและเผ่าของเข้า ทั้งโดยทางกฎหมาย เช่น การขับไล่คนออกจากป่าให้ชาวเผ่าเปลี่ยนวิถีชีวิตมาทำนา หรือเพาะปลูกเพื่อขาย และโดยทางวัฒนธรรม เช่น ให้ใช้ภาษาไทยกลาง ให้แต่งกายแบบคนเมือง ขับไล่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พากษาบ้านถือ แปลงให้วัฒนธรรมเป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว เพย์พร์ความคิดเรื่อง “การพัฒนา” แบบระบบทุนที่ยึดเพียงเงินตราเป็นตัวตั้ง งานของคุณเบญจมาศสะท้อนให้เห็นแรงประระห่วงรัฐและทุนกับความพยายามของชาวชนเผ่าที่จะรักษาชุมชน เอกลักษณ์ และศักดิ์ศรีของเข้าไว้

ชาวชนเผ่าได้ข้อสรุปของเขาว่า โครงการพัฒนาจากภายนอกไม่ว่าจะมาจากฝ่ายรัฐหรือฝ่ายองค์กรพัฒนาเอกชน ไม่ได้ทำให้ชุมชนของพากษาเข้มแข็งขึ้น กลับเป็นการทำลายชุมชนให้อ่อนแอ

และแตกแยก ชาวชนเผ่าคันพนว่า ความเข้มแข็งของชุมชนต้องมาจากการในชุมชนกันเองที่ต้องมีความรัก ความสามัคคีและร่วมมือกัน เส้นทางของชุมชนจะต้องถูกกำหนดขึ้นมาจากการในชุมชน ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับข้อสรุปนี้ของชาวชนเผ่า ข้าพเจ้าคิดว่าการต่อสู้ที่สำคัญที่สุดเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชน คือ การพื้นจิตสำนึกในชุมชน ชุมชนตระหนักและภูมิใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ของตนเอง ชุมชนจึงจะเกิดพลังในการต่อสู้กับแรงประท้วงและการครอบงำจากภายนอก เมื่อชุมชนพื้นจิตสำนึก ก็จะเกิดการรวมพลังของสมาชิกของชุมชน ทำกิจการทั้งหลายลุล่วงไปได้ อีกทั้งจะสามารถรับสิ่งดีงามจากภายนอกได้อย่างเลือกสรรเลือกเส้นทางการพัฒนาที่กำกับโดยวัฒนธรรมชุมชน ชาวชนเผ่าจึงจะสามารถรักษาชุมชนและวัฒนธรรมของตนไว้ได้ ขณะเดียวกันก็สามารถนำเอาความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทั้งด้านการเกษตร การสื่อสาร การแพทย์ฯลฯ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้

ขอให้งานของคุณเบญจมาศเป็นแรงบันดาลใจให้สำนึกของชุมชนแห่งชัคเข็นในหัวใจชาว

ชนเผ่าชุดนี้ โดยเฉพาะของหนุ่มสาว เป็นพลังให้ชาวชนเผ่ามีที่ยืนในสังคมและวัฒนธรรมไทย

ด้วยทิพย์ นาถสุภา

1 กรกฎาคม 2546

คำนำคณะวิจัย

จะเป็นด้วยฝ่าลิขิตหรือเป็นความต้องการกันหาที่มาของผ่านพ้นๆ ทำให้มีโอกาสก้าวเข้ามาทำงานกับนักวิชาการ นับว่าเป็นสิ่งที่คีมากในชีวิตที่ได้ทำงานภายใต้โครงการข้อนรออยอดีตชนผ่าชูของชุดโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง ในอดีตที่ผ่านมาเรื่องราวของชนผ่าชูได้ถูกบันทึกได้ถูกศึกษาจากคนภายนอก ทำให้เกิดช่องว่างในการทำความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรม การถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ มักถูกบิดเบือนถูกตีความเอาเองจากคนภายนอกแล้วขึ้นเส้นว่าเหล่านี้คือประวัติศาสตร์ชนผ่า โดยที่คนในชนผ่านแทนจะไม่มีโอกาสได้อ่านได้เข้าใจในเรื่องราวต่างๆ เหล่านั้นเป็นความเสียเปรียบมาโดยตลอดในระยะเวลาที่ผ่านมา

บัดนี้ด้วยกาลเวลาที่คนของชนผ่าชูได้เข้ามาร่วมกันค้นคว้าศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ซึ่งมีความหมายมาก เป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้คนรุ่นหลังได้เกิดการเรียนรู้เกิดความภาคภูมิใจภายใต้จิตสำนึกของชนผ่าชู ขณะวิจัยเราเองต้องยอมรับว่าการศึกษาดังกล่าวเป็นเรื่องเร้นลับที่ยากพอสมควรในการศึกษาค้นคว้าในการเขียนบันทึกเรื่องความเชื่อ สิ่งที่เป็นหลักบี้ดหนึ่งของทางค้านจิตวิญญาณของผู้คนพื้นที่สักดิสิทธิ์ตลอดจนการถูกกดซี่บ่เมืองแห่งการถูกเอกสารดอาเปรียบจากคนชนชาติอื่น มันเป็นความทรงจำที่เจ็บปวดฝัง根柢ในจิตวิญญาณของคนรุ่นบรรพบุรุษ ไม่มีใครยกพูดถึงมันอีกแล้ว ไม่มีใครยก托กข้าความเจ็บปวดอีกแล้ว ออย่างไรก็ตามเป้าหมายของการศึกษามาไม่ได้ต้องการสร้างความขัดแย้งของผ่านพันธุ์มนุษย์ แต่เป็นการบอกเล่าเรื่องราวข้อเท็จจริงให้สังคมได้รับรู้ต้องการบันทึกประวัติศาสตร์เอาไว้อย่างเป็นทางการเพื่อให้เกิดสำนึกที่ดีต่อกันระหว่างมวลมนุษยชาติ

ขอขอบคุณ ศ.ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ที่ได้เปิดโอกาสให้คนในชนผ่าชูได้เข้ามาทำงานกับเราของนักวิชาการ ขอขอบคุณผู้ผู้เฝ่าผู้แก่และคนเช่าผ่าชูทุกคนที่ได้ร่วมกันสร้างสำนึกประวัติศาสตร์ร่วมกัน และขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ทำให้คนในชนผ่าชูได้สร้างประวัติศาสตร์ของตัวเอง

“ยุคสมัยเปลี่ยนสังคมเปลี่ยนประวัติศาสตร์ก็เปลี่ยนแปลง

แต่การบันทึกมันช่วยรักษาความทรงจำที่ดีให้ไว้ได้”

บันทึกโดยคณะวิจัย

31 สิงหาคม 2546

บทวิเคราะห์การทำงานภาคสนาม

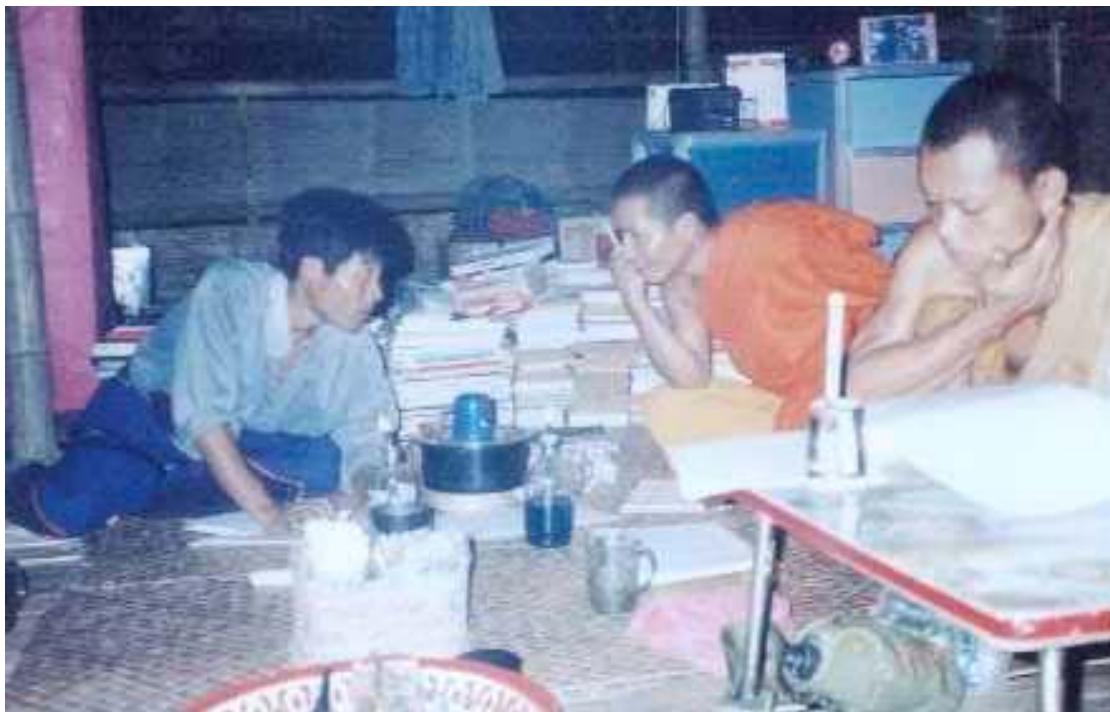
กระบวนการทำงานภาคสนามของโครงการยื้องนรอยอดดีตชนผ่าซู ได้มีรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย เช่น การจัดเวทีทำแผนแม่บพชุมชน โดยมีเป้าหมายของการดำเนินงานเพื่อร่วมรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหาปัจจุบันและเพื่อเป็นการทำความเข้าใจกับชุมชนว่าโครงการวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาชุมชนได้อย่างไร ซึ่งผลของการดำเนินงานในการจัดเวทีร่วมกับชาวบ้าน ทำให้ได้ข้อมูลสถานการณ์ต่างๆ ของหมู่บ้านอันเป็นผลกระทบมาจากการพัฒนาของโครงการต่างๆ ของภาครัฐที่ได้เข้ามาสู่ชุมชน นอกจากนี้ก็จะมีการพัฒนาใน การจัดทำแผนแม่บพทเพื่อที่จะวางแผนการทำงานในการแก้ไขปัญหาของชุมชน นอกจากนี้ยังได้ร่วมกันทำแผนที่แสดงการใช้พื้นที่ทำไร่ชา ก เป้าหมายสำคัญคือเพื่อที่เป็นหลักฐานในการอธิบายกับทางเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าชาวบ้านไม่ได้เป็นผู้บุกรุกทำลายป่า การทำไร่ชาก็นี้เป็นพื้นที่ดั้งเดิมที่เคยทำมาก่อนตั้งแต่สมัยของบรรพบุรุษ ทั้งนี้พื้นที่ตำบลໄโลว์มีปัญหากับหน่วยงานราชการมาโดยตลอดว่าชาวบ้านบุกรุกทำลายป่า ดังนั้นการจัดเวทีกับชาวบ้านจึงเป็นกระบวนการที่จะสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการลดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน

นอกจากการจัดเวทีร่วมกับชุมชนแล้ว โครงการยื้องนรอยอดดีตชนผ่าซูยังได้ใช้วิธีการทำงานโดยรูปแบบการจัดเสวนากลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยนี้จะเป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ทางคณะกรรมการต้องการทราบถึงข้อมูลประวัติศาสตร์ของชนผ่าซู การจัดเสวนากลุ่ม

ย่อยได้จัดในหลายพื้นที่ สำหรับเวลาจะขึ้นอยู่กับชุมชน เพราะว่าการทำงานภาคสนาม คณะวิจัยจะต้องมีความเข้าใจว่า โครงสร้างชุมชนแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกัน ดังนั้นการทำงานควรจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน คณะวิจัยจะยึดหลักของชุมชนเป็นตัวตั้งเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่ขัดแย้งกับชุมชน ทั้งนี้การจัดเสวนากลุ่มย่อยจะใช้รูปแบบการบันทึกทั้งการสังเกตุการณ์และการบันทึกเทป รวมทั้งการจดข้อมูลในวงเสวนา ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของการจัดเสวนากลุ่มย่อยคือเรื่องภาษาในการสื่อสาร เพราะว่าคนในชนเผ่าจะสื่อสารด้วยภาษาชนเผ่า ดังนั้นการที่คณะวิจัยจะสนทนาระบบที่มีภาษาไทยเป็นหลัก อาจจะทำให้คนในท้องถิ่นทำหน้าที่แปลทั้งภาษาไทยเป็นภาษาชนเผ่า และแปลจากภาษาชนเผ่าเป็นภาษาไทย ดังนั้นในบางครั้งการสนทนาก็อาจจะไม่ได้อรรถรสเท่าไนก เพราะจะต้องเสียเวลาภักดิการแปลข้อความเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

สำหรับบางพื้นที่มีผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของชนเผ่า รูปแบบการทำงานจะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เดียวหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดมากขึ้น ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม ความศักดิ์สิทธิ์และเรื่องของ ศาสนา ส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพราะจะต้องใช้เวลานานมากในการพูดคุยและไม่จำเป็นต้องใช้การสนทนาวงกว้าง การค้นหาความหมายของข้อมูลต้องให้เวลาภักดิการศึกษา บางครั้งนักวิจัยที่เป็นคนของชนเผ่าจะต้องมีบทบาทในการอ่านหนังสืออ่านเอกสารที่ถูกบันทึกไว้เป็นภาษาของชนเผ่า และหลังจากนั้นจะมีการร่วมกันตีความทำความเข้าใจด้วยกัน โดยเฉพาะประเด็นประวัติศาสตร์ของผู้นำความเชื่อแบบตะหละโ寇 จะต้องอาศัยผู้รู้หลายคนในการทำความเข้าใจเนื้อหาในเอกสาร เพราะการบันทึกนั้นถูกบันทึกด้วยแต่ละคนของบรรพบุรุษทำให้เป็นการบันทึกที่กลุ่มลึกลับซับซ้อน ผู้รู้เท่านั้นถึงจะเข้าใจและตีความได้ การทำงานของคณะวิจัยจึงจะต้องค้นคว้าผู้รู้แต่ละพื้นที่แต่ละชุมชน และเมื่อมีการอ้างอิงถึงผู้รู้ในหมู่บ้านชุมชนอื่น คณะวิจัยก็ต้องค้นคว้าแหล่งที่มาของข้อมูลทั้งที่เป็นตัวบุคคลและที่เป็นแหล่งเอกสาร และเดินทางไปหาด้วยตัวเองไปร่วมใช้ชีวิตร่วมกัน เพราะการศึกษาข้อมูลที่ยาก จะต้องใช้เวลาภักดิการศึกษาและตัวผู้รู้เองก็ต้องดูว่าคณะวิจัยศึกษาไปแล้วมีประโยชน์กับชุมชนหรือไม่ เพราะการถ่ายทอดการให้ความรู้ในชนเผ่านั้นคุณภาพอาจารย์ก็จะคุ้มค่าด้วย ดังนั้นการทำงานรูปแบบนี้จึงต้องใช้เวลาและคณะวิจัยจะต้องมีความอดทนเพียงพอในการศึกษาข้อมูล

การทำงานของคณะวิจัยนักจากมีการทำงานภาคสนามแล้ว ยังมีกระบวนการทำงานในการสำรวจเอกสารด้วย โดยเป็นการศึกษาข้อมูลที่เคยถูกบันทึกเอาไว้แล้วจากสถานที่ต่างๆ ตามแหล่งข้อมูลต่างๆ นักวิจัยของโครงการจะทำหน้าที่อ่านข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งในกระบวนการนี้เรียกว่าการทำรายงานเชิงเอกสาร เพื่อให้การศึกษาวิจัยมีน้ำหนักมากขึ้น มีแหล่งที่มาที่ไปของข้อมูลเป็นการยืนยันได้ว่ามีการค้นคว้าอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

โครงการข้อมูลนิรูปแบบการนำเสนอรายงานที่หลากหลาย เช่น นอกจาจะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบรายงานเอกสารแล้ว ยังได้มีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการทำเทปเพลง “ คนตระหง่านผ่า ” เพราะชีวิตของชนผ่ากับเรื่องราวของคนตระหง่านเป็นวิถีชีวิตที่แสดงถึงความละอ่อนของชีวิตที่ผูกโยงชีวิตของผู้คนกับธรรมชาติ ดังนั้นการจัดเวทีคนตระหง่านผ่าเพื่อที่จะบันทึกคนตระหง่านผ่า แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดเวทีคนตระหง่านผ่านนี้คือ เนื่องจากการประสานงานที่ผิดพลาด เพราะช่วงเวลาที่คุมะวิจัยได้ติดต่อประสานงานไปจัดเวลาที่นั้น เป็นช่วงเวลาที่ยังเก็บเกี่ยวไม่เสร็จ ทำให้อารมณ์ของนักคนตระหง่านแสดงจังไม่มีสีสัน เพราะเห็นด้วยกับการหน้าที่การทำงานในท้องไร่ท้องนา แล้วยังต้องมาแสดงคนตระหง่านเพื่อให้คุมะวิจัยได้บันทึกการแสดง ทำให้อารมณ์ความรู้สึกของนักคนตระหง่านไม่ได้เต็มที่เท่าที่ควร

นอกจากนี้ยังได้มีการบันทึกการทำงานในรูปแบบของการทำวีดีทัศน์ของชนผ่า รูปแบบสารคดีของชนผ่า “ สารคดีข้อมูลนิรูปแบบการนำเสนอรายงานในอิกรูปแบบ หนึ่ง และได้ทำการเผยแพร่ถ่ายทอดให้กับเวทีต่างๆ เพื่อเป็นการนำเสนอในอิกรูปแบบสารคดีจะได้รับความสนใจมากกว่าในชุมชนมาก เพราะการอ่านหนังสือจะเป็นเรื่องที่เข้าใจยากกว่าการดูสารคดี เนื่องจากคนในชนผ่ายังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาษาไทยน้อยมาก การนำเสนอรูปแบบสารคดี จึงได้ทำให้เกิดประโยชน์ให้กับชุมชนในระดับวงกว้างตามเวทีเครือข่ายต่างๆ และตามชุมชนพื้นที่ต่างๆ นับว่าเป็นรูปแบบการทำงานที่น่าสนใจมาก

การทำงานของโครงการยื่นขอโดยดีตชนผ่าซูไดร์วมจัดเวลาที่กับเครือข่ายต่างๆที่เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนและเป็นองค์กรท้องถิ่น โดยนักวิจัยของโครงการจะเป็นผู้ให้ความรู้ถ่ายทอดข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมเวทีของเครือข่าย และเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของคนทำงานในเครือข่ายต่างๆ เป็นการทำงานตามเป้าหมายคือการสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายและเป็นการขยายความสัมพันธ์ในพื้นท้องชนผ่าด้วยกัน

บทสรุปในการทำงานของโครงการยื่นขอโดยดีตชนผ่าซูคือการได้ทำงานในเรื่องราวประวัติศาสตร์ของชนผ่า โดยมีคณะวิจัยที่มีความสามารถแตกต่างหลากหลาย รวมทั้งมีคนชนผ่าซูได้เข้ามาอยู่ในทีมงาน ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีศักยภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการร่วมกันสร้างร่วมกันบันทึกประวัติศาสตร์ของชนผ่า เพื่อให้เป็นไปตามเจตนาرمณ์ของชนผ่าว่า คนในชนผ่าจะต้องเป็นผู้บันทึกประวัติศาสตร์ของตัวเอง

หุบเขาเสօະนີພັງ

ສາຍນ້ຳແມ່ຈັນ

บทที่ 1 ความสำคัญของการศึกษาและขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ของโครงการย้อนรอยอดีตชนผ่าazu

พื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวรเป็นพื้นที่ที่ถูกขนานนามว่าเป็นดินแดนลึกลับ และศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีชุมชนหลายชนเผ่าอาศัยอยู่ร่วมกันมาเป็นเวลาช้านาน โดยเฉพาะชนเผ่าชุมชนจำนวนประชากรมากที่สุดในพื้นที่แถบนี้ การจดบันทึกเรื่องราว ตำนาน ความเชื่อ ข้อห้าม ประเพณี วัฒนธรรม ได้ถูกรวบรวมเอาไว้อย่างไม่เป็นทางการ เพราะการถูกปิดกั้น การถูกกดขี่บ่เมืองจากชนชาติอื่นๆ ทำให้เรื่องราวต่างๆ ของชนเผ่าazu ได้ถูกปกปิดเอาไว้กลایเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยออกมายังแก่สาธารณะ ได้รับรู้ ภายใต้เงื่อนไขทางชาติพันธุ์ที่มีการมองว่าชนเผ่าazu เป็นชนชาติที่ต้องต่อสู้ เพราะแม่กระทั้งการเรียกชื่อชนเผ่าก็ยังถูกหมายบ่จากชนชาติอื่นที่ใหญ่กว่า คนโดยทั่วไปจึงเรียกคนชนเผ่าazu ว่าเป็นคนกะเหรี่ยง ซึ่งถ้าหากจะอธิบายเล่าว่า “ กะเหรี่ยง ” ไม่มีความหมายอะไรมากในสำนักทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่าazu คำว่ากะเหรี่ยงจึงเป็นคำของชนชาติอื่นที่หั่นนั้นที่เอามาใช้เรียกกัน ความไม่ถูกต้องอันนี้กลับได้รับการยอมรับจากสังคมโดยทั่วไป แต่ความถูกต้องว่าเป็นคนของชนเผ่าazu กลับกลایว่าถูกปิดบังจนกระทั่งคนรุ่นลูกรุ่นหลานทุกวันนี้แทบจะไม่ได้ยินหรืออาจจะไม่รู้จักแล้วสำหรับคำว่า “ azu ”

คำว่า “ azu ” ไม่ได้มีความหมายเป็นอย่างอื่น เป็นคำเรียกชนเผ่าของตนเอง ชนเผ่าazu ได้แตกออกมายากจากชนชาติมอญ ซึ่งชนชาติมอญจะเรียกชนเผ่านี้ว่า “ เกรียง ” ภายในการเผ่าazu เแยกออกเป็นสองกลุ่ม คือ “ โผล่azu ” และ “ โผล่ลูกลิ่บ่อง ” (เชลาคุหลง azu ใน gerade)

การเรียกชื่อชนเผ่าโดยกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น คนจีนเรียกกะเหรี่ยงว่า “ โจว ” บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ อ้างจากนักประวัติศาสตร์ชาวตะวันตกว่ากะเหรี่ยง มีเชื้อสายมาจากชนชาติโจว โดยที่ไม่ได้อธิบายที่มาและความหมายของชื่อโจว จากการศึกษาการเรียกชื่อตนเองของคนกะเหรี่ยงพบว่า ข้ออ้างของนักประวัติศาสตร์ตะวันตกในการเรียกชื่อกะเหรี่ยงว่า “ โจว ” ของคนจีนนั้น มีที่มาจากการที่คนกะเหรี่ยงเรียกชื่อตนเองดังนี้ กะเหรี่ยง โผล่ล่วง เรียกชื่อผ่านตนเองว่า “ azu ” กะเหรี่ยงสกอร์เรียกชื่อผ่านตนเองว่า จกอร์ การที่นักประวัติศาสตร์ชาวตะวันตกอ้างกะเหรี่ยงมีเชื้อสายมาจากชนชาติโจว จึงมีที่มาชื่อที่คนกะเหรี่ยงเรียกตนเอง ซึ่งการออกเสียง “ azu ” หรือ ” สกอร์ ” มาเป็นออกเสียงว่า “ โจว ” (วุฒิ บุญเลิศ ชูจากสวนผึ้ง)

คนมอญ เรียกกะเหรี่ยงว่า “เกรียง”
 ชาวตะวันตก เรียกกะเหรี่ยงว่า KAREN มาจาก กะเหรี่ยง
 คนล้านนา เรียกกะเหรี่ยงว่า ยาง มาจากปกาเกอะญอ ,ເກອະญອ
 คนพม่า เรียกกะเหรี่ยงว่ากะยิน มาจากกะเหรี่ยง กะยา กะยินนี
 คนไทย เรียกกะเหรี่ยงว่า กะเหรี่ยง มาจากมอญที่เรียกว่า เกรียง

ภาษาและความหมายของเชื้อชาติชนเผ่า

ปกา หมายถึง เรา เกอะญอหมายถึงคน ,ມນຸຍາຕີ
 ปกาເກອະญອ หมายถึง เราເປັນຄນຫວີ່ອເຮາເປັນມນຸຍາຕີ
 ปกา หมายถึง เรา ເກອະญອ หมายถึง ເຮັບຈ່າຍ
 ปກາເກອະญອ หมายถึงເຮາເປັນຄນເຮັບຈ່າຍ
 ແທ່ງ່ອ หมายถึง ເຮາ ໂພລ່ວງ หมายถึง ຄນ ,ມນຸຍາຕີ
 ແທ່ງ່ອ ໂພລ່ວງ หมายถึง ເຮາເປັນຄນຫວີ່ອເຮາເປັນມນຸຍາຕີ
 ກະຍາ , ກະຍາ ມາຈາກ ເກອະญອ หมายถึง ຄນຫວີ່ອມນຸຍໍ

กล่าวโดยสรุป ความหมายของคำว่า กะเหรี่ยง มาจากคำว่า กะยา ເກອະญອ ກະ
 ยิน เกรียง ว่าເຮາເປັນຄນ ເຮາເປັນມນຸຍໍຫວີ່ອເຮາເປັນຄນເຮັບຈ່າຍ ເຮາເປັນຄນສມະ ເມື່ອໜີ
 ທາດີ້ຫວີ່ອ ໂພລ່ວງ ເຂົ້າມາສູ່ຮ່ວມຂອງພຣະພຸຖະສາສນາແໜ່ອນກັບໜາດິມອຸ່ນ ຜັນທາຕິພມ່າທີ່
 ມີຄວາມເຈົ້າມາກວ່າ ແລະ ຕ້ອງການອົກກັບໜາດິ່ນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ອື່ນຍອມຮັບຄວາມເປັນມນຸຍໍ
 ຂອງຕົນ ຈຶ່ງໄດ້ໃຫ້ສັພທ໌ການຍາລີ ຜົ່ງເປັນການສາກລິໃນບຣິບທອງຜູ້ທີ່ນັບຄື່ອພຣະພຸຖະ
 ສາສນາ ວ່າຕົນເອງເປັນ “ ແທ່ງ່ອ ມ່າ ນີ້ ” ແທ່ງ່ອ หมายถึง ເຮາ ມ່ານີ້ หมายถึงມນຸຍໍ ແທ່ງ່ອ
 ມານີ້ หมายถึง ເຮາເປັນມນຸຍໍຜູ້ປະເສດຖາ (ອ້າງຈາກວຸດີ ບຸລຸເລີສ ຊູຈາກສວນເພື່ອ ຈ.ຮາບບຸຮີ)

จากการบอกเล่าของปู่ย่าตายายคำว่า “ ฉู “ และ ”ส่อง” เป็นคนละผ่านพ้นธุรกัน เมื่อมองกับไทยกับลาวที่เป็นคนละผ่านพ้นธุรกัน แต่ก็เสมือนเป็นพี่น้องกัน เชือสายฉูส่องคล้ายๆกันแต่ภาษาแตกต่างกัน ชนชาติอื่นจะเรียกพาการาวมกันว่าเป็นพากะหรือยังซึ่งไม่ใช่เชือชาติผ่านพ้นธุของเรา แต่คำว่า กะหรือจะถูกใช้มาโดยตลอด ทำให้กล้ายเป็นคนทั่วไปหรือสังคมทั่วไปยอมรับคำว่า “ กะหรือยัง ” และกล้ายเป็นความชอบธรรมไปแต่การบอกเล่าของปู่ย่าตายายของเรานอกกว่า “ ฉู ” หมายถึง ชื่อชนผ่าและ “ ส่อง ” ก็หมายถึงชื่อชนผ่า แต่จะมีการเรียกแตกต่างตามถิ่นที่อยู่อาศัยว่าเป็นกลุ่มคนที่อยู่ต้นน้ำหรือกลุ่มคนที่อยู่ปลายน้ำ คำว่า “ โผล่วที่คี ” เป็นถิ่นที่อยู่ของคนต้นน้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่ของกลุ่มชนผ่าฉู และคำว่า “ โผล่วที่ทา ” เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของคนปลายน้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่ของกลุ่มคนชนผ่าส่อง ซึ่งจากคำบอกเล่าของบรรพบุรุษทำให้เรามีความเชื่อว่า โผล่วที่คีและโผล่วที่ทาเป็นคนกลุ่มเดียวกันเชือสายเดียวกัน ดังนั้นชนผ่าฉูและชนผ่าส่องจึงมีความสัมพันธ์ต่อกันมาช้านาน (สัมภาษณ์นายโจคลี กาญจนแกร่งกล้า กลุ่มบ้านไกนองเอหมู่บ้านจะแก วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2546)

ภายใต้เงื่อนไขทางชาติพันธุ์ที่มีการมองว่าชนชาตินี้เป็นชนชาติที่ต้อຍຕា และภายใต้เงื่อนไขทางการเมืองที่ถูกเอกสารดูแลเปรียบมาโดยตลอด ทำให้เรื่องราวต่างๆของชนผ่าฉูจึงเป็นเรื่องของความลับ ทำให้เป็นสิ่งที่น่าจะติดตามค้นคว้าและรวบรวม ภูมิปัญญาของชนผ่าที่ถูกสั่งสมเอาไว้หลายช่วงอายุคน ควรที่จะได้มีการถ่ายทอดเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ เรื่องราวประวัติศาสตร์ของชนชาติอย่างแท้จริงควรจะถูกเปิดเผย การเปิดโฉมหน้าประวัติศาสตร์ของชนผ่าฉูจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะภายใต้เงื่อนไขที่ชนผ่าฉูได้อาศัยอยู่ในพื้นแผ่นดินไทย จึงทำให้ชนผ่าฉูเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยในสายตาของรัฐไทย และด้วยแนวคิดเรื่องการสร้างรัฐชาติจากกลุ่มที่มีอำนาจหนือกว่า ทำให้ชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนในชนผ่าฉูถูกเบี่ยงขับจากฝ่ายที่มีอำนาจในการปกครอง การสร้างรัฐชาติโดยใช้นโยบายกลืนชาติได้ส่งผลกระทบ คนในชนผ่าฉูจึงอาจดูเสมือนว่าเป็นรายภูรชั้นสองของประเทศไทยที่ถึงแม่นว่าจะมีบัตรประจำตัวเหมือนกับคนไทยทั่วไป แต่ก็ยังไม่มีสิทธิมีเสียงหรือได้รับความเป็นธรรมอย่างเต็มรูปแบบ เมื่อมองกับคนไทยที่ลือบัตรประชาชนไทย การศึกษาค้นคว้าหากแห่งประวัติศาสตร์ของชนผ่าฉูจึงมีความหมายมาก จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์สามารถยืนยันได้ว่า ชนผ่าฉูได้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ จนกระทั่งทุกวันนี้ป้าฝนใหญ่ที่ชนผ่าฉูได้อัญเชิงกับคนไทยที่ลือบัตรประชาชนไทย การศึกษาค้นคว้าหากแห่งประวัติศาสตร์ของชนผ่า

ประการเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก ภูมิปัญญาของคนในชนเผ่าฯที่ได้มีการสั่งสอนถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจึงเป็นสิ่งที่ควรจะศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดสำนักทางประวัติศาสตร์ภายในชุมชนและเพื่อเผยแพร่ให้กับสาธารณะ ได้รับรู้

นอกจากนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯยังมีความสำคัญที่จะทำความเข้าใจใหม่อีกรึ่งให้กับสังคมเมืองและผู้ที่มีอำนาจ เพราะในช่วงเวลาที่ผ่านมาผู้ที่มีอำนาจรัฐไม่เคยคิดที่จะพยายามทำความเข้าใจในวิธีคิดของคนในชนเผ่าฯ บัดนี้ถึงเวลาแล้วที่ชนเผ่าฯจะบอกว่าฯคือใคร ความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯ จะถูกอธิบายและให้ความหมายผ่านทางโครงการวิจัย “ ย้อมรอยอดีตชนเผ่าฯ ” ซึ่งอาจเป็นบทเรียนก้าวแรกของคนชนเผ่าฯที่ก้าวกระโดดจากความเป็นรายภูมิชั้นสองของประเทศเข้ามาสู่แวดวงของชนชั้นนำของสังคม ความคิดของนักวิชาการมักจะได้รับการยอมรับว่าถูกต้องสมอในสังคมไทย ดังนั้นในวันนี้เป็นวันที่คนแห่งชนเผ่าฯได้มีโอกาสเข้ามาร่วมทำงานวิจัยอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างประวัติศาสตร์ของตนเอง จึงมีคุณค่าและความสำคัญมาก

ความสำคัญของการศึกษาเพื่อต้องการจะค้นคว้าหาภูมิหลังที่มาทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯที่ถูกปกปิดมาเป็นเวลานาน หลังจากการศึกษาแล้วจะได้นำเนื้อหาและคุณค่าต่างๆของภูมิปัญญาดังเดิมเสนอออกมายังสังคม ได้รับรู้ ทั้งนี้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯจะเปิดโอกาสให้คนในชนเผ่าฯได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบันทึกประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับชุมชน และความสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาวิจัยคือ เป็นการนำเสนอข้อมูลให้กับทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อรัฐจะได้กำหนดแนวโน้มนโยบายที่สอดคล้องกับวิถีของชุมชน ทำให้ชุมชนซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของกลไกอำนาจรัฐสามารถมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข ดังนั้นการวิจัยภายนอกได้โครงการยื่นขออยอดีตชนเผ่าฯจึงเป็นโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่ชุมชนได้มีสิทธิมีเสียงในการกำหนดทิศทางของตัวเอง

ภูเขาโตตุ่วปอง เส้นกันอาณาเขตแดนไทยกับพม่า ที่ชายแดนด้านตะวันตก
สายน้ำเคอเทรา

ขอบเขตพื้นที่ศึกษาโครงการย้อนรอยอดีตชนเผ่าฯ

คณะวิจัยโครงการยือนร้อยอดีตชนผ่าซู ได้เลือกพื้นที่ศึกษาของโครงการตามขอบเขตของความเชื่อแบบตะ浩ะ โគ โดยทำการศึกษาในเฉพาะพื้นที่ “สังapeake ไทย” เท่านั้น การกำหนดพื้นที่โดยยึดหลักความเชื่อแบบตะ浩ะ โគ เป็นการกำหนดโดยใช้เส้นแบ่งทางวัฒนธรรม โดยได้แบ่งพื้นที่ออกเป็นพื้นที่ “สังapeake ไทย” กับพื้นที่ “วิปะ ไทย” พื้นที่ “สังapeake ไทย” หมายถึง พื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์นั่งคั่งด้วยศิลธรรม วัฒนธรรม เป็นพื้นที่บังเกิดขุ่นทรัพย์ พื้นที่ “วิปะ ไทย” หมายถึงพื้นที่ที่เสื่อมเสีย ขาดศีลธรรม ขาดคุณธรรม เป็นพื้นที่ที่มีการกินเหล้าเมายา เป็นพื้นที่ของความวิตติเนื่องจากผู้คนไม่ยึดถือในข้อห้าม ข้อกำหนดของตะ浩ะ โគ พื้นที่สังapeake ไทย ครอบคลุมพื้นที่อยู่ 3 ช่วง คือตั้งแต่แม่น้ำเคอหาระจนถึงแม่น้ำแม่กะสะ เรียกว่า เขตไน้กาะ เรา ตั้งแต่แม่น้ำแม่กะสะจนถึงแม่น้ำจ่าวยะ เรียกว่า เขตไม้หน่อเราะ และตั้งแต่แม่น้ำจ่าวยะจนถึงไล่ถ่องคุ้ เรียกว่า เขตปุ่ปี้ยกะ พื้นที่สังapeake ไทยถือเป็นพื้นที่ศักดิสิทธิ์ เพราะเป็นที่บำเพ็ญศีลของพระอินทร์และของตะ浩ะ โគ ที่สำคัญคือเป็นพื้นที่ที่จะนำไปสู่ยุคพระคริอาริย์ จึงมีข้อกำหนดข้อห้ามที่เคร่งครัดสำหรับผู้ที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็นการห้ามต้มเหล้า ห้ามกินเหล้า ห้ามเป็นชู้ผิดกฎหมาย เมียคนอื่น ห้ามเลี้ยงหมู ห้ามเลี้ยงไก่ ห้ามกินหมู ห้ามกินไก่ การอธิบายความหมายของสังapeake ไทย สามารถอธิบายได้ในสองความหมาย นั่นคือความหมายแรกเป็นความหมายในเชิงพื้นที่ ตามที่ได้อธิบายดังกล่าวแล้ว และความหมายที่สองหมายถึงความเป็นสังapeake ไทยแบบภายใต้ นั่นคือถ้าหากคนที่ประพฤติประพฤติชอบอยู่ในศีลในธรรม ไม่กินเหล้าเมายา ปฏิบัติตามข้อห้ามความเชื่อ ก็เรียกได้ว่าเป็นคนสังapeake ไทยเช่นกัน

พื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวรยังได้ถูกกำหนดขอบเขตตามความหมายของรัฐอิกรด้วย โดยเข้ามาซ่อนทับกันสองหน่วยงาน คือ หน่วยงานทางการปกครอง ที่ได้เข้ามากำหนดขอบเขตพื้นที่ให้เป็นตำบล หมู่บ้านในอดีตพื้นที่นี้ได้แบ่งการปกครองออกเป็นสองตำบลคือตำบลໄล'โว'และตำบลเลียวกา (ลังกา) ซึ่งได้ตั้งหน่วยงานของอำเภออยู่ที่กองผ่อ (ปัจจุบันเป็นที่ทำการของหน่วยพิทักษ์ป่าไม้) ต่อมาทางการปกครองได้ยุบพื้นที่ให้เหลือการปกครองเพียงตำบลเดียว คือในปัจจุบันเป็นตำบลໄล'โว' เพียงตำบลเดียวหน่วยงานของกรมป่าไม้ที่ได้เข้ามารักษาดู管ในพื้นที่ได้เข้ามากำหนด ขอบเขตว่าเป็นเขตราชอาณาจักรที่สัตว์ป่าหุ่งใหญ่นเรศวร เมื่อปี พ.ศ.2517 โดยได้มีประวัติ

ความเป็นมาว่าเมื่อปี พ.ศ.2508 เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตบ้านโป่งได้ทำหนังสือลงอธิบดีกรมป่าไม้ เรื่องแหล่งสัตว์ป่าที่สมควรประกาศห้ามการล่าสัตว์ป่า ห่วงซึ่งไก่ คงวี ตะเลอะ เชอะและทุ่งใหญ่ ซึ่งกรมป่าไม้ก็เห็นด้วย ปี พ.ศ.2510 กองบารุง กรมป่าไม้ พิจารณาเห็นว่า ป่าทุ่งใหญ่มีความเหมาะสมที่จะประกาศให้เป็นเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่ นเรศวร จึงได้ส่งหัวหน้าฝ่ายจัดการสัตว์ป่า เข้าไปทำการสำรวจสภาพป่าอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ.2515 กองบารุงได้เสนอเรื่องไปยังอธิบดีกรมป่าไม้ และได้มีหนังสือของกรมป่าไม้ แจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดตาก เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2515 ขอให้ทางจังหวัดระงับการอนุญาตไดๆ ที่กระทบกระเทือนต่อแผนการจัดการป่าเป็นเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เดือนมกราคม พ.ศ.2516 กรมป่าไม้ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปทำการสำรวจเพื่อเตรียมการจัดตั้งเป็นเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่า เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.2516 ได้มีคณะบุคคลกลุ่มใหญ่นำอาชุดและเสลิคอปเตอร์ของทางราชการเข้าไปลักษณะบ้านในบริเวณป่าทุ่งใหญ่ จนเกิดเสลิคอปเตอร์ตกที่จ.นครปฐม ทำให้เกิดการคัดค้านจากกลุ่มนรุกษ์และประชาชนทั่วไปอย่างรุนแรง เดือนเมษายน พ.ศ.2517 ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ได้รับประกาศตามพระราชกำหนดยกเว้นให้เป็นเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่า โดยใช้อีว่า “ เขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ” (ศรันย์ บุญประเสริฐ....รู้จักทุ่งใหญ่นเรศวรกันเถอะ) ซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัดคือ ตำบลชะแอล อำเภอทองผาภูมิ ตำบลໄล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จ.กาญจนบุรี และพื้นที่บางส่วนตอนใต้ของจ.ตาก ในเขตตำบลแม่จัน และตำบลแม่ละมัง อำเภออุ่น旁 จ.ตาก เป็นจำนวนพื้นที่ถึง 3,200 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณสองล้านไร่ โดยทางด้านทิศเหนือติดต่อกับพื้นที่ของเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าอุ่น旁 จ.ตาก ทิศตะวันออกติดต่อกับเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จ.อุทัยธานี ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับป่าสงวนแห่งชาติน้ำโจน ทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับเขตล่าสัตว์ป่าบึงเกริงจะเวียและหนองน้ำชัน ทิศตะวันตก ติดกับพื้นที่ป่าสงวนแอพาลอน ในประเทศไทย

ดังนี้ในการเลือกพื้นที่ศึกษาของโครงการย้อนรอยอดีต
ชนผ่าซู จึงเป็นพื้นที่ที่มีความพิเศษซับซ้อน คณวิจัยได้ทำการศึกษาและทำงานภาคสนามในพื้นที่สองจังหวัด อันประกอบด้วย 6 หมู่บ้านคือ หมู่บ้านสะเนพ่อง หมู่บ้านกองม่องทะ หมู่บ้านเกาะสะเดิง หมู่บ้านทิไล่ป่า หมู่บ้านจะแก ตำบลໄล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จ.กาญจนบุรี และจำนวน 7 หมู่บ้านคือหมู่บ้านเกริงโน่ หมู่บ้านตะละคล่อง หมู่

บ้านแม่จันทะ หมู่บ้านทิบาก់ หมู่บ้านซังเบែះ หมู่บ้านໄກໂວຫາ หมู่บ้านໄត់តែងគុំ ตำบล
แม่จัน อำเภออุ่มผาง จ.ตาก เพราะเกี่ยวข้องกับความเชื่อแบบตะ浩ะគោ គណជនជាតិ
ทำการศึกษาวิจัยพื้นที่ควบคู่ไปด้วยกันกับการแบ่งขอบเขตพื้นที่ตามความหมายของทาง
ราชการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของหน่วยงานทางอำเภอและหน่วยงานของกรมป่าไม้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่การทำงานของโครงการวิจัยยังน
รอยอดีตชนเผ่าชุมชนมี 3 ระบบช้อนกันอยู่ คือ 1. พื้นที่ทางการปักครอง ที่มีการครอบ
คลุมบางตำบล บางอำเภอ ของจังหวัดกาญจนบุรีและบางตำบล บางอำเภอของจังหวัด
กาญจนบุรี 2. พื้นที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่ถูกประกาศโดยกรมป่าไม้ว่าเป็นเขตราชภัณฑ์
สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ด้านตะวันตก จ.กาญจนบุรี และเขตราชภัณฑ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่
นเรศวรด้านตะวันออก จ.ตาก 3. พื้นที่ทางความเชื่อ ศาสนาและพิธีกรรมของชนเผ่าชู ที่
พุดถึงความเชื่อว่าเป็นดินแดนศักดิสิทธิ์ เป็นดินแดนของการบำเพ็ญเพียรภานาเพื่อไปสู่
ความหลุดพื้น

พิธีกรรมบุญกองไฟที่หมู่บ้านໄត់តែងគុំ

บทที่ 2 การสร้างสำนักงานประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯ

ความหมายของ “ ฯ ” ฯ เป็นคำเรียกตนเองหรือชื่อผู้พันธุ์ของตนเอง

แต่คนโดยทั่วไปจะรู้จักคำว่า “ โผล่วง ” มากกว่า และมักจะตีความเอาว่าชนเผ่าฯ เป็น กะหรี่ยง โผล่วง หรือบางที่เรียกกันว่า กะหรี่ยง โปว์ ซึ่งถ้าจะอธิบายตามภาษาศัพท์แล้วคำว่า “ โผล่วง ” เป็นคำเรียกในภาษาฯ หมายถึงคน หรือคนฯ (โผล่วงฯ) นั้นเอง มีความหมายเดียวกับคำว่า “ ปากแกอญู ” ในภาษาของชนเผ่าสกอร์ (ส่อง) ที่มีความหมายว่า คนหรือตรงกับคำว่า “ เกอเหยยิร์ ” ในภาษาพม่าที่มีความหมายว่าคนเช่นเดียวกัน ส่วนคำว่า “ กะหรี่ยง ” เป็นคำที่คนไทยเรียกตามภาษาอังกฤษที่ใช้คำว่า KAREN แต่ไม่ได้มีความหมายในสำนักงานประวัติศาสตร์ของคนชนเผ่าฯ แต่อย่างใด

ฯ เป็นชนชาติมุหละ (ดั้งเดิม) ที่เรียกผ่านตัวเองว่า ชูนីอូพុ แต่ในปัจจุบัน คนที่จะรู้จักชื่อนี้มีน้อยมาก นอกจากจะเป็นผู้ที่คุ้นค่าวศึกษาจริงๆ เผ่าฯ ไม่ได้มีแค่ในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร ในประเทศไทยพม่าก็มีชนเผ่าฯ แต่พม่าเรียกว่าเกอะเหยยิร์ โปว์ ก็หมายถึงชนเผ่าฯ แต่ด้วยชนชาติอื่นๆ เช่น ฝรั่ง พม่า ไทย พวกเข่า ไม่ได้พูดถึงชื่อของชนเผ่านี้ เพราะไม่ได้มีความเข้าใจและไม่ได้มีการศึกษาอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นข้อจำกัดในการศึกษาเรียนรู้ ด้วยภาษาของชนเผ่าฯ เป็นภาษาที่คนในเชื้อชาติอื่นๆ ไม่ได้มีการศึกษา และเรียนรู้ ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ดังนั้นด้วยวิธีการศึกษาและระบบการศึกษาที่อยู่กันคนละระบบ ทำให้เป็นข้อจำกัดในการสื่อสารและการถ่ายทอด และคนจากเชื้อชาติอื่นที่เข้ามาศึกษาก็ได้ตีความเอาเองว่าเป็นความถูกต้องแล้ว โดยที่ไม่ได้มีการตรวจสอบอีกครั้งจากคนในชนเผ่าฯ ทำให้ข้อมูลต่างๆ ที่คนภายนอกเข้ามาศึกษาและถ่ายทอดจึงเป็นการบิดเบือนความจริง ความเป็นจริงของชนเผ่าฯ ไม่ถูกปรากฏ ดังนั้นมีอีกการวิจัยย้อนรอยอดีตชนเผ่าฯ ได้ทำการศึกษา โดยมีคนแห่งชนเผ่าฯ ได้เข้ามาร่วมทำงานด้วย ทำให้ความชัดเจนของการศึกษาจึงมีมากขึ้น ทั้งนี้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนของชนเผ่าฯ ได้ถูกเรียนรู้และถ่ายทอดอย่างตรงไปตรงมา ข้อมูลของโครงสร้างการย้อนรอยอดีตชนเผ่าฯ จึงเป็นข้อมูลที่ถูกบันทึกไว้ในตำรา คัมภีร์ โบราณของผู้รู้ในพื้นที่สังคีภัย ซึ่งคนโดยทั่วๆ ไปไม่สามารถเข้าใจได้ เพราะเป็นเรื่องที่เข้าถึงยากมาก ต้องมีการศึกษาภาษาเขียนของชนเผ่าตามการจารึกอยู่ในรูปแบบโบราณ และผู้รู้เป็นผู้ถ่ายทอดให้เฉพาะคนที่มีความสนใจ การศึกษาจะต้องมีการวิเคราะห์ร่วมกัน ตีความสิ่งที่อยู่ในบันทึกร่วมกัน เพราะเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ของคนรุ่นก่อน

การบูรณาการเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษา

ເສດຖະກິດລ່າຍ້ອນທີ່ມີຄວາມຮັບຮັດໃຫຍ້ຈຳກັດຕືກກົດ
ຈຶ່ງຈະມີຄວາມຮັບຮັດໃຫຍ້ຈຳກັດຕືກກົດ

มอนุ และช่วงที่ชนเผ่าฯสู้กับชนชาติพม่า ประวัติศาสตร์การเจริญของชนเผ่าถูกบิดเบือนมาโดยตลอด แม้กระทั่งนักวิจัยคนไทย คนต่างประเทศ ที่เข้ามาศึกษาวิถีชีวิตของคนในชนเผ่าฯ แล้วก็ตีความເອောນ แล้วขึดเส้นว่าสิ่งที่เข้าเข้าใจคือเส้นทางที่แท้ของชนเผ่าฯ เช่น ประวัติศาสตร์ได้เจริญถึงว่าชนชาติซูได้ต่อสู้กับพม่าเรื่องดินแดน โดยมีการใช้กำลังอาวุธสงคราม แต่ในขณะลิ่งที่เป็นจริงความรู้สึกนึกคิดของคนในชนเผ่าฯไม่ได้ความคิดเรื่องการทำสงคราม วิถีการระบุด้วยการใช้อาวุธไม่ใช่เส้นทางของคนในชนเผ่าฯ วิถีของคนซูไม่ชอบใช้ความรุนแรง การต่อสู้ด้วยอาวุธไม่ใช่เครื่องมือในการแก้ปัญหาคนในชนเผ่ารักสันติภาพ

จากการบันทึกปากคำของผู้เฒ่าและชนชั้นนำหลายคนในชนเผ่าจากการเปิดวงศานหาร่วมกันในประเด็นชนเผ่าฯกับแนวทางอุดมการณ์ในการสร้างชาติ ลุงหม่องเปป ผู้รู้จากชุมชนที่ໄล่ป้า ได้บอกว่าความเป็นเชื้อชาติชนชาติของชนเผ่าฯ จะเป็นไปตามคำสั่งสอนมรดกทอดกันมาว่า คนในชนเผ่าฯจะไม่ถือเอาของใคร แต่ยึดเอาทุกอย่างเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันตั้งแต่เงินทอง อาหารการกินและทุกสิ่งทุกอย่าง สิ่งเหล่านี้ยังคงฝังแน่นอยู่ในความคิดของคนในชนเผ่า คนในชนเผ่าฯยึดหลักความเท่าเทียมกัน ไม่มีความต่างสูงทางสังคม ไม่มีการยกย่องว่าใครเป็นใหญ่ แต่นับถือตามหลักการ ตามบทบาทหน้าที่ ไม่ได้ยึดหลักอำนาจในการปฏิบัติ ในการเข้าหาฯยึดหลักความเมตตา การกระทำใดๆไม่เป็นไปเพื่อความหวาดกลัว ดังนั้นคนชนเผ่าจึงไม่เคยนึกถึงบ้านเมืองในลักษณะที่เป็นประเทศหรือเขตแดน ไม่มีความต้องการที่จะยึดถือครอบครองอาแพ้ที่ใดๆ เพราะไม่รู้ว่าจะเอามาทำอะไร

ในความหมายของคนชนเผ่าฯ การอยู่ร่วมกัน กินร่วมกัน กีเพียงพอแล้ว สำหรับสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้นมาบ้าน สามารถพูดได้ว่าไม่ได้เกิดจากคนของชนเผ่า แม้กระทั่งกองทัพ KNU ก็ไม่ใช่จุดเริ่มต้นของชาวชนเผ่า แต่เป็นความคิดที่เกิดจากคนพม่า คนอังกฤษ จนทำให้คนเผ่าสกอร์ต้องจับอาวุธขึ้นมาต่อสู้ สำหรับคนชนเผ่าเอง ก็ไม่มีความคิดเรื่องการทำสงคราม เพราะไม่รู้ว่าจะทำสงครามไปเพื่ออะไร จากการวิเคราะห์ของผู้รู้ในชนเผ่าคืนพบว่าสาเหตุที่กองทัพ KNU ต่อสู้ไม่สำเร็จก็เนื่องมาจากอุดมการณ์ของคนในชนเผ่าที่ยังคงยึดถือในเรื่องของการถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ไม่ยึดหลักอำนาจในการปฏิบัติ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นใดๆที่จะต้องมีประเทศ เพราะการอยู่ร่วมกัน กินร่วมกัน กีเพียงพอแล้ว

“สังคมไม่ใช่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับพวกรา อุดมการณ์ของคนในชนเผ่าจะไม่มีความคิดเรื่องการทำสังคมและห้ามกระทำโดยเด็ดขาด “ ลุงหม่องเป๊ ผู้รู้จากชุมชนที่ໄล่ป้าได้ถ่ายทอดความคิดเอาไว้ ”

ลุงเนต็อะ นักประชัญคนสำคัญของชนเผ่า ลุงเนต็อะเป็นผู้นำทางด้านพิธีกรรมศาสนาและความเชื่อของชุมชนแบบต่ำบลแม่จัน ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางอุดมการณ์สร้างชาติว่า ประเด็นเกี่ยวกับ “ ประเทศไทย ” ของคนชนเผ่าว่า “ คนในชนเผ่าถือว่าเป็นพื้นแผ่นดินเดียวกัน ถ้าจะถามว่าประเทศไทยดินแดนของชนเผ่าซื้อยู่ที่ใด ก็ตอบได้ว่าประเทศไทยดินแดนของชนเผ่าซื้อยู่ตรงไหนก็ได้ที่เป็นแผ่นดิน ”

อุดมการณ์ในเรื่องประเทศไทยดินในโลกทัศน์ของคนแห่งชนเผ่านี้ ลุงเนต็อะบอกว่าคนในชนเผ่าไม่จำเป็นต้องสร้างประเทศไทย เพราะแผ่นดินก็คือประเทศไทยที่ให้คนในชนเผ่าได้อยู่อาศัย คนในชนเผ่าถือว่าเป็นพื้นดินคือผู้ให้สูงสุด ผู้ที่ลืมแผ่นดินคือผู้เนรคุณ มนุษย์ที่อื่นๆ ก็จะมีความเชื่ออย่างนี้ ให้ความเคารพกับแผ่นดิน ในขณะนี้ คนในชนเผ่ากำลังต่อสู้เพื่อคืนหาสิ่งที่เป็นความจริง หัวใจของการต่อสู้คือการคืนหาสัจธรรม ตะหละโคงได้มีคำสอนเอาไว้ว่าในสถานการณ์สังคมคนชนเผ่าเวลาอยู่ในสานารบจะหันกระบอกปืนไปด้านหลัง เป็นนัยยะว่าเป็นแนวความคิดในการคืนหาสัจธรรม ลุงเนต็อะมีความคิดเห็นว่าแนวทางอุดมการณ์ในการสร้างชาติของชนเผ่าชนนี้ จะต้องหันกลับไปสู่ประเพณี ข้อห้าม ความเชื่อ หันมาการพคุณค่าในสิ่งที่มีอยู่แล้ว เห็นความสำคัญในครอบของศีลธรรมซึ่งเป็นหัวใจในการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน

ลุงอ่องพิโภ ผู้นำทางความคิดคนสำคัญอีกคนหนึ่งในชนเผ่าที่มีบทบาทนำทางด้านการเมืองตามแนวชายแดน ได้ให้BUMNของทางการเมืองที่น่าสนใจโดยคิดว่าเป็นหมายสูงสุดของคนชนเผ่าคือ การคิดถึงพื้นที่ที่สามารถยืนอย่างเท่าเทียมกัน ต้องได้พื้นที่ตรงนี้เสียก่อนอย่างอื่นจึงจะตามมาในภายหลัง พื้นที่ตรงนี้อาจจะเป็นเขตแดนของชนชาติชนเผ่าด้วยกันหรืออาจจะอยู่ร่วมกับชนชาติอื่นๆ ก็ได้ แต่ต้องให้ชนชาติชนเผ่าได้สามารถลูกบี้นยืนอย่างเท่าเทียม สำหรับแนวทางวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งคืนแดนของตนเองมี 2 แนวทางหลักๆ คือ แนวทางการสร้างจิตสำนึกในการรักชาติ รักเผ่าพันธุ์ตัวเอง กับอีกแนวทางคือแนวทางในการต่อสู้ด้วยอาวุธ ในที่นี้หมายถึง KNU โดย

มีวัตถุประสงค์ของการต่อสู้เพื่อเป้าหมายร่วมกันกับทุกฝ่ายพันธุ์ในประเทศไทยในการต่อสู้จะใช้ 2 แนวทางหลักเพื่อต่อสู้ยืนหยัดให้มีดินแดนยืนอยู่ได้ โดยพยายามไม่ให้เกิดความขัดแย้งในแต่ละชนเผ่า

ถ้าหากจะพูดถึงเรื่องความรักชาติ ลุงอ่องพิโจฯได้ให้ความหมายถึงว่า จิตสำนึกร่วมกันในการลูกขี้นต่อสู้ “ เรายืนอยู่ภายใต้การกดขี่จากชนชาติอื่น เราต้องการลูกขี้นยืนจากการถูกกดขี่ เราถูกกดขี่จากพม่า เรากำลังต่อสู้กับพม่า เป้าหมายสูงสุดของ การต่อสู้ เราไม่อาจบอกได้ว่าดินแดนหรือประเทศ แต่เราต้องการความเป็นอิสระ ไม่ต้องการให้ครามากดี ให้เกิดความเทาเทียมกันในการดำรงอยู่ให้จะเป็นผู้นำได้ แต่ขอให้อยู่อย่างอิสระภายใต้การปกครองที่เป็นธรรม “

วิธีคิดของคนในชนเผ่าจะเป็นการใช้ทรัพยากรของคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้อย่างมีเอกภาพ คำสอนของผู้เฒ่าจะบอกเล่าถึงการอนบอนน้อมต่อการใช้ทรัพยากรเป็นวิธีคิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นมาโดยดอยๆ แต่ได้เข้ามายิงถึงเรื่องจิตวิญญาณ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม จนกลายเป็นวิถีชีวิตที่มีความยั่งยืนอยู่บนฐานความคิดของคนในชนเผ่า คนเราต้องอยู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ต้องเคารพความจริง เคราะห์ในความซื่อตรง คนเราต้องให้คุณค่ากับตัวเอง ขณะเดียวกันก็ต้องให้ความเคารพต่อสรรพสิ่งรอบข้างตัวเรา เพราะถ้าเราไม่ให้คุณค่ากับตัวเราเองแล้ว และไม่มีการเคารพในคุณค่าของสรรพสิ่งต่างๆจะทำให้มุขย์กับธรรมชาติอยู่ร่วมกันไม่ได้ (ลุงยุแพร พิทักษ์ชาติคิริ หมู่บ้านໄโล-ชาวราษฎร์ สัมภาษณ์ 9 เมษายน 2543)

พิธีกรรมผูกข้อมือ

มนุษย์กับมนุษย์ค้ายกันเองก็ต้องให้คุณค่า โดยเป็นการให้คุณค่าในตัวของแต่ละคน การให้คุณค่าคือการที่มนุษย์มีจุดเริ่มต้นมาจากการความศรัทธาในชีวิต เชื่อว่า คนสามารถอยู่ร่วมกับป้าได้ แต่ต้องอยู่อย่างให้การเคารพและให้คุณค่ากับธรรมชาติ เพราะตัวกฎหมายธรรมชาติจะเป็นตัวควบคุมมนุษย์ ธรรมชาติ จักรวาล มนุษย์ ล้วนมี ความสัมพันธ์ต่อกัน ดังนั้นคนที่อยู่กับป้าจะต้องให้ความเคารพต่อธรรมชาติและ จักรวาล คน สัตว์ ป้า ก็เป็นสรรพสิ่งที่เป็นหนึ่งเดียวกับจักรวาล ดังนั้นจึงสามารถอยู่ร่วมกันได้ (ลุงหม่องเป gnakgru หมู่บ้านที่ໄล่ป้า สาม迦ณ์ 28 กรกฎาคม 2545)

แนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ คนในชนเผ่าชูมีความเชื่อว่าสิ่งศักดิสิทธิ์มีอยู่จริง มีอยู่ในสรรพสิ่ง อยู่ในดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว คนเรามองไม่เห็นแต่สามารถสัมผัสได้ ถ้าหากคนเราเชื่อในสิ่งศักดิสิทธิ์ เชื่อในพลังของธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ก็จะสะท้อนกลับมาหาตัวเรา การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ เราจะต้องเคารพตัวเราเองก่อน เคารพในสิ่งที่ตัวเองเป็น เคารพความคิด เคราะห์การกระทำของตัวเอง ในขณะที่เราเคารพตัวเองเราก็ต้องเคารพสิ่งที่อยู่รอบข้างตัวเราอย่างด้วยเช่นกัน ทุกอย่างรอบข้างตัวเราเป็นครู ให้ทั้งหมด ธรรมชาติ ต้นไม้ ใบไม้ สายนำ แผ่นดิน จะเป็นครูให้กับมนุษย์เรา ถ้าหากเราให้การเคารพและพร้อมที่จะเรียนรู้จากธรรมชาติ เพราะ

ธรรมชาติมันมีความสมบูรณ์อยู่ในตัวอยู่แล้ว (เชลากุหลง ซึ่งใน gerade เรากำลัง สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2544)

การจัดการทรัพยากรัฐธรรมชาติของคนในชุมชนอยู่บนความคิดความเชื่อ
ว่าธรรมชาติมีสิ่งคุ้มครอง ซึ่งทั่วไปคือเจ้าแห่งแผ่นดิน รุกขเจ้าคือเจ้าแห่งต้นไม้ ไฟตุกี้คือเจ้าแห่งสายนำ พืชอโหย่ คือเทพแห่งต้นข้าว มนูษย์ไม่ใช่เจ้าของธรรมชาติตetเป็นผู้มา
หยิบยื่นธรรมชาติเอามาใช้ ดังนั้นทรัพยากรัฐธรรมชาติไม่ได้เป็นสิ่งที่มนูษย์จะจับของได้
มนูษย์เป็นเพียงผู้มาขอใช้ทรัพยากรัฐธรรมชาติตัวยึดความเคารพและตอบแทนบุญคุณ
ความพอดี เพียงพอต่อการยังชีพ ไม่มีความคิดเรื่องการสะสม เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญ
ในการควบคุมปริมาณการใช้ทรัพยากรัฐธรรมชาติในชุมชนตามหลักคิดของคนในชนเผ่า
ชนในชุมชนจะดำเนินชีวิตด้วยการทำไร่ข้าวเป็นหลัก ระบบไร่หมุนเวียนที่ปลูกข้าวใน
ระยะเวลาสั้นๆแล้วทิ้งให้พื้นดินฟื้นตัวในระยะเวลานานจึงกลับมาทำไร่ในพื้นที่เดิม ใน
ไร่ข้าวชาวบ้านปลูกผักนานาชนิดลงไว้ในพื้นที่เดียวกันที่ทำไร่ข้าว ทำให้ได้มีข้าว พืช
ผักกินได้ตลอดทั้งปี

การเลือกใช้ที่ดินเพื่อทำไร่ในแต่ละปี ทุกครัวเรือนต้องมีการปรึกษาหารือกันเพื่อเลือกใช้พื้นที่ร่วมกัน โดยการปรึกษากับคณะกรรมการอาชูโสของหมู่บ้าน พื้นที่ใช้ประโยชน์ในแต่ละพื้นไม่มีการจับจองเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล การเลือกพื้นที่จะดำเนินไปตามความคิดความเชื่อของวัฒนธรรมชุมชน ทั้งด้านการขอใช้ที่ดินจากซ่างหรือการถือผูกษัตริย์เดียว กัน การถือเจ้าป่าเจ้าเขาเจ้าที่เจ้าทาง การถือโฉคลางต่างๆ ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อข้อห้ามและข้อปฏิบัติต่างๆ ในการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมด้านนิเวศวิทยา และสอดคล้องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ พื้นดิน สัตว์ป่า สายน้ำ แผ่นดิน และป่าใหญ่ที่ขอบล้อมชุมชนทำให้คนในชนเผ่าฯ ได้ใช้ประโยชน์หลายอย่างจากการรักษาดูแล ธรรมชาติเป็นแหล่งอาหาร เป็นที่มาของเครื่องผู้ช่วยห่มและยารักษาโรค ดังนั้นในวิธีคิดของคนชุมชนจึงคิดว่า บ้านคือป่า ป่าคือชีวิตของชาวชุมชนในชนเผ่าฯ

การทำไฟร่องคนในชนเผ่า

สำหรับเรื่องความเชื่อในธรรมชาติ ชาวชูเชื่อว่าในทุกหนทุกแห่งของธรรมชาติมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีเจ้าที่ค่อยรักษาและเป็นผู้ดูแลบันดาลให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ แก่มนุษย์ ถ้าหากมนุษย์ทำให้เจ้าไม่พอใจ ดังนั้นชาวชูจึงให้ความเคารพนับถือเทพหลายองค์ เช่น เทพที่ให้ความคุ้มครองโลก (เชอะไม่ปีเชอะโร่ ซึ่งเป็นเจ้าที่คุ้มครองทั้งยักษ์เทวดาและโลกมนุษย์) เทพเจ้าผู้ดูแลแผ่นดิน (ชั่งทะรี) เทพผู้ดูแลสายน้ำ (โพคุกุ) เทพผู้ดูแลต้นข้าว (พีบีอิโลย) เทพแห่งต้นไม้ (รุกขจีอ) เทพที่คุ้มครองธรรมชาติหรือเจ้าป่า (คงภาษา) ดังนั้นวิถีชีวิตของคนในชนเผ่าชูจึงผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ลำดับชั้นความเชื่อของคนในชนเผ่าชู

เชอะไม่อ (พระอินทร์เป็นผู้ควบคุมและช่วยเหลือฝ่ายดีงาม)

เชอะไม่ปีเชอะโร่ (เทพควบคุมฝ่ายมาร เป็นเจ้าแห่งยักษ์)

ตะหละโโค (เทียนเท่าพระพุทธเจ้าของศาสนาพุทธ)

ตะว่าโน (เทียนเท่ากับพระสงฆ์)

เทพคุ้มครองดูแลธรรมชาติทั้งหมด เรียกว่า คงภาษา คง แปลว่า ประเทศไทย

ขอบเขต อาณาจักร ภาษา หมายถึง เจ้า

ที่ชา หมายถึง เจ้าแห่งน้ำ

ชั่งกะรี หมายถึง เจ้าแห่งดิน
 พี่บือทย์ หมายถึง เจ้าแห่งต้นข้าว
 กากาจือ หมายถึง เจ้าแห่งอากาศ
 รุกขจือ หมายถึง เจ้าแห่งต้นไม้
 เกชา หมายถึง เจ้าแห่งบ้าน
 ข่องชา หมายถึง เจ้าแห่งบันได

ตามความเชื่อของคนในชนเผ่าฯ ผู้เฒ่าบอนอกว่าชีวิตครั้งแรกเกิดจากพระอินทร์ ซึ่งมีทั้งดีและชั่ว แต่แรกชีวิตยังดีงามและบริสุทธิ์อยู่ ต่อมาเกิดการเรียนรู้ในสมัยช่วงที่มีพระพุทธเจ้า ในช่วงสมัยที่ยังมีตะหละโ寇 และในช่วงสมัยที่มีตะว่าโบตามความเชื่อแบบตะหละโ寇 หรือเทียบเท่าในช่วงที่มีพระสงฆ์ถ่ายทอดคำสอนการเรียนรู้ เป็นช่วงเวลาของการเลื่อมถอย ในยุคนี้ยังไม่มีการแบ่งแยกเพศหญิงเพศชาย ได้อยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว แต่ต่อมาในช่วงที่มีกองกาชาดนับแต่นั้นลงมาได้เริ่มมีการแบ่งแยกเพศหญิงเพศชาย ข้าวเป็นพระพุทธรูป หมายถึงว่าเป็นรูปอันประเสริฐ เป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงมนุษย์ มนุษย์เมื่อเกิดมาจนถึงยุคของตะว่าโบตามความเชื่อแบบตะหละโ寇 หรือเทียบทะเท่าในช่วงที่มีพระสงฆ์ มนุษย์จะเกิดความวุ่นวายเกิดเหตุร้ายเกิดขึ้นในโลก เพราะว่าไม่มีพระพุทธเจ้าและไม่มีตะหละโ寇ที่จะให้การถ่ายทอดคำสอน ไม่มีการเชื้อฟัง ไม่มีคำสั่งสอนใดจะสั่งสอนมนุษย์เราได้ จะมีแต่สิ่งที่สั่งสอนมนุษย์คือรูปอันประเสริฐมาสั่งสอนมนุษย์นั่นคือ ข้าว หมายความว่า ธรรมชาติจะมาสั่งสอนมนุษย์เอง

ในชนเผ่าฯ มีความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธเจ้ากับข้าว ว่าเป็นเราะเจียะ หมายถึงว่าเป็นรูปอันประเสริฐสูงสุด โดยตามคำบอกเล่าของผู้รู้ในชนเผ่าบอนอกว่าพระพุทธเจ้ากับข้าว ได้มีการถูกเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนความคิดเห็นและทำการทดลองพิสูจน์กันว่าระหว่างพระพุทธเจ้ากับข้าวนั้นสิ่งใดจะเป็นรูปอันประเสริฐ พระพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าหากไม่เรามีคำสั่งสอน มวลมนุษย์ก็จะอยู่ไม่ได้ เพราะไม่มีศีลธรรม จากนั้นพระพุทธเจ้าจึงหนีไป 3 ปี ไม่อยู่กับมวลมนุษย์ ทำให้ไม่มีคำสั่งสอนใดๆให้กับมวลมนุษย์ เมื่อครบตามสัญญาที่มีกับข้าว渺า ไว้ก็กลับมาพบว่า มวลมนุษย์ยังอยู่เหมือนเดิม มีอาหารการกินตามปกติ ต่อมาเมื่อถึงเวลาข้าวหนีไป หนีไปได้ไม่นานก็กลับมา เพราะว่า มวลมนุษย์เรียกร้อง ข้าวจึงกลับมาอยู่กับมวลมนุษย์

“ คำสั่งสอนที่มีอยู่ในมวลนุ้ยที่พระพุทธเจ้าได้ให้ไว้ เที่ยบเท่ากับ ในไม้หิบมือเดียว และในความเป็นจริงสิ่งที่ยังไม่ได้มีคำสั่งสอนเทียบกับในไม้หิบ โลก คนในชนเผ่าซูเชื่อว่าพระพุทธเจ้าคำสั่งสอนมาให้มวลนุ้ยเพียงใบไม้หิบมือเดียวเท่านั้น ” (เซลากุหลง ซูจากในภาษาเรา)

ข้อค้นพบและจากการวิเคราะห์ร่วมกันของทีมงานวิจัย เรื่องราวดำรง เล่าของผู้รู้ในชนเผ่าซู ประเด็นเกี่ยวกับพระพุทธเจ้ากับข้าวนี้ เป็นความหมายถึงการต่อสู้ระหว่างความบริสุทธิ์ สิ่งดีงาม ซึ่งถือว่าเป็นนามธรรม เปรียบเทียบกับพระพุทธเจ้า ส่วนข้าวนี้เป็นความหมายถึงสัญญาลักษณ์ของรูปธรรม นั่นคือข้าวหล่อเลี้ยงชีวิตมนุษย์ ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้ปัญญาของคนในชนเผ่า จึงเป็นเรื่องของวิธีคิดการต่อสู้ในวิธีคิดระหว่างรูปธรรมกับนามธรรมนั้นเอง เป็นความคิดที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างรูปธรรมและนามธรรม เปรียบเหมือนกับ “ ข้าว ” เป็นคุณค่าที่เป็นรูปธรรมเห็นได้จริง คนเราขาดไม่ได้ คำสั่งสอนเป็นเรื่องของนามธรรมความดีงามที่ได้ทำให้มนุษย์เราได้ประพฤติปฏิบัติสืบท่องกันมา

สำหรับเรื่องความเชื่อในธรรมชาติ ชาวซูเชื่อว่าทุกหนทุกแห่งของธรรมชาติมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีเจ้าที่ค่อยรักษาและเป็นผู้ดูแลบ้านดala ให้เกิดภัยพิบัติต่างๆแก่นุ้ย ถ้าหากมนุ้ยทำให้เจ้าไม่พอใจ ดังนั้นชาวซูจึงให้ความเคารพนับถือเทพหลายองค์ เช่น เทพที่ให้ความคุ้มครองโลก เรียกว่า เซอะ ไมปีเซอะ โร ซึ่งเป็นเจ้าที่คุ้มครองทั้งยักษ์ เทวดาและโลกมนุ้ย สำหรับเทพที่ดูแลแผ่นดิน เรียกว่า ซ่งทะรี สำหรับเทพที่ดูแลสายน้ำ เรียกว่า โพตุกุ สำหรับเทพที่ดูแลต้นข้าว เรียกว่า พีบีโอhey สำหรับเทพที่ดูแลต้นไม้ เรียกว่า รุกเจ้อ สำหรับเทพที่คุ้มครองธรรมชาติและเจ้าป่าเจ้าเขา เรียกว่า คงกาชา ดังนั้นวิธีชีวิตของคนในชนเผ่าซูจึงผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยความเคารพ

คงกาชา เป็นชื่อของเจ้าที่ปกครองพื้นป่า ผืนดินและสัตว์ป่า เป็นเจ้าที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในชนเผ่าซู และเป็นผู้ควบคุมดูแลการทำนาหากิน คงกาชา จะติดต่อสื่อสารกับมนุ้ยในรูปแบบของภัยพิบัติต่างๆ เช่น เป็นสัตว์ป่าเข้ามาในหมู่บ้าน ถ้ามีเสือเข้ามาในหมู่บ้านแสดงว่ามีคนทำผิดเรื่องซื้อขาย ถ้ามีเก้งเข้ามาในหมู่บ้านหมายถึง การเกิดโรคภัยไข้เจ็บของหมู่บ้าน ถ้าจะนี้ร้องกลางคืน คนทั้งหมู่บ้านจะต้องอพยพหนีไปนอนนอกหมู่บ้านหนึ่งคืน เพราะมีความเชื่อกันว่าจะมีเชื้อโรคผ่านเข้ามาในชุมชนในช่วงเวลาคืนนั้น ตอนเช้าถึงค่ำยกลับเข้ามาในหมู่บ้าน ถ้าหากจะนี้ร้องกลางวันช่วงบ่าย

ตัวเดียว หมายความว่าจะ ได้จากการเป็นม่าย จะเป็นข่าวการเป็นม่ายในหมู่บ้านหรือนอกหมู่บ้านก็ได้ ถ้าจะนีร้องเป็นตัวผู้ หมายถึงว่าจะมีพ่อนม่ายเกิดขึ้น ถ้าจะนีร้องเป็นตัวเมียหมายถึงว่าจะมีแม่เม้ม่ายเกิดขึ้น ถ้าหากกระรองกร้องในเวลากลางคืน เรียกว่า ลีบ่อง โ陶ส่อง หมายถึงการตายของชายหนุ่มโสด (โผล่วแหล่หล่าໄໄ) อาจจะไม่ใช่คนในหมู่บ้านก็ได้ แต่ก็มีการแก้เคล็ดโดยให้หลงสาวโสดเรียกหัวญของชายหนุ่มทุกคนกลับมา เพื่อไม่ให้หัวญของชายหนุ่มได้ติดตามไปกับคนตาย ถ้าหากนกเขาร้องในเวลากลางคืน เรียกว่า ทูลย์ข่าวส่อง หมายถึงการตายของหลงสาวโสด (โผล่วเมื่องหล่าໄໄ) ซึ่งอาจจะไม่ใช่คนในหมู่บ้านก็ได้ แต่ก็มีการแก้เคล็ดโดยให้ชายโสดเรียกหัวญหลงสาวทุกคนกลับมา เพื่อไม่ให้หัวญของหลงสาวได้ติดตามไปกับคนตาย

ชั่งทะรี เป็นเทพเจ้าผู้ดูแลแผ่นดิน คนชนเผ่าชูเชื้อว่ามีเทพเจ้าทั้ง 7 องค์ เป็นผู้ดูแลแผ่นดิน คือวีชั่งทะรี วีชั่งทะเรีย วีชั่งແයເຕະ วีชั่งກາຣີ วິຫນໍຍເຈີຍຮາ ວິສະະຄື ເທັບທີດາອົງຄໍແຮກເປັນຜູ້ດູແລຮັກມາດິນ ມີຄວາມເຊື່ອກັນວ່າມີຄວາມສຳຄັນຕ່ວງລົງທະບຽນ ເພົ່ມມາກ ເພົ່ມແພ່ນດິນໃຫ້ກຳນົດສຽບສິ່ງ ດັນໃນຫນເພົ່ມຈຶງເຊື່ອວ່າໂລກປະກອບດ້ວຍ ອາດຸທັ້ງສີ ຄືດິນ ນໍາ ລົມ ໄພ ດິນເປັນອົງຄໍປະກອບທີ່ເກີດຂຶ້ນສຸດທ້າຍ ແລະເປັນຈຸດເຮີມຕິ່ນຂອງ ກາຮກ່ອກກຳນົດສຽບພິວຕາງໆໃນໂລກ ທັງທະຣີ ເທັບຜູ້ດູແລແພ່ນດິນຈຶງມີຄວາມສຳຄັນມາກ ຖຸກຄັ້ງກ່ອນທີ່ຄົນຈະອອກເດີນທາງ ຈະຕ້ອງເອາຫຼາສອງບ້າງສັນພັກກັບແພ່ນດິນພ້ອມກັບພຸດ ວ່າ “ ເຈົ້າແມ່ຮຣັນຈົງໂປຣດູ້ມຽນຂ້າຕລອດເວລາຂອງກາຮເດີນທາງ “ ດັນເພົ່ມມີຄວາມເຊື່ອວ່າ ດ້ວຍກາຮກະທຳຍ່າງນີ້ ຈະໄດ້ຮັບຄວາມປົດປັບໃນກາຮເດີນທາງ

ວິຄື່ຈິວິຫຼາຍຂອງຫນເພົ່ມນອກຈາກຄ່າຍທອດດ້ວຍກາຮບອກເລ່າຈາກຜູ້ເພົ່ມສູ່ຮຸນ ອຸກຮຸນຫລານແລ້ວ ຍັງໄດ້ມີກາຮບັນທຶກເຮືອງຮາວເອາໄວ້ໃນຫັນສື່ອກາຍາຂອງຕົວເອງຝ່ານກົດເກີຍນຂອງຜູ້ຮູ້ແລະທຳກາຮຄ່າຍທອດໃຫ້ກັບຜູ້ທີ່ມີຄວາມສູນໃຈ ກຣັນຕ້ວອຍຢ່າງເຫັນ ເຊາລຸ່ມລົງ ປັນຍາຫນ້ຳແນວໜ້າຂອງຫນເພົ່ມທີ່ມີຄວາມເຊື່ອມັນໃນວິຖີທາງຂອງຫນເພົ່ມ ໄດ້ທຳກາຮສຶກມາ ເລ່າເຮັນທີ່ໂຮງເຮັນສອນກາຍາໄລ້ຂ່ອງວິ ຜົ່ນເປັນວິທີກາຮເກີຍນກາຍາຂອງຫນເພົ່ມຢ່າງນີ້ ໂຮງເຮັນສອນກາຍາໄລ້ຂ່ອງວິມີຈຸດມຸ່ງໝາຍທີ່ທີ່ຕ້ອງກາຮຕິດຫາວຸທາງດ້ານກາຍາໃຫ້ກັບຫນຮຸນ ພັນ ໂດຍໃຫ້ມູນມອງທີ່ນ່າສັນໃຈວ່າ “ ກາຍາເປັນສິ່ງສຳຄັນ ກາຍາເປັນເຄື່ອງໝາຍແຫນຄວາມ ຄິດ ກາຍາເປັນຄັ້ງທາງຄວາມຄິດທີ່ບໍຣຈຸວັດນຫຮຣມເອາໄວ້ ຫັນສື່ອຈຶງເປັນຫີບທີ່ບໍຣຈຸວັດນຫຮຣມ ກາຮຮັກມາສື່ບໍທອດກາຍາຂອງຫນເພົ່ມຈຶງທ່າກັນເປັນກາຮຮັກມາວັດນຫຮຣມ ແຕ່ດ້ວຍຫັນຫຮຣມນັ້ນຄູກບໍຣຈຸວັດນຫຮຣມ ເປັນພື້ຍງຄວາມຄິດທີ່ໄມ້ໄດ້ມີກາຮປົງບັດທີ່

วัฒนธรรมนั้นก็ไม่ได้อุทิพะข้าเป็นต้นกล้า ถ้าหากคนในชนเผ่าไม่มีการแต่งกายด้วยชุดของชนเผ่าแล้ว เปรียบเสมือนกับวัฒนธรรมนั้นถูกเก็บเอาไว้ในหีบ ดังนั้นภาษาพูดภาษาเขียน การแต่งกาย ประเพลิง วัฒนธรรม จึงเป็นสัญญาลักษณ์ของความอกร geleyle ทางด้านวัฒนธรรมที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น “ (เฉลากุหลง สัมภาษณ์ 22 มีนาคม 2543)

คัมภีร์เวทย์มนตร์

วิธีชีวิตและสิทธิในการดำรงอยู่ของชนเผ่าเป็นประเดิ่นที่น่าขนคอด เพราะทิศทางของชุมชนที่ดำรงอยู่ไม่ได้อยู่โดยปราศจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับรัฐ ชุมชนในชนเผ่าก็เป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย รัฐไทยไม่ได้ยอมรับบนฐานของความเท่าเทียมกัน แต่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์บนฐานอำนาจ เจ้าหน้าที่ของรัฐจากทุกหน่วยงานมีอำนาจและบทบาทที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ไม่ได้เป็นเรื่องของความเข้าใจ ประชาชนอย่างแท้จริง คนในชนเผ่าจะถูกปฏิบัติเสมือนว่าเป็นรายภาระที่สองของประเทศ จะเป็นไทยโดยเชื้อชาติก็ไม่ใช่ จะเป็นชาติในทางวัฒนธรรมก็ไม่เชิง บนสถานภาพที่กำกับระหว่างความเป็นคนไทยเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายไทย เพราะถ้าหากไม่มีบัตรประชาชนเหมือนกับคนไทยโดยทั่วไปก็จะถูกจับกุมและไม่มีเสรีภาพในการใช้ชีวิต เพราะถือว่าเป็นคนผิดกฎหมาย และมีผลในเชิงปฏิบัติคือจะถูกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ

ความมั่นคงของประเทศไทยเข้ามายัดการและผลักดันออกไปจากพื้นที่ในเขตประเทศไทย ซึ่งถือหลักกฎหมายเป็นกฎระเบียบหลักในการจัดการสังคม ซึ่งเป็นภาพของความแตกต่างของชีวิตในชุมชนที่ยึดถือเอาหลักของความเชื่อเป็นตัวควบคุมกลไกของสังคม สังคมในชนเผ่าจะถูกจัดระเบียบโดยกฎติกาของความเชื่อมากกว่ากลไกของกฎหมาย หรืออำนาจ ดังนั้นทิศทางการเคลื่อนตัวของสังคมจึงเป็นไปอย่างประทับนิสนองแนวทาง เพราะบางครั้งการเข้ามาของหน่วยงานของรัฐไม่ได้มีความเข้าใจในข้อห้ามความเชื่อของชุมชน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนในหลายกรณีจึงเป็นเรื่องของความไม่เข้าใจและความไม่ยอมรับต่อกัน

โจฬาชีเมิง เยาวชนจากหมู่บ้านสะเนพ่องได้สะท้อนความคิดออกมาว่า การรุกค้ำเข้ามาของข้าราชการไทย โดยเฉพาะหน่วยงานของกรมป่าไม้ที่ฝ่ามองด้วยสายตาเคลื่อนแคลลงว่าการที่ป่าไม้ถูกทำลายลงเพรະมีคนอาศัยอยู่ในป่าจึงเป็นผู้ทำลายป่า ด้วยวิธีคิดอันคับแคบนี้ทำให้กรมป่าไม้ได้พยายามขับไล่คนออกจากแนวผืนป่า โจฬาชีเมิงเล่าไว้ว่าแนวคิดเรื่องการพัฒนาได้เข้ามาอย่างชัดเจนเมื่อปี 2534 โดยทางกรมป่าไม้ได้พูดถึงคนกับป่าว่าจะต้องแยกออกจากกัน และมีแผนแม่บทในการจัดการย้ายคนออกจากพื้นที่ป่า แต่ในความคิดของโจฬาชีเมิงเชื่อว่า วิธีคิดของรัฐคงหาคำตอบให้กับชุมชนไม่ได้ เพราะการใช้บรรทัดฐานจากภายนอก ควรให้เวลา กับการศึกษาชุมชนมากกว่าจะนั่งวางแผนงานกันในกระหวงจากส่วนกลาง โดยไม่เห็นสภาพข้อเท็จจริงว่าเป็นอย่างไร ชาวบ้านอยู่กันอย่างไร ทำลายป่าจริงหรือไม่ เพราะในวิถีชีวิตของชุมชนไม่ได้ยึดหลักตามกฎหมาย แต่ยึดหลักเอาตามข้อห้ามความเชื่อ

วิธีคิดของคนในชุมชนจะการพสถาบัน กฎเกณฑ์ ข้อห้าม ความเชื่อ พิธีกรรมที่สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรของคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้อย่างมีเอกภาพ คำสอนของผู้เฒ่าจะบอกเล่าถึงการอนบอนน้อมต่อการใช้ทรัพยากร เป็นวิธีคิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นมาโดยๆ วิธีคิดเหล่านี้ได้เชื่อมโยงถึงเรื่องจิตวิญญาณ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม จนกลายเป็นวิถีชีวิตที่มีความยั่งยืนบนฐานรากฐานแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และการพึ่งพาอาศัยอย่างเกื้อกูลต่อกัน

“ คำสอนของผู้เฒ่าได้เพียรสอนคนรุ่นแล้วรุ่นแล่ต่อๆ กันมาว่า ผืนแผ่นดินนี้ไม่มีเจ้าของ ทุกสรรพชีวิตที่เกิดมาบนผืนแผ่นดินล้วนได้รับความเอื้ออาทรจากชั่งทารี (แม่ธรณี) หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลแห่งการทำไร่ จงประกอบพิธีกรรมนี้อช่องคู (

ทำบุญข้าวใหม่) เพื่อแสดงความกตัญญูต่อพิมือໂทย (ເກພື້ອແລພື້ພລໃນໄຣ່) และให้หม่าໂບນ່ຳທະຮີ ກຽມໄຫວ້ນູ້ຂາແຜ່ນດິນທີ່ເຮັດວຽກໃຊ້ໃນຄຸງກາລທີ່ຜ່ານມາ ແລະໃຫ້ຄືນແກ່ຈ່າງທະຮີໄປ “

ເມື່ອວ່າງເວັນຈາກກິຈกรรมการທຳໄຣ່ ດົນໃນຫນແຜ່ຈະໃຊ້ເວລາໄປກັບກາຮ່ອມແຜນບ້ານໄມ້ໄພ່ທີ່ຜູ້ພັ້ງເສື່ອມໂທຮມໄປເກືອບຖຸກປີ ມີເວລາຫ່ວ່າງສັ້ນຖືກີ່ກາຮ່າຕັ້ງ ທຶ່ງເປັນເວທີຂອງກາຮ່າແຜນອອກຄົງຄືລົປວັດນິຮຣມ ດ້ວຍເຄື່ອງຄົນຕຣີໄນ້ກໍ່ເຊີ້ນແລະຄືລົປແໜ່ງກາຮ່າບ້ອງແລະເຕັ້ນຮໍາທີ່ເປັນໄປຕາມຈັງຫວະຂອງນິຮຣມ໌ຈາຕີ ເດັກສາວໃນຫຼຸດຜ້າທອລື້ຂາວບຮິສຸທີກີ່ກັບກາຮ່າສ່າງເສີຍເພັນເຈື້ອແຈ້ວທ່ານກາລາງຫຸ້ນເຫາ ເປັນກາພທີ່ປັ່ງນອກຄົງກາຮ່າໄຣ່ເດີຍສາ ແວດຕາທີ່ເອີ້ນອາຍເມື່ອຄູກສັບຕາຈາກຫາຍ໌ຫຸ້ນທີ່ຢືນຮມອູ້ດ້ານໜ້າງ ໄດ້ສະຫຼອນຄື່ງກາພຂອງຈິວິຕະແລະວັດນິຮຣມອັນເກ່າແກ່ທີ່ຍັງຄົງຝຶກເໜັງເຫັນຫຼຸດໃຈຜູ້ຄົນ ໃນຍາມຄໍາຄືນເປັນກາພຂອງເດັກວ້ຍຮຸ່ນອອກຫາປລາໃນເວລາກລາງຄືນ ໂດຍໃຊ້ເຄື່ອງນີ້ດັກປລາທີ່ເຮີຍກວ່າ ໄກ້ ທຳດ້ວຍໄມ້ໄພ່ເປັນກາຮ່າອາຫາຮສໍາຮັບຄົນໃນຄຣອບຄຣວ ເປັນກາພຂອງຈິວິຕະນຸພກາລທີ່ໄມ້ໄດ້ພື້ນພິງວັດຖຸນາກມາຍ

ເດັກວ້ຍຮຸ່ນທີ່ນີ້ຍາມຄໍາຄືນດ້າຫາກໄມ້ໄດ້ລົງໄປຈັນກົນຫາປລາ ກີ່ຈະເດີນເລັ່ນກັນໃນຫຼຸມຫນ ເດີນຂຶ້ນບ້ານໂນິນລົງບ້ານນີ້ ໃນມື້ອຈະດື່ອເຄື່ອງຄົນຕຣີ ທີ່ເຮີຍກວ່າ ແມ່ນດາວີ ເປັນເຄື່ອງຄົນຕຣີທີ່ນີ້ຍືນເລັ່ນກັນໃນຫຸ້ນເຫາ ເປັນເຄື່ອງຄົນຕຣີປະເທດຕິດ ຮູປ່ງຮັກຄ້າກີ່ຕາຮ້ ດ້າຫາກໂຄຣ ໄດ້ຝຶກແລ້ວຈະມີອາກາຮຕກອງຍູ້ໃນກວັງຄ່າວັກກັນຄູກສະກຸດຈິຕົວຍົມນີ້ບໍລັງຂອງຄົນຕຣີ ເພຣະສໍາແນີຍເສີຍຮ້ອງແລະຄົນຕຣີທີ່ບໍຣາເລັກມັນເປັນກິລິນ ໂອຂອງກາຮ່າເປັນວິຄື່ອນຫຼຸມຂອງໜັກແຜ່ ເປັນການນອກເລ່າຮ່ອງຮາວຂອງກາຮ່າດໍາຮັງຈິວິຕະແລະກາຮ່າເຊື່ອຕ່າງໆຂອງຄົນໃນຫຸ້ນເຫາ

ຫລັງຈາກເກີບເກີຍວ້າໃນໄຣ່ນາແລ້ວ ບໍນທາບຫອງຜູ້ຫຼູງໃນຄຣອບຄຣວຈະຫັດເຈນມາກຂຶ້ນ ນອກເໜື້ນອ້າງຈິວິຕປະຈຳວັນທີ່ຕ້ອງຜ່ານີ້ ຕໍາຫົວ ມູນຫາອາຫາຮແລ້ວ ໃນຫ່ວ່າ ເວລາຫັ້ງຈາກຄຸງກາລຂອງກາຮ່າເກີບເກີຍເສີຍຮ້ອງແລ້ວ ຜູ້ຫຼູງໃນຄຣອບຄຣວຈະທອຜ້າໃຫ້ກັບຄູກໆ ແລະສາມາຊີກໃນຄຣອບຄຣວ ໄດ້ໃຊ້ ຜູ້ທີ່ມີນັບທານຫຼາກໃນກາຮ່າອອກແບນລວດລາຍຜ້າຈະເປັນຄົນເຜ່າຄົນແກ່ທີ່ມີການໝາຍໝູນໃນກາຮ່າ ເມື່ອໄດ້ດັກທອຜ້າໃຫ້ສາມາຊີກທຸກຄົນໃນຄຣອບຄຣວ ໄດ້ໃຊ້ແລ້ວ ໃນສ່ວນທີ່ເໜື້ອຈາຈະເປັນຜ້າລຸງ ພ້ອຍ່າມ ກີ່ຈາກຈະເອາໄວ້ຂາຍເພື່ອຫາເງິນຕຣາໄວ້ໃຊ້ໃນຍາມຈຳເປັນ ເພື່ອນຳເງິນໄປແລກເປີ່ຍນກັບສິ່ງທີ່ຕ້ອງກາຮ່າໃໝ່ໄດ້ໃນຫຼຸມຫນ ແມ່ວ່າ ຄວາມຕ້ອງກາຮ່າແລກເປີ່ຍນຈະມີນ້ອຍນາກພຣະວິລີ້ຈິວິຕຄົນໃນຫຼຸມຫນສາມາຮັບປຸລູກຫົວໄດ້ໂອງພື້ພັກກີ່ປຸລູກເອາເງົ່າບ້າງຫຼືອາຈະເປັນກາປຸລູກໃນໄຣ່ຫົວ ກຸ່ງ ໂອຍ ປູ່ປລາ ກິ່ງມເອາຈາກລຳ

หัวยที่ล้อมรอบชุมชน แต่สิ่งที่จำเป็นที่สุดและหาไม่ได้สำหรับชีวิตในหุบเขาคือ เก้าอี้ ในความจำเป็นของชุมชนแต่ละแห่ง โดยประมาณบริโภคเก้าอี้ประมาณปีละ 1 ตัน มัน ดูเหมือนอาจจะเป็นเรื่องเล็กน้อยสำหรับคนในเมือง แต่มันเป็นเรื่องยากลำบากให้ผู้ หลวงสำหรับชีวิตคนในชนเผ่า

ชุมชนที่อาศัยอยู่ด้วยการแลกเปลี่ยน เงินตราสำหรับใช้จ่ายในชีวิต ประจำวันเป็นสิ่งที่หายากยิ่งนัก ยิ่งกว่านั้นภาระหลายอย่างที่คนเมืองหลายคนอาจจะไม่ เคยรู้สึกแต่ก็ได้เป็นภาพที่กระทบจิตใจมากคือ ขณะที่เศษเงินสำหรับคนในเมืองหลวง กองจะหาคุณค่าและหาความหมายไม่ได้ แต่สำหรับชีวิตในหุบเขา เหรียญสลึง เหรียญห้า สิบสตางค์ เหรียญบาทมันมีคุณค่ามากเพราะมันมีความเชื่อมโยงกับความเชื่อและพิธี กรรมที่ว่า เด็กๆ ในชนเผ่าทุกคนเมื่อกิจกรรมมาแล้วพอแม่จะต้องหาเหรียญที่มีตราพระ เจ้าแผ่นดินมาห้อยติดตัวเอาไว้ ด้วยความเชื่อที่ว่าถ้าหากห้อยเหรียญที่มีตราพระเจ้าแผ่น ดินแล้ว จะทำให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย เจ้าป่าเจ้าเขาจะได้ไม่มี เอาชีวิตไป

เราได้เรียนรู้คุณค่าและที่มาของเสื้อผ้า เราได้เรียนรู้ว่าความปราณีตต้อง มาจากคนที่มีจิตใจอันละเอียดอ่อน เราได้กินข้าวที่มาจากหยาดเหงื่อแรงงานและสิ่งที่เรา ไม่มีวันลืมคือ ลุงเน่ส่งผู้舛่าคนสำคัญของชุมชนกองท่องทะเบียนอกกับเราเอาไว้ว่า “หากทุกคนไม่อยากจะเป็นชาวนาเพาะปลูกแล้วก็ไปรับจ้างทำงานใน เมือง แล้วจะจะเป็นคนปถูกข้าวให้คนไทยทั้งประเทศกิน” เราฟังแล้วก็ต้องสะอึก นึก เห็นภาพความเคลื่อนไหวในชุมชน มีคนหลายคนโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวกำลังหนี ความยากลำบากเหมือนกับที่บรรพบุรุษเป็นเพื่อเข้าไปเป็นแรงงานรับจ้างในเมือง ชีวิต คนในชนเผ่าทุกวันนี้กำลังเข้าใกล้สภาวะล้มสลาย เยาวชนคนหนุ่มสาวกำลังหลัง ไฟลเข้าเมืองไปขายแรงงาน เพื่อเข้าไปอยู่ในกระบวนการของระบบทุนนิยม หลายคน เข้าเมืองไปด้วยเห็นว่าเพื่อหนีสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ บางคนไปรับจ้างเพื่อหารเงินส่งเลี้ยง ครอบครัว หลายคนก็เพื่อตอบสนองบางอย่างในใจ ด้วยจุดมุ่งหมายบางอย่าง แต่สภาพ โดยทั่วไปคนที่อยู่ในชนเผ่าก็ยังคงอาศัยอยู่กับธรรมชาติ ไม่เคยมีการลืมคุณค่าของแผ่น ดิน ไม่เคยลืมคุณค่าของพืชเมืองไทย (แม่โพสพ) คงมีแต่คนเมืองเท่านั้นที่ไม่เคย เห็นคุณค่าอะไรเลยนอกเหนือจากซื้อเสียง เกียรติยศ เงินตรา และการให้เต้าเพื่อไปอื้นใน

ชุดที่สูงกว่า เป็นวิถีชีวิตที่เหนือกว่าผู้อื่น แต่สำหรับวิถีชีวิตของคนในชนเผ่า คน ธรรมชาติ จักรวาลเป็นสิ่งเดียวกัน

ยังมีวิถีชีวิตเรื่องราวตามมาอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เข้าใจต่อกัน ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคประชาชน กรณีตัวอย่างเช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โจโคพื้อ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านสะเนป่องประมาณ 5 กิโลเมตรเมื่อปีพ.ศ.2543 อันสืบเนื่องมาจากเขตตำบลที่ไม่แน่นอน เขตตำบลหนองลู กับเขตตำบลໄลโว่ ในสมัยก่อนคนเผ่าคนแก่ตั้งแต่สะพานรันตีไปตามเส้นทางจนถึงด่านเจดีย์สามองค์ เป็นเขตตำบลหนองลู ส่วนทางด้านตะวันออกนั้นเป็นเขตตำบลໄลโว่ แม่ตาตอนหลังตั้งแต่ที่มีการสร้างเขื่อนเขาแหลมเสร็จ ชาวบ้านในอำเภอเก่าก็ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในอำเภอใหม่ ตั้งแต่นั้นมา ตำบลหนองลูก็ได้กลืนเอาตำบลໄลโว่ไป เครื่องมือที่เข้ามาແย่งกันในตำบลໄลโว่ ได้แก่ เครื่องมือดักสัตว์ สัตว์ทุกชนิดลูกເອานៅ ไปขายที่ด่านเจดีย์สามองค์ และก็อบกัวว่าเนื้อเหล่านี้ได้ซื้อมาจากหมู่บ้าน โจโคพื้อ

นอกจากนี้ประเพทไม้ประดู่ที่ถูกเลือยเป็นไม้กระدانแผ่นใหญ่แล้วส่งเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ ทำเป็นเฟอร์นิเจอร์แล้วส่งกลับเข้ามาขายที่ประเทศไทยอีกครั้ง ส่วนไม้ทุกชนิดที่ขนาดเล็กลงมา ลูกคนจากภายนอกเข้ามาเลือยกิจ เลือยเป็นไม้ประรูป ส่งให้ตรวจสอบสังขละบุรีปลูกบ้าน ในเมืองป้าหมดแล้ว นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ออกหนังสือแสดงสิทธิ์ทำการปลูกยางพารา ไม้สัก สะตอ มะขามหวาน ได้มีการขยายพื้นที่เข้ามาเรื่อยๆ ในเขตตำบลหนองลูและได้รุกเข้ามาถึงเขตตำบลปรังเพล จากเส้นทางเข้าหมู่บ้านสะเนป่อง ทางเขตตำบลหนองลูก็ได้รุกเข้ามาถึงยอดเขาสะไว่ปุ่ง โดยทางป้าไม้กง.5 ได้เข้ามาปักหลักที่ยอดเขาสะไว่ปุ่งแล้ว ทางด้านเส้นทางเข้าโจโคพื้อเขตตำบลหนองลูก็ได้รุกเข้ามาจนถึงหัวทิพะ โน้ตแล้ว มีแต่คนเข้ามาແย่งกันແย่งทำลาย ถ้าหากเป็นอย่างนี้ต่อไปเรื่อยๆ ก็ไม่นานที่มีรถกลอกก็จะไม่เหลืออะไร (นายยุพพร พิทักษ์ชาติคีรี อบต.บ้านໄลโว่-ชาราวะ สัมภาษณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2546)

กรณีตัวอย่างของบ้าน โจโคพื้อเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า ลุงหม่องเป ผู้รู้จากชุมชนที่ໄลป้าได้กล่าวเอาไว้ว่า ถ้าหากเราขึ้นเวลา กลับไป 30 กว่าปี สภาพป่ามี

ความแตกต่างจากทุกวันนี้ ที่มีการอ้างว่าเราต้องอยู่ร่วมกับป้า อนุรักษ์ เพราะเกรงว่าป้า จะเสียหาย เรื่องนี้เป็นความจริงหรือไม่ สมัยก่อนเราเคยอาศัยกันมาตั้งแต่ยังไม่มีการประมงเป็นเขตป่าอนุรักษ์ เราอยู่กันได้อย่างไร โดยที่ยังไม่มีคนจากภายนอกเข้ามา เราจะดูเปรียบเทียบกันอย่างไรกับขณะนี้ที่มีคนจากภายนอกเข้ามา และเราจะมีการจับมือประสานงานกันอย่างไร

สมัยก่อนเรามีข้อห้าม ข้อปฏิบัติ มีวิถีชีวิต ความเชื่อ ถ้าหากเรามองย้อนกลับไปวิถีปัจจุบันเปรียบเทียบกับวิถีเก่าๆ เราปฏิบัติได้ไม่ทั้งหมด คนสมัยก่อนห้ามทำไร่ชากราย 1-3 ปี คนที่สามารถทำได้คือคนที่เป็นม่ายหรือคนที่เป็นลูกกำพร้า สำหรับคนโดยทั่วไปให้ทำไร่ชากราย 3 ปีขึ้นไป เพื่อต้องการให้ป้าฟื้นตัว ถ้าป้าฟื้นตัวไม่ทันหน้าดินจะเสีย ทำให้เกิดปัญหาน้ำแห้งด้วย แต่ปัจจุบันกรมป่าไม้สั่งให้พวกเราทำไร่ชากรึ่งแต่อายุ 3 ปีถึง 1 ปีลงมา ซึ่งเป็นผลให้ป้าและต้นน้ำเสียหาย เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เราคิดว่าเราจะเลิกทำไร่ดีหรือไม่ เพราะเกรงว่าป้าและต้นน้ำเสียหาย แต่เราคิดอีกทีว่าถ้าหากเราไม่ทำไร่แล้ว ใจจะมาดูแลเราให้ขาดเข้าหากิน

คนจากสังคมภายนอกมีเงินเดือนกินเป็นข้าราชการ แต่ชาวไร่อย่างเราไม่มีเงินเดือน แต่เราสามารถอยู่ร่วมกับป้าได้และยังสามารถอนุรักษ์ป้าได้ด้วย ถ้าหากให้มีการเปรียบเทียบดูว่าอย่างไหนที่ก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่ากัน ถ้าหากมองย้อนกลับไปเราได้ดูแลป้ามากกว่า 10 ช่วงอายุคน จนป้าผืนนี้ได้ถูกประกาศเป็นป่าอนุรักษ์ถูกประกาศว่าเป็นเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าและเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก เราควรจะคุยกับเพลี่ยนร่วมกัน ไม่ใช่ว่าเราจะปรับเปลี่ยนไม่ได้ แต่การปรับเปลี่ยนต้องสอดคล้องและต้องร่วมมือช่วยกันอนุรักษ์ป้าต้นน้ำ(ลุงหม่องเป กนกรกุล หมู่บ้านที่ໄลป้า สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2544)

กรณีความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชาวชุมชนที่เกิดขึ้นที่บ้านโจกิ่พื่อเป็นความขัดแย้งที่ยืนอยู่กันคนละฐานของความคิด เหตุการณ์การผลักดันขับไล่คนออกจากพื้นที่เมื่อปี 2543 และได้ส่งผลต่อมาย่างต่อเนื่อง ไม่มีความยุติธรรมของความขัดแย้ง รายงานจากสถานการณ์ที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในภาคสนามเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2545 นายไฟบูลย์ เศวตมalaunที่ เจ้าหน้าที่ป้าไม้ระดับ 8 ทำหน้าที่หัวหน้าเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่ในเรศวรด้านตะวันตก ได้ออกหนังสือประกาศเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่ในเรศวรด้านตะวันตก โดยในหนังสือระบุว่าห้ามมิให้บุคคล

โดยบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง ปลูกหรือก่อสร้างลิ่งหนึ่งลิ่งใดในพื้นที่เขตราชบัณฑูตสัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก บริเวณบ้านโภคีพื้อ หมู่ที่ 1 ตำบลໄโล่โว' อ.สังขละบูรี จ.กาญจนบุรี โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

สืบเนื่องจากคำสั่งของหัวหน้าเขตฯดังกล่าว ทำให้คณะเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เขตราชบัณฑูตสัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก ได้ทำการติดประกาศหนังสือดังกล่าวที่บริเวณบ้านโภคีพื้อ และได้ก่อสร้างห่วงขาวบ้านจำนวน 1 หลังที่บ้านโภคีพื้อได้กระทำการผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 38 ฐานยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ปลูกหรือก่อสร้างลิ่งหนึ่งลิ่งใดในเขตราชบัณฑูตสัตว์ป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต พร้อมกับสั่งการให้ชาวบ้านได้รื้อถอนบ้านตัวเองภายในวันที่ 17 ธันวาคม 2545 ถ้าหากชาวบ้านไม่ทำการรื้อถอน ทางเจ้าหน้าที่ป่าไม้จะดำเนินการปลูกป่าในพื้นที่บุกรุกให้กลับคืนดั้งเดิม ถ้าหากมีการฝ่าฝืนจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ต้องระวังโทษไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

จากสภาพข้อเท็จจริงชาวบ้านทุกคนที่อาศัยอยู่ในเขตราชบัณฑูตสัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ไม่ได้มีเอกสารสิทธิ์ในการครอบครองพื้นที่แต่อย่างใด เพราะชาวบ้านอยู่ในพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์และได้ยึดถือปฏิบัติตามหลักกฎหมายอนุรักษ์มาโดยตลอด ชาวบ้านทุกคนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จึงไม่มีสิทธิ์ในการครอบครองพื้นที่อยู่แล้ว และนอกจากนี้ชาวบ้านในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวรก็ได้อยู่อาศัยกันมานานหลายชั่วอายุคน ได้อยู่อาศัยพิทักษ์รักษาพื้นที่จนกระทั่งทำให้ป่าเสื่อมทรุด ได้รับประกาศเป็นเขตราชบัณฑูตสัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรเมื่อปี พ.ศ.2517 และได้รับประกาศเป็นพื้นที่มีระดับทางธรรมชาติของโลก เมื่อปี พ.ศ.2534 ดังนั้นชาวบ้านได้อยู่มา ก่อนที่จะมีการประกาศพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ แต่ปัจจุบันชาวบ้านที่เคยได้อยู่อาศัยในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร ได้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายอนุรักษ์ ดังนั้นหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการพิจารณาให้รอบคอบว่าผู้ใดที่กระทำผิดกฎหมายหรือกระทำถูกกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกคน เพราะเรา yึดหลักกฎหมายเดียวกัน

เมื่อชาวบ้านถูกกล่าวหาว่าทำลายเมืองถูกกฎหมาย บุกรุกพื้นที่อนุรักษ์โดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ตัวชาวบ้านเองก็มองเห็นว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้เองก็ทำผิดกฎหมาย เช่นเดียวกัน เพราะว่าที่ถูกเหมย่าทางเจ้าหน้าที่ป่าไม้กระทำการปลูกก่อสร้างอาคารสำนักงานทำ

การของหน่วยพิทักษ์ป่าไม้ที่ภูเหย่่าทับริเวณใกล้กับหมู่บ้านชา拉瓦ะ หมู่ที่ 4 ต.ไล่โว อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ของเขตราชยานพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นรเศรษฐเช่นกัน ดังนี้ถ้าหากเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีกล่าวหาว่าชาวบ้านกระทำผิดกฎหมายอนุรักษ์ต้องรื้อถอนบ้านออกจากพื้นที่ ดังนั้นในเมื่อยieldหลักข้อกฎหมายเดียวกัน เจ้าหน้าที่ป่าไม้มีก็ต้องรื้อถอนอาคารสำนักงานออกจากพื้นที่อนุรักษ์ เช่นเดียวกันเพราจะหมายต้องให้ความเป็นธรรมกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2543 เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้เข้ามาจับกุมชาวบ้านและยึดทรัพย์สินของชาวบ้านโดยที่พื้นที่จำนวน 4 หลังคาเรือน โดยได้นบกับชาวบ้านว่าเอาหลักฐานของกลางทั้งหมดไปไว้ที่หน่วยป่าไม้ กจ.5 แต่ทุกวันนี้ชาวบ้านไม่เคยได้รับความชัดเจนในหลักฐานทรัพย์สินทั้งหมดที่ถูกยึดไป ชาวบ้านเองก็ต้องการทราบข้อเท็จจริงว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้กระทำการอย่างถูกต้องหรือไม่ เจ้าหน้าที่ป่าไม้เองได้กระทำการหลายอย่างที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม เช่น เรื่องการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตราชยานพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นรเศรษฐ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ปิดให้ปืนพื้นที่ท่องเที่ยวโดยได้มีการเรียกเก็บเงินจากนักท่องเที่ยว การกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ถือว่าเป็นการปฏิบัติโดยพลการ ไม่ได้มีการเคารพในกฎหมายของชนเผ่าชาวบ้านถือว่าในหลักการที่ถูกต้องควรจะมีการเปิดเผยประชุมร่วมกันกับชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เพราะถือว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน ถ้าหากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตราชยานพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นรเศรษฐ ทางชาวบ้านขอประกาศกฎติกาที่นักท่องเที่ยวจะต้องเคารพยึดถือปฏิบัติร่วมกันดังนี้คือ

1. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ถ้าหากเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นมา ขอให้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ป่าไม้
2. นักท่องเที่ยวห้ามนำอาหารเสพติดเข้ามาในพื้นที่
3. นักท่องเที่ยวห้ามน้ำยาการพนันทุกชนิดเข้ามาในพื้นที่
4. นักท่องเที่ยวห้ามน้ำยาโซเเกมเข้ามาในพื้นที่
5. นักท่องเที่ยวห้ามเอารถเครื่องสปริงเข้ามาในพื้นที่
6. ขยะทุกชนิดให้นักท่องเที่ยวเอกสารลับไปทิ้งให้หมดห้ามทิ้งเอาไว้ในพื้นที่

7. นักท่องเที่ยวจะต้องการพกภูเกณฑ์ของชุมชนจะต้องการพใน
ประเพณีวัฒนธรรมอันดึงดีของชุมชน

(สัมภาษณ์นายยุพร พิทักษ์ชาติคิริ อบต.บ้านໄโล-โว-ชาว率为 15
ธันวาคม พ.ศ.2545)

คนกับป้าอยู่กันนานนานอยู่ร่วมกันมาก่อนไม่ทราบว่านานเท่าไหร่ แต่ต่อมาได้มีการประกาศเป็นเขตป่าอนุรักษ์ ทำให้เราเหมือนอยู่ในห้องที่กำลังตั้งครรภ์ของนักอนุรักษ์ เท่าที่เรารู้พวgnักอนุรักษ์บอกว่าจะช่วยกันดูแลป่า ป้องกันนายทุนเข้ามาทำลาย ที่ผ่านมาไม่มีใครเข้ามาช่วยดูแล เราทำกันเองดูแลกันเอง แต่หลังจากที่เราได้ร่วมกันดูแลป่ากับพวgnักอนุรักษ์ เท่าที่เราทราบพื้นที่การทำนาหากินลดจำนวนลงทุกปี พวgnเราในพื้นที่ 6 ชุมชนในเขตตำบลໄโล-โวคือบ้านสะเนพ่อง บ้านกองม่องทะ บ้านเกะสะเดิง บ้านໄโล-โว-ชาว率为 บ้านทิໄโลป่า บ้านจะแก ได้มีการปฏิบัติที่เหมือนกันเมื่อปี พ.ศ.2517 ได้มีการประกาศเป็นเขตราชายาพันธ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่ในเรศวรให้เป็นเขตป่าอนุรักษ์ หลังจากนั้นพื้นที่การทำนาหากินของพวgnเราจะลดลงทุกปีจนถึงทุกวันนี้

ดังนั้นพวgnเราทั้งคนในเมือง คนในป่า คนต้นน้ำและคนปลายน้ำควรจะมาร่วมกันคิดว่าจะทำอย่างไร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2534 ได้มีการประกาศพื้นที่ทุ่งใหญ่ในเรศวรว่าเป็นมรดกโลกและเราที่ได้ยินข่าวว่าในพื้นที่มรดกโลกมีนุญย์จะอยู่ร่วมไม่ได้ เพราะเป็นเขตมรดกทางธรรมชาติของโลก พวgnเราทั้ง 6 ชุมชนก็รู้สึกเป็นห่วงเหมือนกันว่าจะทำกันอย่างไรภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอย่างนี้

ตั้งแต่มีการประกาศเป็นเขตป่าอนุรักษ์พวgnทำงานด้านอนุรักษ์ได้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ พวgnเขาใช้ชีวิตอยู่กันกันอย่างสุขสนาย พวgnเราไม่เคยได้เข้าว่าจะมีการย้ายเจ้าหน้าที่ออกจากป่า แต่ที่ได้เข้ามาโดยตลอดว่าชาวบ้านอยู่ในพื้นที่ป่าไม่ได้ พวgnเราที่เลยอยากให้ร่วมกันคิดพิจารณาร่วมกันว่าเจ้าหน้าที่เป็นมนุษย์หรือไม่ ชาวบ้านเป็นมนุษย์หรือไม่ มีความคิดเห็นกันอย่างไร “ที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ไม่ได้ทำอะไร แต่พวgnเราสามารถอยู่ได้เพราะมีเงินเดือนกิน ไม่ต้องทำไร่เหมือนพวgnเรา ชาวบ้านไม่เคยมีใครเข้ามาช่วย เราต้องช่วยตัวเอง บางปีทำไร่ได้ข้าวพอกิน บางปีทำไร่เจอปัญหาข้าวไม่พอ กินแต่เราคิดว่าไม่ต้องช่วยเหลืออะไรพวgnเรา ขอให้พวgnเราได้มีพื้นที่การทำนาหากินเหมือนเดิม “ขณะนี้ทางพวgnเรากับเจ้าหน้าที่ป่าไม่มีปัญหา กัน เหตุการณ์ที่พื้นที่หมู่บ้านจะแก้มื่อ 2 ปีก่อนพื้นที่ที่ชาวบ้านเลือกฟันไม่เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านเลือกตามความเชื่อว่า

เป็นพื้นที่ทำไร่ได้ แต่ทางเจ้าหน้าที่ป่าไม้บอกว่าทำไร่ไม่ได้ ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างกันแก้ไขปัญหานี้อย่างไร (นายศุภชัย พนาอุดม อบต.บ้านจะแก สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544)

ลุงปี๊ซอง ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ ครรเป็นผู้ดูแลแผ่นดิน “ แผ่นดินเป็นที่เกิดของธรรมชาติ เราคิดว่าเราอยู่ในป่าเราทำแค่พอกินพอใช้ ไม่ได้ทำเพื่อขาย เราทำไร่ต้องขออนุญาตจากช่างประวิ ขอจากพระเจ้าแผ่นดิน เราได้เจ็บกับเจ้าที่เจ้าทางเจ้าป่าเจ้า เขาว่าขออย่าได้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ทำไร่ในช่วง 1 ปี ซึ่งเป็นวิธีการเดิมๆที่เราเคยปฏิบัติกันมา ” (ลุงปี๊ซอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่ໄลป่า สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544)

จากข้อค้นพบสามารถวิเคราะห์ได้ว่าด้วยความคิดที่ส่วนทางกัน คนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐยืนอยู่กันคนละมุม ชุมชนยึดถือหลักของข้อห้ามความเชื่อ การประพฤติปฏิบัติเป็นไปตามคำสั่งสอนของคนรุ่นก่อนๆ เป็นชีวิตที่ใช้หลักของความเชื่อและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติเป็นตัวยึดเหนี่ยว แต่ความคิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีมุมมองที่ยึดกับคนละด้านมองว่าข้อกฎหมายคือสิ่งที่ต้องยึดปฏิบัติ กฎหมายที่ทางเจ้าหน้าที่ถือเข้ามาใช้ปฏิบัติกับคนชุมชน เป็นกฎหมายที่ชอบธรรมให้กับคนบางกลุ่มบางพวก มีช่องว่างบางอย่างที่คนบางกลุ่มได้อาศัยช่องว่างในการเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ แล้วต้องการผลักดันคนที่อาศัยอยู่มาก่อนที่จะมีกฎหมายเข้ามาโดยมิตั้งขอกล่าวหาร่วมกัน ในป่าไม่ได้ เพราะคนเป็นผู้ทำลายป่า วิถีชีวิตของคนในชนผ่านกำลังฤทธิ์ กำลังฤก พิพากษา กำลังฤกกำหนดดูตากรรม จากกลไกอำนาจ คนของราชการที่มีสายตาและวิธีคิดอันคับแคบ พวกราคิดว่าคนกับป่าอยู่ร่วมกันไม่ได้เป็นวิธีคิดที่มองว่าคนในชนผ่านคือชนกลุ่มน้อยที่สร้างปัญหาให้กับรัฐ เมื่อสายตาที่มองว่าคนในป่าเป็นเพียงชนกลุ่มน้อย พวกราไม่ใช่คนไทย ดังนั้นการปฏิบัติจึงไม่ได้ยึดอุดมฐานของความเท่าเทียมกัน “ ในสายตาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไทยที่เข้ามาสร้างกฎหมายที่กติกาโดยอ้างว่าจะต้องยึดหลักของกฎหมาย คนในป่าคือผู้ทำลาย เป็นผู้ทำผิดกฎหมาย คนกับป่าจะอยู่ร่วมกันไม่ได้ เป็นวิธีคิดของเจ้าหน้าที่ที่มองว่าพื้นท้องชนผ่านเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยที่ต้องถูกจัดระเบียบชุมชน โดยปราศจากการทวงถามถึงสิทธิของความเป็นชุมชน ถาวร化ผ่าน เป็นเพียงชนกลุ่มน้อยที่ไม่มีสิทธิเสรีภาพแห่งความเป็นมนุษย์ ”

ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีหลายมุมมองเยาวชน

ที่บ้านเกริ่ง โน่ได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่า การที่มีคนจากทางศูนย์อพยพบ้านนูโภเข้ามาอยู่ในพื้นที่เขตป่าແบนนี้ ในส่วนตัวของเขารู้สึกไม่ชอบใจเลย เพราะว่าคนที่ศูนย์อพยพเข้ามาแล้วไม่ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติพวกเขามาหาปลาล่าสัตว์ป่าหมด ทำให้พวกเรามีมีกิน เวลาถ้าหากทางอำเภอแม่จันบอกว่าจะมีการพัฒนาถนนทางและสั่งการให้คนทางศูนย์อพยพบ้านนูโภมาทำเส้นทางด้วย ทางพวกเรายาวชนหมู่บ้านเกริ่ง โน่ก็จะไปปะอကกับทางผู้ใหญ่บ้านว่าทางเรามีอาคนจากศูนย์อพยพมาช่วยทำงานพัฒนา เพราะเวลาคนกลุ่มนี้เข้ามาในพื้นที่ พวกเขจะเอาทุกอย่างไปหมด จะขอให้พวกเรารักษาภัยเงียบไว้

“ในความคิดเห็นของผมคิดว่าคนจากทางศูนย์อพยพไม่ได้มีความรักในแผ่นดินประเทศไทยไม่ได้มีสำนึกรักด้านสิ่งแวดล้อม พวกเขามากอบโกยเอาไปทุกอย่าง การลักลอบล่าสัตว์ก็เข้ามายากคนทางศูนย์อพยพ เพราะคนที่ศูนย์อพยพมีรถใช้ ทำให้ขอบมากลับล่าสัตว์ในตอนกลางคืนพวกเรางี้งไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการให้คนจากทางศูนย์อพยพเข้ามาในพื้นที่ป่าແบนนี้ เพราะคนกลุ่มนี้ไม่ได้รักแผ่นดิน ไม่ได้จิตสำนึกรักด้านสิ่งแวดล้อม “ (นายชิสิ่ง โพฯ เยาวชนบ้านเกริ่ง โน่ สัมภาษณ์ 9 มกราคม 2545)

มุมมองเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมมีหลายมุมมองทางด้านนักวิชาการรวมป่าไม้เขตราชภัณฑ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่ในเรศวรฝั่งตะวันออกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทีมงานวิจัยว่าหลังจากการประกาศหุ่งใหญ่เรศวรเป็นเขตราชภัณฑ์เมื่อปี พ.ศ.2517 เจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าไปทำงานในพื้นที่ยังไม่ได้เพรียสถานการณ์การเมืองที่ยังเข้มข้น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้เข้าไปทำงานอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ.2531 ที่ทางเราได้ส่งคนไปทำงานในพื้นที่แต่จะเป็นลักษณะของการประสานงานมากกว่า เราไม่ได้ทำงานแบบหน่วยรับกับชาวบ้าน เราทำงานหน่วยรับกับกลุ่มมีจำนวนมากกว่า เพราะว่ามีปีกกลุ่มคนที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากกว่า

สำหรับในพื้นที่ตำบลแม่จันเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไปประจำอยู่ที่บ้านแม่จันที่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2533 กิจกรรมหลักคือการทำความเข้าใจกับชุมชน ในยุคแรกๆนั้น เราคุยกับทางผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ได้มีการพบกันครั้งทางเมื่อปี พ.ศ.2535 ฐานที่ตั้งของตชด.แทก เกิดสถานการณ์ตึงเครียดระหว่างชาวบ้านกับตชด. แต่ทางชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่ค่อยมีปัญหาอะไร งานหลักของเจ้าหน้าที่ป่าไม้คืองานป้องปาร์

งานประชาสัมพันธ์พูดคุยกับชาวบ้าน “ไม่ได้นี่เนื่องของการจับกุม ชุมชนที่อยู่กับป่ากีต้องอาศัยพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ นับว่าเป็นความโชคดีของชุมชนที่วัฒนธรรมเมืองยังเข้าไปไม่ถึง ทำให้ชาวบ้านสามารถมีวิถีชีวิตในการจัดการชุมชนของตัวเองได้”

“ ผมมีความเชื่อมั่นว่าคนที่อาศัยอยู่ในป่ามีวิธีคิด การแต่งกาย การสร้างบ้านที่สอดคล้องกับธรรมชาติ แต่สำหรับกลุ่มคนบางกลุ่มที่แตกต่างจากในพม่า ได้ก่อปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติมากกว่า ได้มีการแย่งชิงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพราะต้องเข้ามาบุกเบิกพื้นที่ที่กำกินใหม่ การเคารพกฎหมาย กติกาของคนไทยไม่มี กองกำลังต่างชาติที่เข้ามาบ้างส่วนก็มีอาวุธติดตัวมาด้วยทำให้มีการลักลอบการล่าสัตว์ป่า “ (สัมภาษณ์นายสมโภชน์ ณีรัตน์ นักวิชาการกรมป่าไม้ เขตราชยาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรควรผู้ดูแลวันออก อ.อุ่มผาง จ.ตาก วันที่ 11 มกราคม 2544) ”

จากการทำงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้พบว่าหลังประมาณปี พ.ศ.2540 อัตราการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติมีมากขึ้น ทางเจ้าหน้าที่ก็ตอบไม่ได้ว่าทำไม่ถึงมีการล่าสัตว์ป่ามากขึ้น เราสรุปไม่ได้ว่าเกิดอะไรขึ้น มีตัวดับช่องขายของป่ามากขึ้น ตามแนวเขตเข็ปประเทศไทย นอกจากปัญหาทางด้านการล่าสัตว์รุนแรงมากขึ้น ปัญหารี้ءอย่างเด็ดขาดก็มีมากขึ้นด้วยที่ได้เข้ามาสู่ภายในชุมชน

“ ผมมองว่าวิธีคิดในการพัฒนาของหน่วยงานรัฐที่เน้นการอยู่ดีกินดี เป็นการยัดเยียดวิธีคิดแบบสังคมเมือง เป็นการพัฒนาโดยภาพรวมว่าต้องเป็นเหมือนกันหมด นโยบายของรัฐเป็นแนวตรง ปรับไม่ได้ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐควรจะมีการปรับเข้าหากัน ต้องมีการตีความคำว่า “ ความเจริญ ” กันใหม่ เพราะแนวคิดของหน่วยงานรัฐเป็นแนวคิดที่เป็นหน่วยงานส่วนตัว เช่น ทหาร ตำรวจ ป่าไม้ อำเภอ ยังไม่เคยมีการปรับเปลี่ยนการทำงานในพื้นที่ของหน่วยงานรัฐของทุกหน่วยงานในระดับพื้นที่ ทำให้วิถีชีวิตของคนที่อยู่แบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลง ”

ชีวิตของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในป่าหาก็หากินหาอยู่จากธรรมชาติ ไม่ได้คิดเรื่องของการทำมาค้าขาย ดังนั้นเมื่อวิธีคิดเปลี่ยน การทำลายทรัพยากรธรรมชาติก็มีมากขึ้นด้วย เรากำลังจะประชุมร่วมกันในการทำงานของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผมมองว่าวิธีคิดของหน่วยงานทุกหน่วยงานที่ทำงานในพื้นที่ควรจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันด้วย

หลังจากปีพ.ศ.2535 ที่ฐานutz.แตก ทำให้พื้นที่มีความละเอียดอ่อนมากขึ้น บางหน่วยงานได้เข้ามาผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ ผสมมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานควรจะมีความชัดเจน ผสมรองในการทำงานกับชุมชนว่า ในชุมชนเองก็มีคนสองแนวทาง คือแนวทางหนึ่งต้องการรับเอาความจริง ต้องการให้มีการพัฒนาทุกรูปแบบ แต่อีกแนวทางหนึ่งก็ไม่ต้องการให้มีการพัฒนาอะไร ต้องการอยู่แบบดั้งเดิม ทุกวันนี้เจ้าหน้าที่ป้าไม่เคยใช้ไม้แข็ง ใช้แต่ไม้อ่อน เราไม่เคยมีคิด ความขัดแย้งกับชาวบ้าน การทำงานที่ผ่านมาทุกอย่างขึ้นอยู่กับกรรมการหมู่บ้านในการจัดการกันเอง

เมื่อปีพ.ศ.2517 ที่มีการประกาศเป็นเขตราชยาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่ นเรศวร แต่ยังไม่มีเจ้าหน้าที่เข้าไปทำงานในเขตราชยาพันธุ์ฯ ต่อมาปีพ.ศ.2533 ทางเจ้าหน้าที่ป้าไม่ได้เข้าไปทำงานครั้งแรกที่บ้านแม่จันทะ มีหน่วยงานของรัฐที่เข้าไปทำงานคือตชด. ทหาร เจ้าหน้าที่ป้าไม่ บทบาทของเจ้าหน้าที่ป้าไม่เป็นเรื่องของการดูแลทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก สำหรับวิธีในการทำงาน เราให้หนูบ้านเป็นคนจัดการกันเองในเรื่องของบทลงโทษผู้กระทำการ จะเป็นการปรับหรือลงโทษอะไรก็แล้วแต่ขึ้นอยู่กับทางชุมชน ชุมชนต้องจัดการกันเอง แต่ถ้าหากกรรมการหมู่บ้านเกินกำลังที่จะจัดการ ได้ก็ให้ทางเจ้าหน้าที่ป้าไม่เข้ามาจัดการให้ พวกราเจ้าหน้าที่ป้าไม่จะไม่เคยยกประเด็นเรื่องคนอยู่กับป่าได้หรือไม่ได้ เพราะเป็นประเด็นสร้างความขัดแย้ง แต่ทราบได้ตามที่ชาวบ้านยังใช้ทรัพยากรธรรมชาติอยู่อย่างนี้ มีวิถีชีวิตอย่างนี้มีการอยู่แบบดั้งเดิม ก็สามารถอยู่ร่วมกับป่าได้

เมื่อปีพ.ศ.2531-2537 เจ้าหน้าที่ป้าไม่ได้จัดการอพยพคนมีออกจากพื้นที่ เพราะว่าคนมีทำลายทรัพยากรธรรมชาติสูงมาก มีปัญหารื่องยาเสพติดและเป็นแนวคิดของกองทัพภาคที่ต้องการอพยพโดยย้ายคนมีออกจากพื้นที่ แต่สำหรับคนในชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ ผสมมีความคิดเห็นว่าถ้าหากอยู่กันอย่างนี้ก็สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ แต่ถ้าหากธรรมชาติถูกทำลายมากขึ้น ก็อาจจะอยู่ไม่ได้ แต่ก่อนหน้านี้เรื่องของการทำไม้ไม่มีในชุมชน แต่ทุกวันนี้บางชุมชนมีเรื่องของการทำไม้เลื่อน ชุมชนเริ่มนีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด เมื่อแนวคิดเปลี่ยนวิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ผสมรองว่า การที่คนในชนเผ่าสามารถได้เลือกทำมือก็ไม่ใช่เรื่องน่าอายอย่างใดๆ กฎหมายวิถีชีวิตของตัว

เอง (สัมภาษณ์ นายสม โภชน์ มณีรัตน์ นักวิชาการกรมป่าไม้เขตราชภัณฑ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ผู้ดูแลพื้นที่ 11 มกราคม 2545)

ประเด็นสำคัญที่ต้องตั้งคำถามกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ นั่นคือคำถามที่ว่า กรมป่าไม้เคยมีนโยบายในการขับไล่โภกขัยคนออกจากพื้นที่ป่าหรือไม่ นักวิชาการกรมป่าไม้มองว่าแนวคิดเรื่องการเอาคนออกจากพื้นป่าไม้ เคยมีในกรมป่าไม้ นั่นเป็นวิธีการสุดท้ายที่จะจัดการในเรื่องของการอพยพโภกขัยคนออกจากป่า บทบาทหลักๆ ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในชุมชนคืองานมวลชน ปัญหาเรื่องของการจับกุมไม่มี “คุณจะอยู่อย่างไรก็ได้แต่อย่าทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนจะอยู่กับป่าได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวชุมชนเอง” (บทสัมภาษณ์นายสม โภชน์ มณีรัตน์ นักวิชาการกรมป่าไม้ เขตราชภัณฑ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ผู้ดูแลพื้นที่ 11 มกราคม 2545 โดย เบญจมาศ ชุมวรรษาย หัวหน้าโครงการยื้อนรอยอดีตชนเผ่าฯ และนายสมกพ สังข์ลาภาร นักวิจัย โครงการยื้อนรอยอดีตชนเผ่าฯ)

ประเด็นเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเรื่องที่สำคัญมาก ทางองค์กรชุมชนกับองค์กรพัฒนาเอกชนก็ได้ร่วมกันตั้งวงเสวนากลุ่มเดียวกันเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยกัน เพื่อจะหาทิศทางของชุมชน คณะกรรมการเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมของชุมชนทุ่งใหญ่นเรศวรและเจ้าหน้าที่กองทุนสัตว์ป่าโลก ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้เข้ามาทำงานภาคสนามอยู่ในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร ได้ร่วมกันหารือถึงการเสนอภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อเป็นแนวคิดในการสร้างกฎระเบียบของชุมชนในอนาคต โดยการเสนอแนวคิดครั้งนี้เป็นการมองไปถึงทิศทางของชุมชนข้างหน้าว่าควรจะเป็นอย่างไร

สำหรับผู้เข้าเสวนานี้ทิศทางของชุมชนได้แก่นายสุวรรณ โชคครรจ์เจริญ รองประธานคณะกรรมการเพื่อการศึกษา นายสมกพ สังข์ลาภาร ผู้ประสานงานคณะกรรมการเพื่อการศึกษา นายจิ่นเส่งโพ รัม ไพราม ประธานกองทุนหมู่บ้านสะเนพ่อง นายโรเบริต สุไตามะ หัวหน้าโครงการศึกษานิเวศน์ทุ่งใหญ่นเรศวร กองทุนสัตว์ป่าโลก นายณรงค์ เลือกทุเรียน เจ้าหน้าที่โครงการศึกษานิเวศน์ทุ่งใหญ่นเรศวร นายเกียรติกุณิ แก้วปั้ง เจ้าหน้าที่โครงการศึกษานิเวศน์ทุ่งใหญ่นเรศวร เบญจมาศ ชุมวรรษาย เลขาคณะกรรมการเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมฯ

จากการร่วมมือกันหาทิศทางของชุมชนระหว่างองค์กรชุมชนกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาทำงานภาคสนามในพื้นที่ ได้ร่างกฎระเบียบของชุมชนว่าผู้ใหญ่บ้านกำหนดผู้นำของชุมชนห้ามกินเหล้าเพื่อจะได้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน เสนอความคิดโดย (นายสมภพ สังข์ลาธรรม) เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานทุกองค์กรที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ต้องเคารพกฎติกาของชุมชน เสนอความคิดโดย (เบญจมาศ ชุมวรรธาย) ห้ามใช้ยาจากยาเส้นและยาแมลงในพื้นที่เสนอความคิดโดย (นายโรเบริต สไตน์เมซ) ห้ามการฆ่าสัตว์ที่มีจำนวนลดลงอยู่แล้วในพื้นที่เสนอความคิดโดย (นายโรเบริต สไตน์เมซ) ให้มีการเกษตรในคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน โดยไม่เอารื่องของชาติพันธุ์ มาสร้างความขัดแย้งเสนอความคิดโดย (เบญจมาศ ชุมวรรธาย) ห้ามนำอาถรรพ์สเปดติดทุกชนิดเข้ามาในพื้นที่ เสนอความคิดโดย (นายจิ่งเส่ง โพร์ รัมไพรงาม) ควรมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ทำการในพื้นที่เดิม ไม่ให้การบุกรุกพื้นที่ทำการใหม่ เสนอความคิดโดย (นายนรศณ์ เสือทุเรียน) ห้ามนำอาแนวความคิดแบบนายทุนเข้ามาแสวงหาภัยในพื้นที่ เสนอความคิดโดย (นายจิ่งเส่ง โพร์ รัมไพรงาม) ให้มีการเข้มงวดและเครื่องครัดจริงจังในประเพณีที่เคยมีดีอยู่แล้วโดยไม่ปรึกษาประชาชน เสนอความคิดโดย (นายเกียรติภูมิ แก้วปัลลัง) ห้ามผู้นำฝ่ายบริหารคิดเองทำเองโดยไม่ปรึกษาประชาชน เสนอความคิดโดย (นายเกียรติภูมิ แก้วปัลลัง) ห้ามทุกคนเอาวัฒนธรรมไปใช้เป็นตัวเศรษฐกิจ “อย่าขายวัฒนธรรมกิน” เสนอความคิดโดย (นายสุวรรณ โชคศรีเจริญ) ไม่สนับสนุนการท่องเที่ยวทุกชนิดทุกรูปแบบในพื้นที่ เสนอความคิดโดย (นายจิ่งเส่ง โพร์ รัมไพรงาม) ให้เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานทุกองค์กรที่เข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ยอมรับการตรวจสอบจากชุมชน เสนอความคิดโดย (เบญจมาศ ชุมวรรธาย) ผู้ใดฝ่าฝืนกฎระเบียบของชุมชนจะต้องถูกลงโทษ

(บันทึกจากการเสวนาร่วมกันระหว่างองค์กรของชุมชนกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาทำงานภาคสนามในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร เมื่อวันอาทิตย์ที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2544 ที่หมู่บ้านสะเนพ่อง)

ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของชนเผ่าฯ

ชนเผ่าฯ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา แต่ในอดีตพื้นที่ตอนนี้เคยเป็นที่อยู่อาศัยของคนชนเผ่าอื่นๆ มาก่อน ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันมานานถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าสกอร์ (ส่อง) เป็นกลุ่มชนที่

มีความใกล้ชิดกับชนเผ่าซูมากกว่าชนเผ่าอื่นๆ มาแต่ครั้งอดีตดังที่ปรากฏถึงความสัมพันธ์ของชนเผ่าซูกับชนเผ่าส่องใน หนังสือเมียวนิจจุ่งยุ ซึ่งได้กล่าวเอาไว้วตอนหนึ่งที่พูดถึงการแบ่งมรดกให้ลูกได้สืบทอดทั้งสองคือเผ่าซูและเผ่าส่อง โดยจุ่งยุได้กล่าวเอาไว้ว่ากลองมหรือทีกับไม้ตีกลองมหรือทีกจะมอบเป็นสมบัติของลูกสาวทั้งสอง ลูกสาวส่องจะได้ไม่ตีกลองมหรือทีก ลูกสาวซูจะได้ตีกลองมหรือทีก

ในความหมายนี้หมายถึงว่าจุ่งยุมีความประสงค์ให้ชนเผ่าซูและชนเผ่าส่องได้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้ดำรงรักษาประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์เอาไว้ให้ยาวนาน โดยได้บอกเป็นเชิงสัญลักษณ์เอาไว้ ไม่ตีกลองมหรือทีกับตีกลองมหรือทีกหมายถึงการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการดำรงรักษาและสืบทอดมรดกอันสำคัญให้กับลูกทั้งสองเผ่า ตีกลองมหรือทีกหมายถึงมิติทางวัฒนธรรมอารีตประเพณีข้อห้ามความเชื่อ ไม่ตีกลองมหรือทีกหมายถึงอำนาจในการปกครองเผ่าพันธุ์ของตนเอง เป็นมิติทางการเมืองและการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิเสรีภาพบนแผ่นดิน

ที่มาของซูผ่านบทเพลงมีเนื้อร้องว่า “ หนองเอ่อซีหัวซูเดส่อง ซูพื้อห้อง ส่องจี้ยหล่อง เนื้อหาในเพลงนี้หมายถึงซูส่องทั้งสองชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมร่วมสมัยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีการผลัดเปลี่ยนความเจริญรุ่งเรืองต่างบุคคลต่างสมัยกันไป พอกลี๊เวลาที่ซูมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้น ส่องก็จะลดบทบาทอันเจริญรุ่งเรืองลง ต่างฝ่ายต่างก็ผลัดกันขึ้นในด้านความเจริญรุ่งเรือง ”

ที่มาของซูผ่านตำนานการบอกรเล่า เป็นความขัดแย้งระหว่างเผ่าซูกับเผ่าเปื้อโอ (ตั่งซู่) ในพื้นที่เวียจที่โโพ ในเนื้อเรื่องของตำนานเล่าว่า ชาวเปื้อโอได้ช้างป่ามา กินตัวหนึ่งก็ได้แบ่งปันให้ชาวซูกินด้วย เวลาต่อมาซูได้มีมนากินตัวหนึ่ง แต่ไม่ได้แบ่งปันให้เผ่าเปื้อโอ กินเลย แล้วเปื้อโอได้มาเห็นบนเม่นที่บ้านของซู เปื้อโอ ก็เลยพูดว่า “ ได้ กินสัตว์ที่มีขนใหญ่ย่างขนาดนี้ทำไม่ไม่แบ่งให้เรา กินบ้าง ” ส่วนเราได้สัตว์มาบนเล็กนิดเดียว ก็ยังเอามาให้กินถ้วนหน้า ถ้าเป็นอย่างนี้ถือว่าเป็นผู้ที่ขาดความเมื่อยาหารในฐานะอยู่ร่วมกัน จากนั้นเผ่าเปื้อโอไม่ได้อยู่ด้วยกันในพื้นที่เวียจที่โโพอีก ในตำนานนี้ได้ผูกเป็นบทเพลงสัน្ដิษว่า เชอเคาะซูเปื้อโอ โตเกเหอะ ตั่งซู่ซูเหลื่องคานเหลิง มีความหมายว่า เม่นประภูมีเป็นเหตุ ซูก็ไม่เห็นตั่งซู่อีก

นอกเหนือจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันแล้ว ชาวชนเผ่าซูยังเชื่อมโยงตัวเองหรือมองตัวเองว่ามีความสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อาจ

จะอยู่ห่างไกลไปอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากต้านทานหรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับการจับของพื้นที่เพื่อสร้างบ้านสร้างเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่ว่า “...มีผัวเมียคู่หนึ่งไปตกเบ็ดหาปลา กัน ได้ไปเห็นแกะแห่งหนึ่งคีมาก สองผัวเมียบอกว่าพื้นที่แห่งนี้หมายความที่จะสร้างบ้านสร้างเมือง แล้วทั้งคู่ตกลงของพื้นที่แห่งนั้นด้วยการทำครื่องหมายเอาคันเบ็ดปักลงไว้ในดิน แล้วอาถรรษ์ยา (ใช้พลุ ซึ่งเป็นชุดประกอบพิธีกรรมของชนเผ่าฯ) ไปพาดเอาไว้บนคันเบ็ดนั้น เพื่อเป็นพยานหลักฐานว่าสองผัวเมียคู่นี้ได้ผ่านพื้นที่นีมาก่อน สถานที่แห่งนี้เรียกว่ากุเป้อติง โต ตั้งอยู่ระหว่างชุมชนบ่องหนองเคะ เวลาต่อมากันชาติมอย ได้ไปเห็นพื้นที่แห่งนั้นอีก ก็ได้ไปจับของเอาไว้เหมือนกัน โดยใช้เครื่องเง้าแล่นฝังลงไว้ได้ดินในพื้นที่เดียวกัน ต่อมากันชาติพม่าได้ไปเห็นและจับของอีกโดยใช้ถั่วลิสงเก้าตະกร้าฝังลงไว้ได้ดินนั้น เช่นกัน เวลาต่อมากันชาติฟรังได้ไปเห็นอีก ก็ชอบพื้นที่นี้เหมือนกันเห็นว่ามีความหมายสมที่จะสร้างบ้านเมืองก็ของเอาไว้เหมือนกัน โดยใช้ถ้าดกทองคำเง้าใบฝังลงไว้ได้ดินอีกเช่นกัน

เวลาต่อมาชนเผ่าทั้งหลายนี้ได้ไปพร้อมหน้ากันทั้งชนเผ่าฯ ชนชาติมอญ
ชนชาติพม่า ชนชาติฝรั่ง เพื่อที่จะจับของกลางพื้นที่เพราต่างคนต่างจับของเอาไว้
แล้ว แต่ปรากฏว่าคันเบ็ดหายไปแล้ว หาหลักฐานไม่ได้ บุคลงไปได้ดินกีเห็นเคียวเก้า
เล่ม ได้เคียวกีเจอถัวลิสิงเก้าตะกร้า ให้ถัวลิสิงกีเจอดادทองคำอิกเก้าใบ กีเลยทะເລາ
กันต่างฝ่ายต่างยืนยันว่าได้มานำจับของพื้นที่นีมาก่อน กล้ายเป็นคดีความที่หาข้อยุติไม่ได้
(คงโก) จากนั้นกีตกลงกันไม่ได้ พระอินทร์จึงต้องลงมาช่วยแก้ไขปัญหาให้ พ่อพระ
อินทร์ลงมา กีไดเรียกพญานาคจากเมืองบาดาลให้ขึ้นมาเป็นสักขิพยานในครั้งนี้ พญา
นาคกียืนยันว่าคนชนเผ่าฯ เป็นคนจับของพื้นที่ก่อน ต่อมาเป็นมอญ พม่า ฝรั่ง ดังนั้นชน
เผ่าฯ จึงต้องสร้างบ้านเมืองก่อนชนชาติอื่นๆ ทางมอญ พม่า ฝรั่ง ตามว่าชนเผ่าฯ จะ
ครองเกาะกุเปือติ่ง โต่นน่านกีปี ชนเผ่าฯ บูอกกว่าจะครองจนกว่าแผ่นดินนี้ผุ ถ้าเป็น
อย่างนั้นชนชาติมอญ พม่า ฝรั่ง จะขอครองพื้นที่ไปก่อน พ่อถึงเวลากำหนดเวลาจะคืน
ให้ชนเผ่าฯ ไม่ต้องทำอะไรพอกชนชาติอื่นจะทำให้ ตกลงกันด้วยกินนำสาบาน พระ
อินทร์และพญานาคเป็นพยาน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่คืนให้ตามสัญญา ฟ้าจะผ่าหัวเมือง
ท้ายเมืองทั้งสี่ทิศสามครั้ง ถ้ายังไม่ยอมอิกไฟจะไหม้บ้านเมืองเป็นเตาล่าน มนุษย์จะอยู่
ไม่ได้อีกทุกชนชาติจะกระแทบทั้งหมด(สัมภาษณ์ลุงหม่องเปี้ย กนกรก บ้านทิ่ໄປ)

นอกเหนือจากความสัมพันธ์ที่ปรากฏในต้านานเรื่องเล่าแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อีกด้วย กล่าวคือในช่วงสมัยของทะเจียง โปรดี เป็นเจ้าเมือง ได้มีชนผ่าเป่อ โอ้อาศัยอยู่ในพื้นที่แถบนี้มากถึง 100 หลังคาเรือน โดยมีคนสำคัญ 3 คน ซึ่งมีวิชาคากาอาคอมคงกระพันหนังหนียวทำงานเป็นลูกน้องคนสนิทของทะเจียง โปรดี ทำหน้าที่จับโจรผู้ร้าย ขณะเดียวกันชาวเป่อ โอ้อีก็มีบนาทสำคัญในการค้าขายและเปลี่ยนสินค้าในพื้นที่แถบนี้ด้วย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้มีผ่าเป่อ โอ้อีกคงเหลืออยู่ในพื้นที่เวียจ่าที่โพเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ภายในระหว่างคนกลุ่มผ่าเดียวกันแต่ต่างกลุ่มความเชื่อ เช่น กลุ่มความเชื่อด้วยขาว (สุอัว) กลุ่มความเชื่อด้วยเหลือง (สูบ่อง) และกลุ่มถือนำ้มสุก (วีม่อง) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามทั้ง 3 กลุ่มสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันได้ผ่านทางการแต่งงานโดยยึดถือกันว่าจะต้องยึดเอกสารกลุ่มความเชื่อของฝ่ายหญิงเป็นหลัก ซึ่งฝ่ายชายจะต้องเข้าพิธีตามความเชื่อของฝ่ายหญิง เช่น ถ้าหากฝ่ายชายอยู่ในกลุ่มด้วยเหลือง (สูบ่อง) ฝ่ายหญิงอยู่ในกลุ่มถือนำ้มสุก (วีม่อง) พิธีการแต่งงานก็ต้องจัดแบบกลุ่มถือนำ้มสุกและฝ่ายชายก็ต้องเปลี่ยนนามบัตรตามกลุ่มความเชื่อของฝ่ายหญิง

พิธีกรรมไหว้เจดีย์ทรายของกลุ่มความเชื่อด้วยเหลือง

นอกจากนั้นยังมีลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างหมู่บ้าน ที่เกิดขึ้นจากรูปแบบการเดินเท้าติดต่อไปมาหาสู่กัน คนในพื้นที่แถบนี้ติดต่อกันมากด้วยการเดินเท้า ดังนั้นถ้าหากคนเดินทางจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง ถ้าหากมีค่าลงทะเบียนก่อนในระหว่างการเดินทางก็สามารถแวร์ค้างคืนนอนตามหมู่บ้านต่างๆระหว่างเส้นทางได้ เช่น คนจากหมู่บ้านจะแกะจะเดินลงลงมาที่หมู่บ้านสะเนเพ่อง ก็ต้องนอนค้างคืนที่หมู่บ้านที่ໄลป่าและหมู่บ้านเกาะสะเดิง ยิ่งไปกว่านั้น คนที่แวร์ค้างคืนตามบ้านอาจจะไม่รู้จักกันมากก่อนก็ได้ แต่ด้วยความสำนึกในการเป็นคนชนเผ่าเดียวกัน ทำให้สามารถแวร์ค้างคืนได้ โดยเจ้าของบ้านมีความเต็มใจต้อนรับทุกคนที่แวร์ค้างคืน

ความสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบการร่วมงานพิธีกรรมของชุมชน เช่น พิธีการทำบุญยุ่งข้าว (โนบือพ่องล่องหร่อง) ที่หมู่บ้านเกริง โน่ ก็มีชาวบ้านจากหมู่บ้านยูน ในบ้านแม่จันทะ บ้านม่องควะ ทึ่งที่เป็นชาวบ้านทั่วไป ประสงม์ สามเณร แม่ชี ก็เดินเท้ามาร่วมพิธีกรรมด้วย โดยจะเดินมาร่วมงานบุญและแวร์ค้างคืนที่บ้านของชาวบ้านเกริง โน่ หรือมีพิธีบุญข้าวใหม่ (บือซ่องคุ) ที่หมู่บ้านกองม่องทะ ก็มีชาวบ้านจากหมู่บ้านจะแก่ ทิໄลป่า ໄลໄโว่-ชาราวะ เกาะสะเดิง สะเนเพ่อง เดินทางมาร่วมงานและนอนค้างคืนที่บ้านของชาวบ้านกองม่องทะ อญ่าร่วมงานบุญจนเสรีจพิธีกรรม หลังจากจบพิธีกรรมงานบุญ โดยส่วนใหญ่มักจะมีการเปิดเวทีประชุมด้วยเพราะในงานพิธีกรรมงานบุญต่างๆของชุมชน จะเป็นโอกาสอันดีที่ชาวบ้านจากทุกหมู่บ้านมาร่วมตัวกันที่งานบุญ ทำให้ประเด็นต่างๆไม่ว่าจะเป็นเนื้อหารื่องสถานการณ์ การทำมาหากิน ปัญหาความเดือดร้อนหรือเรื่องสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ จะมีการหยิบยกเอาประเด็นต่างๆมาเสนอในเวทีประชุม ในโอกาสนี้บางครั้งก็เป็นเรื่องของการประชุมภายในชุมชน บางครั้งก็เป็นการประชุมจากเจ้าหน้าที่รัฐที่พยายามหาโอกาสในการแจ้งว่าจะต่างๆจากทางหน่วยงานราชการ

บันทึกสถานการณ์การเมืองที่ชายแดนไทย-พม่า บริเวณโต้วปอง เมื่อวันที่ 1-3 สิงหาคม พ.ศ.2544 ได้มีการเปิดเวทีการประชุมโดยนายศุภชัย พนาอุดม ประธาน สภาอบต.ໄลໄโว่ โดยได้กล่าวว่าจะมีการประชุมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่ชายแดน เป็นปัญหาภายในของแต่ละหมู่บ้าน หลังจากนั้นลุงหม่องเป็น กนกกรุ๊ด ประธานฝ่ายการศึกษาของคณะกรรมการเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมฯได้กล่าวถึงความสำคัญของ

พิธีกรรมการผูกข้อมือ ทั้งนี้ในช่วงวันเวลาดังกล่าวเป็นงานพิธีกรรมงานผูกข้อมือเดือนเก้า (หล่าhex ไช่จู) ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อคนในชนเผ่ามาก ผูกข้อมือเดือนเก้านี้มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาว่า แต่เดิมสมัยของบรรพบุรุษชาวโผล่วง (ฉู) มีเชื้อสายมาจากชาวองโ哥เลีย ซึ่งอาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเทือกเขาปาร์เมีย (อยู่ในประเทศจีนปัจจุบัน) ต่อมาประชาชนมากขึ้น จึงได้อพยพลามทางได้ของทะเลรายโ哥บี จนถึงลุ่มน้ำแม่แยงซีเกียง ประมาณบี.ซี.ศักราชสองพันหกร้อยกว่า (แม่น้ำแม่แยงซีเกียง หรือที่คนในชนเผ่าเรียกว่า ที่เยี่ร่องหรือที่ภินเมี่ยง)

บรรพบุรุษของโผล่วง(ฉู) ได้อพยพลามมาข้ามทะเลรายโ哥บี ตอนนี้ได้รับความทุกข์ทรมานมากจากความอดอยากหิวโหยและโรคภัยไข้เจ็บทั้งจากภัยธรรมชาติอย่างแสนสาหัสทำให้ขวัญหนีดีฟ่อ ผู้นำของชนเผ่าตอนนั้นชื่อว่า “ พูปิงถูกก่อ ” แปลว่า “ บ้านเต็มโลก ” จึงได้รวบรวมเอาลูกหลวงทำการเรียกขวัญผูกข้อมือกับด้วยขา ซึ่งตรงกับฤดูฝนในเวลานั้น โดยมีจุดประสงค์ให้ขวัญและกำลังใจกลับคืนมาอยู่กับเนื้อกับตัวและให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนด้วยที่ผูกข้อมือนั้นเป็นสัญญาลักษณ์ให้รู้ว่า จะมีความรักสามัคคีกัน จึงทำให้เกิดประเพณีผูกข้อมือเดือนเก้าขึ้นของชนเผ่าและได้ยึดถือประเพดพิปฏิบัติกันมาทุกปีในระหว่างเดือนเก้าซึ่งได้เป็นประเพณีอันดีงามต่อไป

คำเรียกขวัญคือปรือ-หล่า เก๊-ໄส'/ปลือ-หล่า เก๊-ໄส' มีสองอย่างเรียกได้ทั้งสองแบบ แล้วแต่คนคนหนึ่งจะมีความสะดวก มีความหมายดังนี้ปรือ-หล่า เก๊-ໄส' หมายถึงของจะได้รับสิ่งดีงามตามความปรารถนา ถ้าจะเปลี่ยนภาษาไทย หมายความว่า ขอขวัญจะกลับมา กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัวกับพ่อแม่กับปู่ย่าตายายหรืออะไรต่างๆแล้วแต่บุคคลจะสะดวกคล้ายๆกับคำอวยพรคำขอพรนั้นเอง ส่วนประกอบของการผูกข้อมือเดือนเก้ามี 7 อย่างคือข้าวปืน ข้าวเหนียว กล้วย อ้อย ด้วยขา ดอกเงินลาย น้ำ แต่ละอย่างมีความหมายดังนี้ ข้าวปืน มีความหมายว่า แผ่นธูต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนและจะต้องรักษาสักการะบูชาสิ่งที่ควรเคารพ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ข้าวเหนียว มีความหมายว่า ความซื่อสัตย์ สุจริต รักกัน ปrongดองกัน เอื้อประโยชน์แก่กันและกันดังเช่น ข้าวเหนียวห่อ มีความเหนียวแน่น หล่อหลอมให้ติดกัน ไม่แตกแยกหลุดหายจากกัน กล้วยมีความหมายว่า เป็นการยึดเหนี่ยวแน่ใจให้รักใคร่ไม่ตรีต่อกันตามระเบียบดังเช่นเหมือนกล้วย อ้อยมีความหมายว่าความผูกพันธ์หรือการสืบแผ่นธูมมาเป็นทอดๆให้คงเจริญขึ้นเมื่อนอ้อย

จะนำไปปลูกที่ไหนจะขึ้นที่นั่นเสมอ ไม่สูญหายไปไหน จะสืบทอดกันตลอดไป ดอกเข็มลายมีความหมายว่า มีความมั่นคงในอุดมการณ์ ในการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของตนให้หยังรากลึกลงในดิน จะแพร่ลูกแพร่หลานตลอดไป ด้วยขาวมีความหมายว่า ความดีงามบริสุทธิ์แห่งจิตใจ ให้เป็นความพร้อมเพียงสามัคคีกันอายุมั่นขวัญยืน นำมีความหมายว่า มีความร่มเย็นอยู่เสมอ ทุกชนิดจะขาดเสียไม่ได้ วิถีชีวิตของชาวชนเผ่าชูก្រีเปรี้ยบเสมือนกับน้ำ้น้ำเอง (สัมภาษณ์นายเอทิง โพ เมืองไฟร วันที่ 10 กรกฎาคม 2544)

รายงานสถานการณ์ภาคสนามนั้นค้นพบว่าทุกครั้งที่มีงานพิธีกรรมนั้น หมายถึงความหมายที่ซ่อนเร้นคือการจะมีการพูดคุยประชุมกันถึงเรื่องการเมืองสถานการณ์ความเป็นไปของแต่ละชุมชนเป็นการถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องราวต่างๆเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนและการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้ชุมชนได้เดินทางไปในทิศทางของตัวเอง เนื่องจากว่าในชนเผ่างานพิธีกรรมงานบุญประเพณีต่างๆนั้นเป็นความหมายถึงการรวมศูนย์จิตใจผู้คนไม่ได้มีพรหมเดนของประเทศไทยมา วางกัน มีแต่เรื่องวัฒนธรรมเดียวกัน ไม่ได้มีการเอาเรื่องของเชื้อชาติเผ่าพันธุ์หรือพรหมเดนประเทศไทยแบ่งแยกทำลายความเป็นมนุษย์ ดังนั้นสถานการณ์ในชนเผ่าจึงเป็นเรื่องน่าสนใจ เพราะวิธีการประชุมไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ ไม่ได้เป็นลักษณะการประชุมแบบจัดตั้ง แต่ทุกครั้งเป็นอันรู้กันว่าภายหลังจากพิธีกรรมเสร็จสิ้นลงแล้วจะมีการเปิดวงประชุมหารือกันในระดับแกนนำของแต่ละชุมชน เช่นเดียวกัน เมื่อประเพณีผูกข้อมือเดือนเก้าที่เตอปองเสร็จสิ้นลงก็มีการพูดคุยประชุมหารือกัน

ผู้นำของชุมชนที่เข้าร่วมได้แก่นายอานันท์ เสดะพันธ์ กำนันตำบลໄล่โว นายไนตรี เสดะพันธ์ ประธานฝ่ายบริหารอบต.ໄล่โว นายภูวดล จอมวรี ผู้ใหญ่บ้านที่ໄล่ป้า นายหม่องเปป กนกรกุล ประธานฝ่ายการศึกษา นายศุภชัย พนาอุดม ประธานสภาอบต.ໄล่โว นายสุวรรณ โชคศรีเจริญ ผู้ใหญ่บ้านເກະสะเติง นายໂทโຮ່າ พนาສຸຂສັນຕິຜູ້ใหญ่บ้านຈະແກ นายຍຸແພຣ ພິທັກຍໍ່ชาຕິຄີຣີ ອບຕ.ບ້ານໄລ່ໂວ-ຫາຮາວ นายหมອງຖຸງອູ້ກມລ ກະສົນຫຼຸ້ມ ຜູ້ເຊື່ອວ່າຈຸດຕໍ່ານສິ່ງແວດລ້ອມແລະສັຕິປ່າງ นายສົມພັກ ສັງໝໍລາຮາຮາ ຜູ້ປະສານงานคณะกรรมการเพื่อการศึกษา เບ່ນຈານາສ ທຸນວຽງຈັນ ເລຂາຄະກຽມການພື້ນການເພື່ອການສຶກໝາ

สำหรับวาระเนื้อหาของการประชุมที่ชายแดนไทย-พม่า ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันว่าสำหรับสถานการณ์ความเป็นอยู่ของคนที่ชายแดนนั้นสามารถอยู่ร่วม

กัน ได้ เพราะถ้าคนที่ชายแคนอยู่ที่ชายแคนไม่ได้จะให้ทำย่างไร ถอยกลับเข้าพม่าก็ทำไม่ได้ อยู่ในประเทศไทยก็อยู่ไม่ได้ แต่คิดว่าควรจะอยู่ร่วมกัน ได้โดยการทำมาหากินอยู่กันแบบพื้นเมืองช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพราะถ้าหากมีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์เท่ากัน ไม่ความมองถึงพรอมแคนประเทศไทย แต่เป็นเรื่องของพรอมแคนทางด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมกับเรื่องของตัวบทกฎหมายมันยืนคนละกรอบกัน ในสถานการณ์ความเป็นจริงพื้นเมืองชนเผ่าชู ส่อง ไม่ได้อาเรื่องของตัวกฎหมายเข้ามาใช้เป็นกฎหมาย มีการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ ข้ามอาณาจักรประเทศไทยเดแต่เดิมในชุมชนมีการเชื่อมโยงกันทางประเพณี มีการเปิดพรอมแคนทางด้านวัฒนธรรม พุดจาภาษาเดียวกัน มีสัญญาลักษณ์บางอย่าง เช่น ด้วยที่ข้อมือ ผ้าถุง หรือย่าม เพียงเท่านั้นก็สามารถสื่อสารกันได้ถึงที่มาที่ไปของความสัมพันธ์

ประธานสภากอบต. ໄล ໂໄງ ได้เปิดประเด็นว่าเมื่อช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ได้เกิดปัญหาความวุ่นวายทางด้านชายแคน ชาวบ้านถูกกระทำถูกثارุณกรรมในเขตประเทศไทย พม่า ทำให้สถานการณ์บ้านเมืองที่ชายแคนไม่สงบ ความไม่สงบของการเมืองภายในประเทศไทยของประเทศไทยเพื่อนบ้าน ได้ส่งผลกระทบกับคนที่อยู่ตามแนวชายแคน ถ้าเหตุการณ์บ้านเมืองในประเทศไทยไม่สงบชาวบ้านทุกคนในเขตพม่าก็ไม่อยากกลับไป เพราะนั่นหมายถึงชีวิตและความตายและความทารุณกรรม อยู่ในเขตประเทศไทยไม่ได้ เพราะเป็นคนผิดกฎหมาย เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทย บางครั้งความเป็นจริงของคนที่ชายแคนเป็นความเจ็บปวดเกินกว่าที่จะบรรยาย

ถ้าหากจะตามหามนุษยธรรมสำหรับชนกลุ่มน้อยที่ชายแคน ไทย-พม่า เป็นเรื่องที่ห่างไกลจากความเป็นจริง คำว่า “มนุษยธรรม” เป็นคำที่สวยหูที่พูดอยู่บนโต๊ะของนักวิชาการ บนเวทีสัมมนาต่างๆ เพื่อให้นักมนุษยธรรมทั้งหลายได้เก็บเอาไว้ 乍วีกจดจำว่าทำไปเพื่อมวลมนุษย์ เป็นเพียงความสwyหูเท่านั้น สำหรับเราในประสบการณ์ตรงมีแต่ความความเจ็บปวดและความตายของเพื่อนมนุษย์ที่ถูกกระทำจากเงื่อนมือของผู้ที่มีอำนาจ กฏหมายได้หอบยึนชะตากรรมให้กับชีวิตผู้คนที่ชายแคน คำว่า ความเป็นคน ไทยแบบชาตินิยม ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ผลักดันคนที่ไม่มีบัตรออกนอกประเทศไทยให้กลับออกไปเผชิญชะตากรรมในเขตประเทศไทย พม่า ทั้งๆที่ในข้อเท็จจริงสถานการณ์ในประเทศไทยไม่ได้มีความสงบ การส่งคนผลักดันคนออกไปนอกประเทศโดยยึดหลักตัวบทกฎหมายของรัฐว่ากระทำไปเพื่อความมั่นคงของประเทศไทย แต่

ในอีกความหมายหนึ่งให้พวกรากลับไปตามท่านนั้นเอง เหล่านี้ต่างหากคือความเป็นจริงของสังคม และอ้างเพียงว่าคนกลุ่มนี้เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทย ดังนั้นมนุษยธรรมสำหรับชนกลุ่มน้อยจึงเป็นเรื่องห่างไกลจากความเป็นจริง ผู้ที่มีอำนาจรัฐผู้ที่มีอิทธิพลตัวบทภูมายังต่างหากคือผู้กุมชะตาชีวิตของผู้คน

ทีมงานวิจัยได้เดินทางไปศึกษาข้อมูลพื้นที่หมู่บ้านໄล่ต่องคู ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่นับถือแบบตะ浩ะโคล อยู่ในเขตตำบลแม่จัน อ.อุ่มผาง จ.ตาก พวกราต้องออกเดินทางรองแรมไปตามหุบเขา ต้องเดินข้ามเขตแดนจากกาญจนบุรีไปเขตตาก ต้องผ่านหลายชุมชน และต้องค้างคืนในป่า เหตุการณ์ในป่านี้เองทำให้เราต้องจดจำไปนานแสนนาน เมื่อเราได้พบกับผู้คนจำนวนหนึ่งอาศัยช่อนตัวอยู่ในป่าลึก รัฐบาลไทยเรียกพวกราว่าเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ในความเป็นจริงพวกราเป็นมนุษย์เหมือนกับพวกราทั่วไปเป็นโภค粮พูที่มาจากหมู่บ้านโโค่ว แต่เป็นหมู่บ้านชายแดนที่อยู่ในเขตประเทศพม่า พวกราเล่าว่าแต่ก่อนก็อาศัยอยู่ในโโค่ว แต่ด้วยจากได้รับความทุกข์ทรมานจากการกดขี่มั่งเหงพม่า ทำให้พวกราจำนวน 10 ครอบครัวได้ชักชวนหลบหนีลี้ภัยออกจากเมืองพม่า หลบช่อนตัวอยู่ในป่าลึกแห่งนี้ โดยที่ไม่รู้แน่ชัดว่าเป็นเขตแดนไทยหรือเขตแดนพม่า แต่เพียงเพื่อความปลอดภัยของชีวิต ทำให้ต้องเข้ามาหลบช่อนตัวอยู่ในป่าลึกอย่างนี้

การเดินทางทำงานศึกษาวิจัย

ข่าวโจ หมายถึงเพื่อนชายในภาษาไทย ได้สะท้อนความคิดเห็นว่าทุกเดือนจะต้องถูกทหารพม่าเข้ามาใช้อาวุธข่มขู่ผู้ชายที่อยู่ในวัยเย็งแรงให้ออกไปทำงานที่แบกอาวุธและเสบียงให้กับทหารพม่า ตัวของเขางอกเงยถูกบังคับให้แบกกระสุนปืนท่านกลางฝนตกหนักกระหน่ำลงมา แต่หยุดพักไม่ได้ต้องแบกอาวุธลาดตระเวนไปตามแนวเขตแดนชายแดนไทย-พม่า ต้องถูกบังคับรับใช้ทหารพม่าเดือนละหลายครั้ง บางครั้งจำนวน 4 วัน บางครั้งจำนวน 10 วัน บางครั้งนานถึง 15 วัน นั่นหมายถึงอะไร มันมีความหมายว่าชีวิตลูกเมียครอบครัวที่บ้านต้องได้รับผลกระทบไปด้วย เมื่อไร่นามิได้ทำแต่ต้องไปรับใช้ทหารพม่า ชีวิตผลประโยชน์ที่ต้องกับทุกคน มันเป็นความจริงที่เจ็บปวด บางครั้งความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานมันเป็นเรื่องปวดร้าวเกินกว่าที่จะไปพูดถึงมัน ชะตากรรมของกลุ่มคนที่ผู้ที่ถืออิฐาจารัฐนานนานว่าเป็นชนกลุ่มน้อย จึงเป็นเรื่องที่ไม่เคยมีใครอยากรับฟัง ไม่มีใครอยากรับรู้ ทุกอย่างคือชะตากรรมของชีวิตที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่มันเป็นความจริงของสังคมที่ชายแดน

บางสถานการณ์ที่ทหารพม่าเหลี่ยงพล้ำถูกกองทัพกอทุ่มเลี้ยงได้รับบาดเจ็บก็ต้องตกเป็นภาระหน้าที่ของชาวบ้านโจcoweที่ต้องแบกทหารพม่ากลับฐานที่มั่น สำหรับฐานที่มั่นของข่าวโจ ได้บอกกับเราว่าถ้าหากมีทหารพม่าจำนวน 50 นาย ทหารพม่าก็จะมาบังคับชาวบ้านจำนวน 10 คนเพื่อไปเป็นลูกหาน ข่าวโจบอกว่ามันเป็นความรู้สึกที่เจ็บปวดที่ทั้งทหารพม่าและกองทัพกอทุ่มได้กระทำกับพวากษา นอกจากนั้นทหารพม่ายังได้เข้ามาเบี่ยงเบี้ยนข่าวสารจากชาวบ้านอีก โดยการมาบังคับเบี่ยงเบี้ยนข่าวสารจากชาวบ้านบ้านละจำนวน 8 กระปอง ด้วยสภาพความกดดันดังกล่าว ทำให้ข่าวโจทน์สภาพความกดดันที่เกิดขึ้นไม่ไหวจึงต้องหลบหนีออกจากหมู่บ้าน โจcoweเข้ามาอยู่พหลบหนีซ่อนตัวอยู่ในป่าลึกทึ่งๆที่ไม่ได้รู้ว่าเป็นเขตแดนประเทศไทยหรือประเทศพม่า แต่เขารู้ว่าชีวิตต้องเดินไปข้างหน้า เพราะนั่นหมายถึงชีวิตของลูกเมียและครอบครัวด้วย

คืนนั้นเรามาเป็นต้องนอนค้างในป่ากับพวากษา ได้ร่วมทุกช่วงเวลาสั่นๆ เราเห็นภาพของแม่เฒ่าวัย 96 ปี ที่ต้องมีชีวิตอยู่กับการหลบๆซ่อนๆ ต้องหนีภัยสถานการณ์การสู้รบ ชีวิตพวากษามีแต่ความอดอยากแร้นแค้น เราเห็นเด็กน้อยที่มีสายตาหวานกลัว เด็กน้อยถึงกับร้องไห้จำเมื่อเห็นเราเดินเข้าบ้านโดยบ้าน บังคุณไม่มียา_rakymyrok ถ้าหากต้องการยา_rakymyrok ก็ต้องเดินไปซื้อที่หมู่บ้านໄลต่องคู ก็ต้องเผชิญหน้ากับทหารไทยที่ทำหน้าที่อยู่ตามแนวชายแดน ชีวิตพวากษามีแต่ความหวาดกลัวและ

ความหวาดระแวงต่อภัยร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งจากทหารไทย ทหารพม่าและกองทุเด หลังจากเดินทางกลับจากໄล่ต่องคູແລ້ວ ภาพความทรงจำอันໂหดร้ายยังคงตราตรึงอยู่ในความรู้สึก การเดินทางครั้งนี้เราได้ยินเสียงเพลงแห่งการกดปุ่มเหง เป็นบทเพลงที่แสนเศร้ากับชะตากรรมของพื่นท้องในชนผ่า มันเป็นสภาพความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ต่อมนุษย์ภายในใจของผู้คนที่มีอำนาจเหนือกว่าชนผ่าที่เป็นเพียงชนกลุ่มน้อยในสายตาของผู้ที่มีอำนาจ คำว่า “มนุษยธรรม” ถูกกลบเลือนไปจากใจของผู้คน

เรื่องราวต่างๆที่ขยายแคนไทย-พม่ามีอะไร ไรมากมายที่คนสังคมภายนอกไม่มีวันรับรู้และไม่มีวันเข้าใจ มันเป็นเงื่อนไขของสังคมภัยใน ประธานสภากอบต.ໄล่ໄວ่ ได้บอกเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจ เป็นเรื่องของการเมืองท้องถิ่นว่าโดยส่วนตัวไม่ได้ชอบเล่นการเมือง แต่เนื่องจากว่าชาวบ้านในพื้นที่ไม่ค่อยได้มีโอกาสสัมผัสถักทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ การพูดจาภาษาท้องถิ่นของประชาชนก็ไม่ได้สร้างความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ทำให้ลุงศูชาชัย พนาอุดม อดีตผู้ใหญ่บ้านจะแก ได้มีชะตากรรมของชีวิตเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองท้องถิ่น อันเป็นการเมืองระดับรากรัญชของภาคประชาชน โดยได้รับเลือกตั้งเป็นอบต.ของบ้านจะแก หมู่ 6 ตำบล ໄล่ໄວ่ จ.

กาญจนบุรี เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2544 และได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานสภากอบต. ໄล่ໄວ่ นอกจากนี้ยังได้รับการยอมรับจากชุมชนให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมของชุมชนทุ่งใหญ่นเรศวรในการทำงานเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูภัยและวัฒนธรรมของชนผ่า

อบต.บ้านจะแก ได้บอกว่าเขามีความสนใจเรื่องการทำนาหากิน ที่อยู่อาศัย เพราะที่อยู่อาศัยของคนในป่าในพื้นที่มีปัญหาทุกปี ต้องการให้ชาวบ้านอยู่ดีกินดี ส่วนเรื่องการพัฒนาต่างๆ ไม่ได้มีความสนใจว่าจะมีโครงการอะไรมาพัฒนา การพัฒนา เช่น โครงการประปาภูเขา โรงเรียน การปรับถนนเข้ามาในหมู่บ้านก็เป็นการพัฒนาอย่างหนึ่ง เรายุ่งในพื้นที่กฏหมายอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า ตอนแรกกฏหมายของกฏหมายอนุรักษ์บอกว่าจะปักป้องคุ้มครองนายทุนเข้ามานบุกรุกพื้นที่อย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งชาวบ้านเองก็เห็นด้วยที่จะได้รับความร่วมมือกันช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติ แต่เมื่อเจ้าเข้าจริงแล้วพวกที่ถือกฏหมายอนุรักษ์เข้ามาได้พยายามบีบประชาชนอย่างนี้ไม่ค่อยดี

เท่าไหร่ โดยจะเป็นการบีบในลักษณะของตัวบทกฎหมาย เช่น ที่หมู่บ้านจะแก้มือสองปีที่แล้วก็มีเจ้าหน้าที่เข้าไปรื้อถอนสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ

จากข้อค้นพบและได้เคราะห์จากสถานการณ์ความเป็นจริง ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้อาศัยอยู่กับธรรมชาติ เป็นการใช้ธรรมชาติอย่างเคารพอย่างให้คุณค่า สำหรับตัวของชาวบ้านไม่ต้องพูดถึงเรื่องการใช้นุรักษ์ ไม่ต้องพูดถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพราะมันเป็นเรื่องของวิถีชีวิต คำว่า “อนุรักษ์” ได้ถูกนำมาไม่นานนี้เองตั้งแต่ที่มีการประกาศพื้นที่ແบนนี้ให้เป็นเขตราชภัณฑ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นั้นเรศวร เมื่อปี พ.ศ.2517 นับตั้งแต่นั้นมา เจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนก็ได้เข้ามาทำงานในพื้นที่พร้อมกับคำว่าการอนุรักษ์ โดยได้พยายามเข้ามานอกกว่าพวกราอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จะต้องการพกกฎหมายของการอนุรักษ์ ถ้าหากจะทำความผิดจะถูกลงโทษ พร้อมๆกันนี้ก็ได้องค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนักวิจัยนักวิชาการได้เข้ามาในพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและบุญทรัพย์ทางปัญญาที่ถูกดูดกลืนไปจากคนกลุ่มนี้เป็นจำนวนมาก แต่เป็นภาพที่มองไม่ชัด

พื้นที่ทุ่งใหญ่นั้นเรศวรนับจากประกาศให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ที่มีความสำคัญที่สุดในโลกเมื่อปี พ.ศ.2534 ทำให้ความยุ่งยากในการใช้ชีวิตของประชาชนเริ่มมีมากขึ้น คนจากองค์กรภายนอกเข้ามามากขึ้นในพื้นที่ โดยจะเข้ามาพร้อมกับการตั้งข้อกล่าวหาว่า คนอยู่ในป่าเป็นผู้ทำลายป่า จะต้องอพยพโยกย้ายคนออกจากป่า นอกจากนั้นหน่วยงานพัฒนาต่างๆได้เข้ามามากขึ้นในพื้นที่ทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานขององค์กรพัฒนาเอกชน คำรามกับคำตอบได้ถูกกำหนดไว้เบ็ดเสร็จหมดแล้ว ถ้าหากเจ้าหน้าที่ฝ่ายไหนเข้ามามีความคิดว่าคนอยู่ในป่าไม่ได้ก็พยายามใช้นโยบายเข้ามายืนบังคับความคุณโดยอ้างถึงตัวหลักกฎหมาย แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายไหนเข้ามาแล้วมองว่าชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่นี่มีความยากจนลำบากก็จะเข้ามาพัฒนาทุกรูปแบบ โครงการต่างๆจะถูกคิดค้นและกล่าวอ้างว่าทำไปเพื่อประชาชน ทั้งๆที่ในความเป็นจริงชีวิตของประชาชนที่นี่ไม่เคยเรียกร้อง “ไม่เคยร้องขอ ในความเป็นจริงชีวิตของคนที่นี่อยู่กันแบบง่ายๆ แต่เมื่อสถานการณ์ที่ชีวิตชาวบ้านถูกดึงให้ห่างออกไปจากความเป็นจริงแบบดังเดิม ทุกชีวิตที่ขับเคลื่อนอยู่ในพื้นที่จึงเป็นการใช้แรงขับเคลื่อนเพื่อดันรถในการใช้ชีวิตรอด ถ้าหากกฎหมายเข้ามายืนบังคับมากๆ ความกดดันก็จะเกิดขึ้น แรงผลักดันของประชาชน

จะมีความรุนแรงมากพอกากับแรงกดดันของเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะเมื่อรัฐเป็นผู้กระทำ ประชาชนก็ต้องเป็นผู้ถูกกระทำ แรงกด แรงต่อต้าน เป็นพลังที่รุนแรง

ในหลายครั้งที่ประชาชนถึงกับเป็นผู้ลุกขึ้นยืนต่อสู้ เช่น กรณีที่ ตะเคียนทอง ชาวบ้านต้องร่วมมือร่วมพลังกันเพื่อประกาศจุดยืนของตัวเอง หรือกรณีที่ แม่จันทะ ชาวบ้านใช้มีดปักคอเจ้าหน้าที่ของรัฐ (คชด.) การเคลื่อนไหวบนความขัดแย้งดังกล่าว ทำให้เป็นภาพว่าชาวบ้านที่นี่หัวแข็งรุนแรง เพราะเป็นพื้นที่สีแดงมาก่อน เคยเป็นพื้นที่มีการเคลื่อนไหวของ PKK คอมมิวนิสต์มาก่อนเมื่อยุคเหตุการณ์ที่มีการ เคลื่อนไหวทางการเมือง ด้วยสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทราบได้ก็ตามที่ต่างฝ่ายต่างยืนคนละจุดยืน การใช้กรอบคิดคนละแบบ รัฐกับประชาชน มักจะยืนกันคนละด้าน โดยมีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมักจะลงเอยว่าประชาชนเป็นผู้ผิด เป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย แต่เมื่อมุมกลับถ้าหากประชาชนยึดเอากฎหมายของข้อห้ามความ เชื่อเป็นตัวหลักในการยึดถือปฏิบัติ รัฐก็จะเป็นผู้กระทำผิดและจะต้องถูกลงโทษ เช่นกัน สักวันหนึ่งในอนาคตที่ประชาชนเข้มแข็ง คนในชนผ่านสามารถกำหนดชะตากรรมของ ตัวเองได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะต้องเชื่อฟังประชาชนเช่นกัน

แนวคิดว่าจะประชานว่าด้วยเรื่องชนเผ่า ได้เกิดขึ้นจากการทำงานของ ศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชาวไทยภูเขา ร่วมกับองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ ชาวเขา ได้ร่วมกันจัดเวทีระดมวิเคราะห์สถานการณ์และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติในฉบับต่างๆ ที่ผ่านมา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง ได้มี การแสดงความคิดเห็นและแสดงจุดยืนร่วมกันว่าจะไม่เข้าร่วมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำลังจัดทำอยู่ และไม่เห็นด้วยกับแผนแม่บทเพื่อการพัฒนา ชุมชน สิ่งแวดล้อมและการควบคุมพืชเศรษฐกิจในพื้นที่สูงในสองฉบับที่ผ่านมา (แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อมและการควบคุมพืชเศรษฐกิจในพื้นที่สูงฉบับที่ 1 เริ่ม ตั้งแต่ 2535-2539 และฉบับที่ 2 เริ่ม 2540-2544 และแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชน สิ่ง แวดล้อมและการควบคุมพืชเศรษฐกิจในพื้นที่สูงฉบับที่ 1 เริ่มตั้งแต่ 2535-2539) และ ฉบับที่สามกำลังจัดทำขึ้น โดยสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

แผนแม่บทชาวเขาทั้งสองฉบับที่ผ่านมานี้ เป็นแผนที่แยกส่วนออกจาก จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือแผนปกติ เนื่องจากรัฐมีความเห็นว่า ชาวไทยภูเขานั้นมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากคนไทยพื้นราบทั่วไป เป็นปัญหาที่มี

ความสำคัญและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวมและความมั่นคงแห่งชาติ กล่าวคือ ประการที่หนึ่งชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากกว่า 5 แสนคน ประการที่สองกลุ่มคนเหล่านี้ได้อาชญาอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและหูรักนัดการและมักจะอพยพเข้ามายังที่นี่ เนื่องจากเป็นอุปสรรคต่อการจัดระเบียบการปกครองและเป็นจุดอ่อนต่อการแทรกแซงและการแสวงหาผลประโยชน์จากฝ่ายตรงกันข้าม ประการที่สาม การเมืองชาติ ศาสนา ภาษา ค่านิยม ความเชื่อถือ วัฒนธรรม ประเพณีที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ เป็นจุดอ่อนสำคัญต่อการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ ประการสุดท้ายการประกอบอาชีพ และการเลี้ยงชีพโดยทั่วไปเป็นการทำไร่เลื่อนลอยและเป็นการปลูกผึ้ง โดยก่อผลกระทบต่อการบุกรุกทำลายป่า แหล่งต้นน้ำลำธาร ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย (แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อมและการควบคุมพืช เศพติดบนพื้นที่สูงฉบับที่ 1 เริ่มตั้งแต่ 2535-2539)

เครื่องข่ายชนเผ่ามีความเห็นว่า แผนแม่บทชาวเขาสองฉบับดังกล่าว เป็นแผนการพัฒนาที่แยกส่วนมาจากการปกครองที่ไม่ได้คำนึงถึง บนพื้นฐานความเท่าเทียมกันและมีอดีตทางชาติพันธุ์หรือ “มายาคติ” การขาดความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวเขา ทำให้รัฐเข้ามาพัฒนาในรูปแบบต่างๆ รัฐได้พยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติของชาวเขาในด้านการดำเนินชีวิต ความเชื่อสัตย์ศรัทธา การร่วมมือในการกำจัดฟืน ลดการตัดไม้ทำลายป่า แต่ไม่เคยมีนโยบายในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนชาวไทยพื้น土人 ที่มองภาพพจน์ชาวเขาว่าเป็นผู้ยากไร้ ยากจน ขาดความรุนแรง เป็นกลุ่มที่มีลักษณะง่าย เชื่อผีสาหัส เดียวดาย ด้อยวัฒนธรรมหรือเป็นผู้ก่อปัญหายาเสพติดและเป็นปัญหาต่อความมั่นคงของชาติ โดยไม่ได้มีการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งว่าแท้ที่จริงของปัญหาแล้วใครเป็นผู้กระทำ

สภาพข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นการดำเนินชีวิตของชาวเขาระหว่างประเทศต้องถูกตัดขาด ปัจจุบัน ปัญหาที่ชาวเขามักจะประสบคือ ปัญหาสิทธิในการเป็นพลเมืองไทย การไม่ได้รับสัญชาติของชาวเขานับเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของชาวเขา ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในการดำรงชีวิต และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการศึกษา ในการรับบริการทางการศึกษา ความมั่นคงในที่อยู่อาศัยโดยไม่ต้องโยกย้าย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดสิทธิเสรีภาพในฐานะมนุษยชน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการแพร่ระบาดของยา

สภาพด้านเศรษฐกิจ เท่าที่ผ่านมา การให้สิทธิ์ส่วนราชการกู้หนี้ของชาวเขาในฐานะพื้นเมืองไทย มีการดำเนินการให้สัญชาติไทยเป็นไปอย่างช้าๆ เนื่องจากตัวเลขสถิติล่าสุดสำรวจเมื่อเดือนเมษายน 2542 โดยกรมการปกครอง จากโครงการเงินกู้พิเศษเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ (โครงการมิยาซawa) ดำเนินการสำรวจชุมชนบนพื้นที่สูงทั้งหมดใน 20 จังหวัด โดยสำรวจชาวเขาได้จำนวน 873,713 คน พบว่าได้รับสัญชาติไทยแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 จนถึงปัจจุบันเพียง 426,079 คน คงค้างยังไม่ได้รับสัญชาติถึง 507,110 คน และในจำนวนนี้ผู้ที่จะมีสิทธิในการขอสัญชาติประมาณ 100,000 คนเท่านั้น (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2543 ระบุเป็นสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนรายภูริ ให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง) ที่เหลืออยู่ก็จดอยู่ในสถานะคนต่างด้าวหรือหลบหนีเข้าเมืองจึงไม่มีสิทธิของรายการสัญชาติแต่อย่างใด และยังพบว่าในกระบวนการให้สัญชาติไทย มีการคดโกงกันทุกรดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดและระดับชาติ เราจะพบว่ามีการซื้อขายเรื่องสัญชาติเกือบทุกพื้นที่ที่มีชาวเขาอยู่อาศัย คนที่มักจะได้รับสัญชาติไทยจึงเป็นกลุ่มคนที่มีเงิน คนต่างชาติและสำหรับชาวเขาที่ได้สัญชาติแล้วอาจจะถูกยกเลิกหรือถูกถอนสัญชาติเมื่อได้ก็ได้ ตามแต่รัฐบาลเห็นว่าเป็นภัยความมั่นคงของชาติ

สรุปว่าชุมชนบนพื้นที่สูงในปัจจุบันกำลังเผชิญหน้าต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงและแรงกดดันจากภายนอกอย่างน้อยสามกระแสหลักคือ

1. กระแสการกดดันให้ชาวเขาอยู่พอกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของกรมป่าไม้และให้ปรับตัวหันมาทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่าบนพื้นที่จำกัด ซึ่งส่งผลกระทบแก่ประชาชัąนบนพื้นที่สูงอย่างมาก ในเรื่องของความมั่นคงในวิถีชีวิต ด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ระบบสังคมและวัฒนธรรมถูกทำลาย สาเหตุปัจจุบันเกิดจากนโยบายรัฐและกลไกการดำเนินงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในสองด้านคือด้านหนึ่งมองว่าบนพื้นที่สูงเป็นพื้นที่สามารถสร้าง “ มูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจ ” ที่มีค่ามากทางในเชิงการเกษตรเพื่อการส่งออกพืชเมืองหนาว เชิงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอีกด้านหนึ่งนั้นพื้นที่สูงเป็นพื้นที่ที่ก่อภัยนิดต้นนำลำธาร ป่าไม้ที่มีค่าสูงต่อประเทศ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่หล่อเลี้ยงคนส่วนใหญ่ของประเทศไทย ข้อแนวคิดทั้งสองด้านดังกล่าวได้ถูกบรรจุเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติในแผนระยะที่ 7 ระยะที่ 8 โดยเฉพาะการ

จัดทำแผนแม่บทพัฒนาบนพื้นที่สูงฉบับที่ 1 , 2 ที่ผ่านมา ยิ่งกว่าหนึ่งมิติครม.กฤษณะ
ระบุเป็นปฏิบัติต่างๆ กำลังได้รับการจัดทำเชื่อมต่อระหว่างต่อเนื่อง เช่น
มติครม.30 มิถุนายน 2541 การแบ่งเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ การจัดซื้อคุณภาพนำสิ่งเหล่านี้
จึงส่งผลกระทบกับชุมชนบนพื้นที่สูงในเรื่องที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินอย่างยิ่ง

2. กระแสการนักธุรกิจเก็บกำไรที่ดิน และผู้บุกรุกท้องถิ่น และการเข้ามาของเครือข่าย
การค้ายาเสพติดและการค้าประเวณี กระแสการแบ่งชิงทรัพยากรบนพื้นที่สูง พบว่าบ้าน
วันจะทวีความรุนแรง ปัญหานี้เกิดจากกระแสการเคลื่อนไหวของสังคมเข้ามายังที่วิวัฒนา
กับบนพื้นที่สูง กล่าวคือ ความขัดแย้งที่เกิดจากการแบ่งชิงดิน นำป่า ระหว่างชาวเขา
บนพื้นที่สูงกับผู้ที่มีอำนาจจากภายนอก เช่น เจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องการจัดการปลูกป่า
อนุรักษ์ดันน้ำลำธารและพยายามขับชาวเขาออกจากป่า กลุ่มนayeทุนหรือผู้ประกอบการ
นักเก็บกำไรที่ดินทั้งหลาย อาศัยช่องว่างโครงสร้างอำนาจรัฐเข้าไปบังคับใช้ทรัพยากร
เพื่อผลิตพืชเศรษฐกิจและกลุ่มคนพื้นที่รับที่ถูกผลักดันให้ดินร่อนอยู่รอดด้วยการอยู่ร่น¹
จากเมืองหรือชนบทเข้าป่าในด้านการทำนาหากิน ตัดไม้ขาย หาของป่า ล่าสัตว์ เข้าไปจับ²
ของที่ดินในการทำไร่

2. กระแสการครอบงำของสังคมใหญ่ทั้งด้านข้อมูลข่าวสารด้าน
เศรษฐกิจ ด้านการปรับตัววิถีชีวิตที่ต้องหันมาพึ่งเงิน การรับจ้างจากภายนอก ควบคู่กับ
การละทิ้งค่านิยมดั้งเดิมสู่กระแสวัฒนธรรมของสังคมใหญ่³

มาตรการที่แนวคิดว่าจะประชานต้องการตอบโต้กับรัฐในการแสวงหา
ทิศทางให้กับชนเผ่า มีสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผลักดันฐานคิดของรัฐให้หลุดจากฐานคิดเดิมคือ “การผลักดันอุดม
ทางชาติพันธุ์หรือมายาคติ” และผลักดันแนวคิดเรื่องความมั่นคงของ
ชาติจะต้องเปลี่ยนไปจากฐานคิดเดิม
2. หากรัฐจะมีการกำหนดพื้นที่เกี่ยวกับเรื่องของความมั่นคง จะต้องมี
ความชัดเจนว่า “พื้นที่ความมั่นคงโดยเฉพาะตามแนวทางเด่นเท่า
นั้น “ไม่ใช่หัวนแหกกลุ่มชาวเขาทั่วประเทศ
3. ผลักดันแผนแม่บทบนพื้นที่สูงในมิติของชาวเขาหรือว่าจะประชาน
กรณีชุมชนบนพื้นที่สูง ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งของประชานชาวเขา

ด้วยการผลักดันสาระที่เป็นทางเลือกใหม่ๆขึ้น โดยผ่านกระแสสังคม อาศัยกระบวนการนี้ในการสร้างการเรียนรู้ให้แก่ประชาชน

ชาวเขาและกำหนดพิษทาง วิถีชีวิตของชาวเขาในอนาคต กล่าวคือ

3.1 การปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องระดับนโยบาย

ระหว่างที่มุ่งเอาทรัพยากรธรรมชาติเป็นตัวตั้ง นำไปสู่การปรับนโยบายที่เปิดกว้างสร้างสรรค์ หรือขั้นการใช้นโยบายแข็งกร้าว ซึ่งอาจจะนำไปสู่ “สังคมการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ”

3.2 เจตนาณ์ทางการเมืองและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายของรัฐ เช่น กองทัพ สภาความมั่นคง สำนักงาน ปปส. กรมป่าไม้ ว่าจะกำหนดการปรับยุทธศาสตร์และกลไกการบริหารนำไปสู่ทิศทางของการพัฒนาแนวสันติวิธี เน้นการกระจายอำนาจ บทบาทงบประมาณ และการตัดสินใจสู่จังหวัด อำเภอ ได้อย่างชัดเจนและกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนและคร้มมีการเปิดกว้างให้เกิดลักษณะการมีส่วนร่วมในเชิง “:inline”

3.3 รัฐจะต้องยอมรับแนวคิด “คนอยู่ร่วมกับป่าได้”

3.4 องค์กรชุมชนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งและได้รับการรับรองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

3.5 นโยบายและแผนงานดำเนินการบนพื้นฐานความเข้าใจและตระหนักในเรื่องความหลากหลายทางชาติพันธุ์ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้นนโยบายและแผนงานในแต่ละพื้นที่ไม่ควรเหมือนกัน ควรดำเนินการสอดคล้องกับสถานการณ์สภาพแวดล้อมของพื้นที่แต่ละแห่ง

3.6 ประเด็นเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทยหรือการให้สัญชาติให้แก่ชาวเขา รัฐควรมีนโยบายชัดเจนในการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนและให้ความจริงจังจริงใจ โดยเฉพาะชาวเขาด้วยเดิมบันผืนแผ่นดินไทยควรได้รับสัญชาติไทย

(ที่มาของข้อมูล หนังสือชุดภาวะประชาชนเพื่อความเป็นไทย ว่าด้วย

เรื่องชนเผ่า โดยคณะทำงานวาระประชาชานเพื่อความเป็นไทย เดือน
ธันวาคม 2543)

ภูเขาจะแก

บทที่ 3 การจัดระเบียบโครงสร้างทางสังคม

ลักษณะทางกายภาพและการตั้งถิ่นฐาน

พื้นที่ศึกษาของโครงการยึดตามหลักของความเชื่อแบบถิ่น ¹ 6 หมู่บ้านแรก ได้แก่ บ้านสะเนพ่อง บ้านกองม่องทะ บ้านเกาะสะเติง บ้านໄล่โว่-ชาราวะ บ้านทิໄล่ป่า และบ้านจะแก อยู่ในเขต ต.ໄล่โว่ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี และอีก 7 หมู่บ้าน อยู่ในเขต ต.แม่จัน อ.อุ้มผาง จ.ตาก ได้แก่ บ้านเกริงโน่ บ้านตะละคล่อง บ้านแม่จันทะ บ้านทิบาก់ บ้านซ่งเปี๊ะ บ้านม่องควี และบ้านໄล่ต่องคូ จำนวนประชากรมีดังนี้ หมู่ 1 บ้านสะเนพ่อง จำนวน 54 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 344 คน ชาย 187 คน หญิง 157 คน หมู่ 2 บ้านกองม่องทะ จำนวนบ้าน 85 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 409 คน ชาย 213 คน หญิง 176 คน หมู่ 3 บ้านเกาะสะเติง จำนวน 35 หลังคาเรือน จำนวนประชากร

¹ กำหนดตามการแบ่งหมู่บ้านของชาวบ้านในพื้นที่ศึกษาที่อาจไม่ตรงกับการแบ่งเขตการปกครองของทางอำเภอ ดังกรณีของพื้นที่ศึกษาใน ต.แม่จัน อ.อุ้มผาง จ.ตาก ที่หากแบ่งตามการกำหนดของทางอำเภอแล้วนั้น หมู่บ้านต่างๆ ได้แก่ บ้านเกริงโน่ บ้านทิบาก់ และบ้านแม่จันทะ บ้านตะละคล่อง บ้านซ่งเปี๊ะ ก็จะต้องถือส่วนหนึ่งหรือเป็นหมู่บ้านเดียวบ้านแม่จันทะ (หมู่ 8) ต.แม่จัน

220 คน ชาย 111 คน หญิง 109 คน หมู่ 4 บ้านໄລ-ຫຼວ-ຫຼາຮາວະ จำนวนบ้าน 23 หลังค่าเรือน จำนวนประชากร 125 คน ชาย 72 คนหญิง 53 คน หมู่ 5 บ้านທີໄລປ້າ จำนวนบ้าน 51 หลังค่าเรือน จำนวนประชากร 274 คน ชาย 134 คน หญิง 140 คน หมู่ 6 บ้านຈະແກ จำนวน 98 หลังค่าเรือน จำนวนประชากร 353 คน ชาย 180 คน หญิง 173 คน (สำราຍ เมมฉาย 2543)

หมู่บ้านเหล่านี้ตั้งกระจัดกระจาดอยู่ในเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ฝั่งตะวันตกฝั่งตะวันออกและเขตราชยพันธุ์สัตว์ป่าอุ่น旁 บ้านเรือนและชุมชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบทุบเทาและมักอยู่ใกล้กับแม่น้ำ เช่นบ้านสะเนพ่องที่ตั้งในหุบเขาซึ่งทอดยาวตามทิศเหนือและใต้ และมีแม่น้ำເຄອເຮາໄຫລຜ່ານ โดยบ้านเรือนจะกระจายอยู่ระหว่างสองฝั่งของแม่น้ำ หรือในพื้นที่ฝั่ง ຕ.ແມ່ຈັນ อ.ອຸ້ນພາງ ຈ.ຕາກ ที่มีบ้านเกริง ໂປ່ຕິ່ງอยู่บริเวณที่ราบลຸ່ມຮົມນໍາແມ່ຈັນ ซึ่งແມ່ນໍາແມ່ຈັນและຫ້າຍເກົງໂປ່ບິນສາຍນໍາຫລັກທີ່ໄຫລໄປປະຈຸບັນນໍາແມ່ກລອງ เช่นเดียวกับบ้านທີບາເກ່ຕິ່ງອູ້ໃກ້ກັບແມ່ນໍາແມ່ກລອງ และบ้านແມ່ຈັນທະທີ່ตັງอยู่ตรงข້ານກັນຮົມຝຳນໍາແມ່ຈັນ จำนวนมากอยู่ตามลำห้วยด้านตะวันออกของหมู่บ้าน หรือบ้าน “ເສອະນີ່ພຸ່ງ” ທີ່ແປລວ່າ ທ່າແພ ເນື່ອຈາກເປັນหมู่บ้านທີ່ອູ້ປາຍນໍາ ขณะທີ່ບ້ານອື່ນໆ ເຊັ່ນ ບ້ານເກະສະເດີ່ງ ຈະອູ້ຕົນນໍາແລະຫວັງບ້ານຈະລ່ອງແພໄມ້ໄຟເດີນທາງມາຂຶ້ນບກທີ່ບ້ານສະເນັ້ນ ໂດຍສາມາດຂຶ້ນທ່າໄດ້ຕັ້ງແຕ່ຕົນຈົນຄຶງທ້າຍບ້ານ ເພົ່າະຫຼຸ່ມບ້ານແທ່ງນີ້ມີແມ່ນໍາໄຫລຜ່ານກລາງຕລອດ

อย่างໄກກົດາມ ພຶ້ງຕະຮະນັກວ່າສກາພກກາຣັ້ງຊຸມໝາຍ/หมู่บ້ານໃນປັຈຈຸບັນໄມ້ໄດ້ເປັນສກາພທີ່ດຳວັງອູ້ມາຕັ້ງແຕ່ຄັ້ງອົດິດ ແມ່ຈະມີການເຂົ້ານີ້/ການຄຶກໜາທັນນີ້ ສາມາດພິຈາລະນາຄວາມສັມພັນຮ່ວ່າງກາຣັ້ງຊຸມໝາຍກັບສາຍນໍາໄດ້ຈາກຊື່ອໝູ່ບ້ານຫີ່ອກລຸ່ມບ້ານ ເຊັ່ນ ບ້ານ “ເກົງໂປ່” ຢ້ອງ “ກຽບໂປ່” ທີ່ເປັນກາໝາມອູ້ເຊັ່ນກັນ ແປດວ່າ ຫ້າຍຫວາຍ ເນື່ອຈາກມີຕົນຫວາຍຈຳນວນมากຫີ່ອນີ້ຫລັກສູງທີ່ປະຈັບປັດແລ້ວວ່າຄົນໄດ້ເຂົ້າມາອາຫຍອູ້ໃນພື້ນທີ່ແກບນີ້ມານານຫລາຍຮ້ອຍປີແລ້ວກົດາມ ດັ່ງຈະເຫັນໄດ້ຈາກພື້ນທີ່ກັງໃນປັຈຈຸບັນຫລາຍແທ່ງທີ່ມີຕົນໄມ້ພລຂະນາດໃຫຍ່ໆ ອູ່ຢ່າງໜຸນຫີ່ອມພວ້າວ ຊົ່ງແສດງໃຫ້ເຫັນວ່າບົນດັກລ່າວເຄຍເປັນທີ່ຕັ້ງຊຸມໝາຍ/หมู่บ້ານມາໃນອົດິຕ ທັນນີ້ລັກໜະກາວຮົມຕົວແລະກາຣັ້ງຊຸມໝາຍ/หมู่บ້ານໃນແກບນີ້ໄດ້ມີກາຣເຄລື່ອນໄຫວ/ເປົ່າຍັນແປລັນມາໂດຍຕລອດຈາກສາເຫຼຸ່ມຫລາຍປະກາດດ້ວຍກັນ ອາທີສາເຫຼຸ່ມຈາກໂຮຄະບາດດັ່ງກຽມຂອງບ້ານສະເນັ້ນເນື່ອຮາວ 63 ປຶກ່ອນທີ່ກຳໄຫ້ຜົນຕ້ອງອພຍພກຮ່ວມມືກະຈຸບັນໃຫຍ່ໆ ສາເຫຼຸ່ມຈາກກາຮົມຕ້ອງບົນເຫຼຸ່ມຫລາຍຂອນເບັດພື້ນທີ່ກຳນົດຈາກ

บริเวณชุมชน/หมู่บ้านเดิมแล้วค่อยพัฒนาการเป็นชุมชน/หมู่บ้านอีกแห่ง รวมทั้งสาเหตุจากเรื่องความเชื่อและปฏิหารย์ของเจ้าที่เจ้าทาง ดังเช่นที่ชาวบ้านรายหนึ่งเล่าว่า “เดิมหมู่บ้านไม่ได้อยู่ที่นี่ แต่ที่เดิมเจ้าที่แรง มีคนเห็นบนไม้ผุดูก็ขึ้นได้ จนไม่มีใครกล้าอยู่ต่อ ต้องข้าย้ายหมู่บ้าน.” นอกจากนั้นก็ยังมีสาเหตุจากการ โยกข้าย้ายของคนต่างถิ่นซึ่งมีอยู่เป็นระยะๆ นับตั้งแต่ครั้งอดีตเมื่อร้อยกว่าปีก่อน เช่นบ้านเกริง โน๊ก ก่อตั้งขึ้นเมื่อราวปี พ.ศ. 2438 โดยผู้ที่มีถิ่นฐานเดิมในແບນ จ.อุทัยธานี แม้จะยังไม่ทราบแน่ชัดว่าการอพยพข้าย้ายถิ่นในอดีตอย่างกรณีนี้จะมีที่มาจากสาเหตุใด แต่หากเป็นการ โยกข้าย้ายจากจังหวัดใกล้เคียงในระยะหลังๆ เช่น ในช่วงปี พ.ศ. 2514 แล้วนั้น ส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่ถิ่นเดิมในແບນจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี และอุทัยธานีเกิดความแห้งแล้ง ทำมาหากินได้ไม่ดี ประกอบกับการเห็นว่าพื้นที่ແບນนี้ยังอุดมสมบูรณ์และสามารถปลูกข้าวได้มากกว่าจังหวัดอื่นๆ จึงได้ชักชวนกันมาดังกรณีบ้านแม่จันทะเป็นต้น อย่างไรก็ตาม การอพยพโยกข้าย้ายมาของคนต่างถิ่นก็ยังเกิดขึ้นจากเหตุผลอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะความหวาดกลัวการล้อมรังแกกดจี ดังเช่นบ้านม่องควะที่มีการก่อตัวเป็นชุมชนขึ้นในช่วงราวปี พ.ศ. 2520 โดยคนสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นผู้สกอร์จากตันน้ำแม่กลองที่หวาดกลัวรัฐบาลไทยจึงได้หลบหนีมาอยู่ในพื้นที่ແບนนี้ กลุ่มสองเป็นผู้ซูและผู้สกอร์จากกลุ่มน้ำสุริยะ ที่หลบหนีเข้ามาเพราะหวาดกลัวทหารพม่า เป็นต้น

ลักษณะการรวมตัวและการตั้งชุมชน/หมู่บ้านดังที่ปรากฏในปัจจุบันยังเกี่ยวพันกับเหตุการณ์ด้านต่างๆ ในอดีตของพื้นที่ແບนนี้ด้วย โดยเฉพาะเหตุการณ์การสู้รบระหว่างรัฐบาลไทยกับพระคอมมิวนิสต์ ในช่วงราวปี พ.ศ. 2515-2525 หรือที่ชาวบ้านແບนนี้เรียกกันว่า “เหตุการณ์ปฏิวัติ” ดังบ้านทิบากะที่ก่อถนนหน้าบ้านให้ตั้งชุมชนอยู่อีกแห่งหนึ่ง เรียกว่า “ทิบากะเก่า” แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติชาวบ้านทั้งหมดต้องข้าย้ายหนีไปอยู่ในป่า พอเหตุการณ์สงบ หลังการวางอาวุธและมอบตัวกับทางราชการในปี พ.ศ. 2525 ชาวบ้านได้ออกมาตั้งบ้าน “ทิบากะใหม่” หรือทิบากะในปัจจุบัน นอกจากนั้น การประทับประisanระหว่างปัจจัยที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก เช่น กลไกการปกครองอย่างกำนันผู้ใหญ่บ้าน กับปัจจัยที่ภายในที่มีอยู่เดิม เช่น ผู้นำพิธีกรรม ที่เกิดขึ้นผ่านเหตุการณ์ต่างๆ ก็ส่งผลต่อลักษณะการตั้งชุมชน/หมู่บ้านเป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน เนื่องจากเดิมการที่จะตั้งชุมชนและหมู่บ้านยังบริเวณใดมักจะต้องได้รับการยอมรับจากผู้นำทางพิธีกรรมเดียว ก่อน แต่ในระยะหลังๆ โดยเฉพาะหลังจากที่เหตุการณ์ทางการเมืองสงบลงแล้ว ผู้นำทาง

การอย่างเช่นผู้ใหญ่บ้านก็จะมีบทบาทในการจัดการเรื่องการตั้งชุมชนมากขึ้น เช่น “ผู้ใหญ่บ้านสมัยนี้ชื่อว่านายเซยเหยโล่ คนบ้านเกริงโน่ ได้มอกกับชาวบ้านทิบาก่อนว่าให้มาอยู่ร่วมกันที่บ้านแม่จันทะ” เป็นต้น แต่กระนั้นก็ยังมีการต่อรองกันระหว่างปัจจัยทั้งสอง ดังที่ว่า “แต่ชาวทิบาก็ได้ออกกับผู้ใหญ่บ้านว่าพวกเรามีการถือปฏิบัติที่แตกต่างกันทางพวกรานนับถือถูก แต่ชาวบ้านฝั่งแม่จันทะไม่ได้ถือปฏิบัติเคร่งครัด มีการเลี้ยงเปิดเลี้ยงไก่ ...เราถูกเลยไม่อยู่ร่วมกับชาวบ้านแม่จันทะและได้แยกหมู่บ้านมาอยู่กันคนละฝั่งแม่น้ำ หมู่บ้านทิบาก็จึงได้ตั้งอย่างเป็นทางการมาแล้ว 20 ปี” (ป้ายอดรัก หมู่บ้านทิบาก สัมภาษณ์ 2 มกราคม 2545) นอกจากนั้น ผลของการประทับประสานยังปรากฏให้เห็นจากลักษณะการรวมตัวและตั้งชุมชนที่ภายในหมู่บ้านหนึ่งๆ มักแบ่งออกเป็นกลุ่มบ้านย่อยๆ 2-3 กลุ่ม หรือมากกว่านี้ โดยแบ่งตามความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามกฎข้อห้ามของถูก เช่น บ้านจะแก แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มบ้าน กลุ่มแรกคือ กลุ่มบ้านหินตึ้ง เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการหลายแห่ง ออาทิ สถานีอนามัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ที่ทำการทหารชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจ (ชป.) เป็นต้น ชาวบ้านส่วนใหญ่คุ้นเคยกับสิ่งใหม่ๆ จากภายนอก ที่สำคัญคือมีการเลี้ยงสัตว์และบริโภคเนื้อสัตว์ก้อนอย่างกว้างขวาง กลุ่มที่สองคือ กลุ่มบ้านว่าชุก ซึ่งชาวบ้านไม่เลี้ยงสัตว์แต่มีการบริโภคเนื้อสัตว์อยู่บ้าง กลุ่มที่สามคือ กลุ่มบ้านถูกี้แปดหลัง (ไก่นองเอ) ที่ชาวบ้านถือปฏิบัติตามแนวทางของถูกเมืองอย่างเคร่งครัด ไม่เลี้ยงและไม่บริโภคเนื้อสัตว์ ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มบ้านที่แยกตัวออกจากคุ้มบ้านถูกี้แปดหลัง ซึ่งชาวบ้านใช้คุ้กต่อง ที่มีความเคร่งครัดในการถือปฏิบัติตามที่สุด กล่าวคือ ไม่เลี้ยงสัตว์ ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ ถือศีลกินเจ และมีการทำการผลิตร่วมกันในระดับกลุ่ม (ช่วยกันทำนาผืนใหญ่) โดยจะแบ่งปันผลผลิตที่ได้ตามความจำเป็นของแต่ละครัวเรือน เช่นเดียวกับบ้านเกริงโน่ที่มี 2 กลุ่มบ้าน คือ กลุ่มบ้านเกริงโน่หรือบ้านล่าง ที่ไม่มีความเคร่งครัดและมีการเลี้ยงสัตว์และกลุ่มบ้านที่ค่องเจียะ ประกอบ 5 ครัวเรือนซึ่งมีการถือปฏิบัติที่เคร่งครัดเป็นอย่างมาก

ในชันผ่าชูผู้รู้ผู้เฒ่าผู้แก่ได้มีกรอบคิดในการอธิบายถึงโครงสร้างของชุมชนและอธิบายถึงการจัดระเบียนโครงสร้างของชุมชนว่าจะเกี่ยวข้องอยู่กับหลักอยู่ 3 หลัก คือ หลักของ “われะ” “คือ” “ถือกาวะ” “ถุ่เมีย wareะ” “เรียเจีย wareะ”

“ ลือการweise ” หมายถึง โครงสร้างทางด้านระบบเศรษฐกิจทั้งหมดภายในชุมชน เป็นเรื่องของการทำมาหากิน การทำไร่ การทำสวน การทำนา การใช้แรงงาน การรับจ้างทุกรูปแบบ โดยภาพรวมเป็นการอธิบายถึงการดำเนินชีพของคนในชุมชน รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีชาวบ้าน ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการคิดค้นเครื่องมือ เครื่องใช้เครื่องประดิษฐ์ในการทำมาหากินหลายอย่าง เช่น เครื่องหินอ่อน เครื่องหินจากกระดองพังผัก

“ ถุ่งเมียweise ” หมายถึง เรื่องราวของพิธีกรรมความเชื่อ ทั้งของศาสนาพุทธและความเชื่อแบบตะหละโគ เชื่อมโยงไปถึงเรื่องของสิ่งศักดิสิทธิ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่เชื่อว่าเป็นผู้ให้ความ庇护 ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับคนในชนเผ่าตั้งแต่แรกเกิด จนถึงตาย

“ เรียเจียweise ” หมายถึง ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการปกคล้องในชุมชน เป็นระบบการปกคล้องภายในชุมชน มีการวางแผนก่อสร้างที่ข้อปฏิบัติร่วมกันของชุมชน เป็นการประสานงานกับหน่วยงานทางราชการ การวางแผนก่อสร้าง การประชุมร่วมกัน ในการออกแบบและปรับปรุงในกระบวนการปกคล้องของชุมชน ตลอดจนถึงการประสานงานกับ

หน่วยงานภายนอกและการกิจหน้าที่ที่ต้องทำตามกฎหมายไทย เช่น การไปคัดเลือกการเกณฑ์ทหาร รวมถึงการให้ความร่วมมือกับโครงการต่างๆของรัฐที่เข้ามาดำเนินการในชุมชน หรือลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐในลักษณะต่างๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต.

โครงสร้างของชุมชนภายใต้กรอบคิด “ลือกาเวะ” ลักษณะการทำนาหาภินและระบบเศรษฐกิจ

ภายใต้โครงสร้างของชุมชน “ลือกาเวะ” อาชีพการงานที่ดำรงอยู่ได้ นอกจาจะมีการทำไร่ทำนาแล้วเพื่อให้ได้มาซึ่งข้าวเป็นหลักแล้ว ในส่วนของอื่นๆที่ต้องเสริมเข้ามา เช่น การทำสวนผลไม้ ปลูกมาก และการหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่มาจากการค้ามนต์ปัญญาของคนในชนเผ่า เช่น การใช้เครื่องหินงา เครื่องหินอ้อย และมีการตีมีดเกิดขึ้นในชุมชนเพื่อผลิตใช้กันเอง เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ใช้ในการดำรงชีพ โดยเฉพาะระบบแลกเปลี่ยนที่มีในชุมชน องค์กรของรัฐต่างๆยังไม่ได้เข้ามาแทรกแซงในโครงสร้างของลือกาเวะ ในช่วงที่มีการสัมปทานป่าไม้ แรงงานผู้ชายจะออกมารаботาทำงานรับจ้างรับลากไม้ lak-zung จนเวลาของการสัมปทานไม่มีหมวดลง แต่ถ้าหากคนที่จะออกไปรับจ้างข้างนอก

ตามในเมือง ก็จะรับจ้างในช่วงเวลาที่ว่างจากการทำไร่ทำนา เมื่อถึงฤดูกาลของการทำไร่ ก็จะกลับมาทำไร่ทำนาต่อ จะเห็นได้ว่ารายได้ที่เป็นตัวเงินคือการออกมารับจ้างข้างนอก หรือไม่ก็อาจจะเป็นการขายพืชผักผลไม้ออกมายาที่ในตัวอำเภอ เช่น พริก ทุเรียน มาก เป็นต้น

รายได้ในแต่ละรอบปีมีจำนวนไม่มากนัก ในปีพ.ศ.2526 – พ.ศ.2531 มีการทำ hairy ทำหน่อไม้ส่งออกไปข้างนอก มีเจ้าของโรงงานรับซื้อ ก็เป็นรายได้อีกส่วนหนึ่ง การทำ hairy ในเขตตำบลໄล่โว่ ก็ทำกันทุกหมู่บ้าน บางหมู่บ้านไม่มี hairy ก็ออกไปทำ hairy ที่หมู่บ้านใกล้เคียง เช่น ที่หมู่บ้านจะแก หมู่บ้านที่ໄล่ป่า ก็จะมาตัด hairy ที่ระหว่างเส้นทางหมู่บ้านที่ໄล่ป่ากับหมู่บ้านเกาสะเดิง และการทำ hairy ส่วนมากจะเป็นคนมอญ เพราะในช่วงเวลานั้นมีกองกำลังกู้ชาติมอญอยู่ที่หมู่บ้านโจคีพื้อ แต่สำหรับคนในพื้นที่จะมีการทำ hairy น้อยเป็นพระเท็นว่าการหารายได้ที่เป็นตัวเงินเป็นเพียงรายได้เสริมเท่านั้น ที่สำคัญคือจะต้องมีข้าวพอกินในรอบ 1 ปี ที่หมู่บ้านໄล่ถ่องคือมีการทำ hairy ได้ส่วนใหญ่มาจากการขาย มาก ทุเรียน แต่อาชีพหลักก็คือการทำไร่ทำนาเหมือนเดิม แต่จุดสำคัญที่น่าสนใจคือการแลกเปลี่ยนสินค้าทั้งในไทยและในพม่าได้ เพราะว่าหมู่บ้านอยู่ติดกับชายแดนไทยและพม่า แต่โดยภาพรวมแล้ว การทำมาหากินหลักคือการ

ทำไร่ทำนา และปัจจัยสำคัญที่จะรักษาโครงสร้างของลือคาวะ ได้คือระบบการแลกเปลี่ยนภายในชุมชน เช่น การแลกเปลี่ยนยาสูบ นำatal อ้อย มะพร้าว น้ำมันงา จี๊ดจี๊ด หมาก นอกจากนี้ยังมีระบบการผลิตในชุมชน เช่น การตีมีด การหีบอ้อย การทำนำatal อ้อย การทำนำ้มันงา และนอกจากนี้ยังได้มีการวางแผนร่วมกันในแต่ละชุมชนแต่ละพื้นที่ เช่น การวางแผนร่วมกันในเรื่องการรักษาแมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์ผักประเภท ยาสูบ พริก มะเขือ ฯ อ้อย เป็นต้น เพื่อให้ได้มีอยู่โดยต่อเนื่องระยะปีต่อปี นอกจากนี้ยังได้มีการวางแผนร่วมกันในเรื่องการหาปัจจัยสำคัญคือการสะสมเกลือสำหรับการบริโภคให้ได้อย่างน้อยระยะเวลา 3 ปี ทุกหมู่บ้านจะมีการเตรียมไว้สำหรับการป้องกันการเกิดปัญหาการวิกฤติในสถานการณ์การเมืองตามแนวทางเดน เช่น อาจจะมีสถานการณ์การสู้รบเกิดขึ้น ดังนั้นเกลือจึงมีความสำคัญมากที่จะต้องร่วมมือกันจัดเตรียมมาเอาไว้

การหีบฝ่าย

การย้อมด้วยธรรมชาติ

แม้ระบบการผลิตหลักคือการทำไร่หมุนเวียนจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตอาหารไว้บริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก แต่กระนั้นปัจจุบันชาวบ้านที่นี่ก็ยังต้องสัมพันธ์กับระบบการค้าหรือตลาดในบางระดับ กล่าวคือ มีผลผลิตจากไร่นาขายให้แก่ตลาดและต้องซื้อหาสิ่งของที่จำเป็นในการยังชีพบางอย่างจากภายนอก ทั้งนี้ พืชเศรษฐกิจที่เป็นรายหลักๆ ของชาวบ้านได้แก่ พริกแห้ง มาก พลู และกระวน ในกรณีของพริกแห้งนั้นปลูกกันมากทางฝั่ง ต.แม่จัน อ.อุ่มผาง จ.ตาก ซึ่งการนำมายังคงใช้วิธีการแบกใส่กระสอบลงมา ชาวบ้านจากหมู่บ้านที่อยู่ลึกลึกลเข้าไปอย่างเช่นบ้านทิบากหรือบ้านแม่จันทั้งมักแบกพริกแห้งลงมาขายที่บ้านม่องควะซึ่งเป็นจุดสุดทางที่ถนนตัดกันสามารถแล่นเข้ามาถึงได้ในช่วงหน้าแล้ง ส่วนใหญ่จะจ้างคนจากศูนย์พยพบ้านโนโภแบก โดยคิดค่าจ้างในอัตราที่แตกต่างไปตามระยะทาง เช่น จากบ้านเกริง โนโภถึงบ้านม่องควะราคา ก.ก.ละ 5 บาท จากบ้านแม่จันทั้งถึงบ้านม่องควะราคา ก.ก.ละ 7 บาท คนหนึ่งๆ สามารถแบกได้ถึงคนละ 70-80 ก.ก. รายได้จากการขายพริกแห้งมีตั้งแต่ 1,000–6,000 บาทต่อปี น่าสนใจว่าสำหรับบางครอบครัวแล้วนั้น การปลูกพืชเหล่านี้เป็นแหล่งรายได้ที่เป็นตัวเงินแต่เพียงแหล่งเดียวของครอบครัวเท่านั้น ดังที่ว่า “เงินที่เป็นรายได้หลักของครอบครัวมาจากที่ขายพริกแห้งเท่านั้น ถ้าไม่มีพริกก็ไม่ได้เงิน...” (นางโพเพลล่อเหยং หมู่บ้าน

เกริงโน่ สัมภาษณ์ 27 ธันวาคม 2544) ส่วนข้าวเมจฉะปลูกเพื่อกินเป็นหลักแต่ก็มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่บ้างภายในหมู่บ้านหรือระหว่างหมู่บ้านในกรณีที่มีบางครอบครัวปลูกข้าวได้ไม่พอกิน และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ขายให้แก่ภายนอก ซึ่งมีทั้งผู้มารับซื้อถึงหมู่บ้านหรือการนำไปขายเองที่บ้านม่องควะซึ่งจะได้ราคาดีกว่าถึงหนึ่งเท่าตัว

สำหรับการซื้อขายสินค้าจากภายนอกส่วนใหญ่จะซื้อจากร้านขายของชำในหมู่บ้าน หากเป็นหมู่บ้านที่สามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยไม่ยากลำบากนักก็จะมีร้านค้าที่เปิดขายประจำ อย่างเช่นที่บ้านสะเนพ่องซึ่งอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอสังขละบุรีมากนัก หรือบ้านม่องควะที่แม่จะอยู่ไกลจากตัวอำเภอสูมพางเป็นอันมาก แต่ก็อยู่ใกล้บ้านเปิ่งเคลิงซึ่งเป็นตลาดชายแดนที่มีความคึกคักเป็นอย่างมาก แต่หากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลออกไปก็จะมีเพียงร้านค้าชั่วคราวซึ่งมีขนาดเล็กกว่ามาก ดังที่บ้านช่องแป๊ะที่มีร้านค้าเล็กๆ 1 ร้าน ซึ่งเจ้าของร้านบอกว่าตนไม่ได้ทำร้านค้าเป็นอาชีพหลัก แต่เป็นเพียงการทำรายได้เสริมเมื่อว่างจากการทำไร่นา สินค้าที่ขายนำมาจาก 2 แหล่ง คือ บ้านจะแก ต.ไล่โว อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี และบ้านเปิ่งเคลิง อ.สูมพาง จ.ตาก นำเข้ามาโดยการแบกใส่หลัง ซึ่งมีทั้งที่แบกเองและจ้างผู้อื่นแบก สินค้าส่วนใหญ่ได้แก่ สน ยาสาระผม ผงซักฟอก ถ่านไฟฉาย เทียน ไข นามา น้ำตาลทราย ขนมกรุบกรอบ เป็นต้น (นายพ่อห์เลียว หมู่บ้านช่องแป๊ะสัมภาษณ์ 4 มกราคม 2545) เช่นเดียวกับบ้านเกริงโน่ที่เจ้าของร้านค้าเล็กๆ รายหนึ่งบอกว่า “เพิ่งเริ่มเปิดร้านขายของปืนี้ เพราะมีทุนจากที่ขายพริก ... ตอนนั้นเอาริบิกไปขายที่เปิงเคลิงแล้วก็ซื้อของเล็กๆ น้อยๆ กลับมาขายต่อ.... ไม่ได้ต้องการค้าขายให้ใหญ่โตอะไร... ปืนหน้าถ้าคุณมาที่นี่อีก ก็อาจไม่เห็นบ้านเราขายของแล้ว” แต่ถึงแม้ในหมู่บ้านจะไม่มีร้านค้าแต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังซื้อขายสินค้าจากภายนอกได้ด้วยการเดินไปหาซื้อค้าด้วยตนเอง ดังที่ชาวบ้านรายเดิมกล่าวต่อว่า “ที่ผ่านมาในหมู่บ้านยังไม่มีคนค้ายาของ คนที่ต้องการซื้อต้องไปซื้อเอาเองที่เปิงเคลิงและม่องควะ” (ป้านองเจลี หมู่บ้านเกริงโน่ สัมภาษณ์ 27 ธันวาคม 2544) นอกจากนั้น ชาวบ้านยังสามารถซื้อขายสินค้าได้ในช่วงงานเทศกาลต่างๆ

โครงการสร้างของขุมชนภายในใต้กรอบคิด “ถุ่งเมียเวะ”

พิธีกรรมและระบบความเชื่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างถุ่ง พุทธ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในชุมชนตามธรรมชาติ

ที่ผ่านมาความเชื่อของชนเผ่าฯ/ส่อง ถุกอธิบายไม่ครอบคลุมมากนัก แม้จะมีงานศึกษาจากข้างนอกมายก็ตาม จากรากฐานศึกษาของคณะวิจัยคันพบว่าความเชื่อที่ผ่านการจัดระเบียบของพู่ไจ่เต่อหลະ โโคว (ถุ่ง) ที่ชาวบ้านนับถือเป็นแกนกลางสำคัญ เชื่อมร้อยความสัมพันธ์และส่งผลต่อลักษณะแนวทางการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และความเชื่อลิ่งศักดิ์สิทธิ์ ลิ่งคุ้มครองธรรมชาติ การบูชาเช่นไหววิจิต

วิญญาณของบรรพบุรุษ ซึ่งเรียกว่า(เมิงเบี่ย) นั้นมีนัยถึงพลังของชีวิต สิ่งยึดเหนี่ยวภัย ใน หรือสิ่งที่นำทางชีวิตไปสู่ความดี การนับถืออุчаเทพเจ้าและวิญญาณบรรพบุรุษของ ชาติในพื้นที่ศึกษา มีการประกอบพิธีกรรมหลายรูปแบบ เช่นการนับถือ เที่ยวเพี้ยว คือ การนับถือต้นไม้โดยเอาเนื้ออันมาต้มสุกแล้วเอ้าไปเช่นไห้วัตัน ไม่ที่ผู้นำครอบครัวได้คัดเลือกเป็นการถือในระดับครัวเรือน ถ้าเป็นในระดับหมู่บ้านก็จะมีต้นไม้ของระดับหมู่บ้าน เที่ยคุ้ง เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรม การนับถือต้นไม้ที่เอาเนื้ออันมาเช่นไห้วั ระดับครัวเรือนและระดับหมู่บ้านทั้งสองอย่าง เรียกว่า อ่องเบี่ย

การนับถือศาลเจ้าในหมู่บ้านเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่เปลี่ยนจากอ่องเบี่ย ปัจจุบัน สามารถแบ่งกลุ่มความเชื่อออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มด้วยขวา (ลุ้งอั่ว) กลุ่มด้วยเหลือ (ลุบล่อง) และกลุ่มถือนำต้มสุก (วีม่อง) ทั้งนี้ ความเชื่อเรื่อง พูไกเต่อหละโคว (ถายี) ก็ยังคงกับการนับถือสักดิสิทธิ์ ในฐานะที่เป็นผู้จัดระบบที่บ้านให้กับพิธีปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องให้สอดคล้องกับหนทางแห่งการยกระดับทางจิตวิญญาณ ทั้งนี้ชนเผ่าชาชูเชื่อว่า ถายีถือกำเนิดขึ้นจากความต้องการของพระอินทร์ที่จะช่วยเหลือหรือยกระดับทางจิตวิญญาณของพวกตน ในเวลานั้นมีความตกล่าเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีพิธีปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องในการนับถือผีstanden ไม่ โดยเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ล้วนเกิดมาจากการกระทำของผี จึงมีการต้มเหล้าและฆ่าสัตว์อยู่เป็นประจำเพื่อเช่นไห้วัผีเจ้าที่เจ้าทาง พระอินทร์จึงลงมาโปรดในรูปถายีและได้เปลี่ยนพิธีกรรมการนับถือผีดังกล่าวให้มาเป็นการปฏิบัติตามรูปแบบของกลุ่มด้วยขวาในปัจจุบัน โดยให้นับถือต้นไม้เที่ยวเพี้ยว องเบี่ย และสามารถฆ่าสัตว์ (ฆ่าอัน) ได้เพียงปีละครั้งเพื่อการทำพิธีกรรมเท่านั้น รวมทั้งให้เลิกเดี้ยงสัตว์ เช่น เปีด ไก หมู เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องฆ่าสัตว์อยู่เสมอ นอกจากนั้นยังเชื่อกันว่าถายี มีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมเพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อนและให้ง่ายต่อการปฏิบัติตาม ดังที่เล่ากันว่าภัยหลังจากที่บรรพบุรุษได้อพยพจากเมืองทวยเนื่องจากถูกพม่าขับไล่จนมาอยู่แคว้นห้วยหินคำ จ.สุพรรณบุรี เมื่อราว 378 ปีก่อน (พ.ศ.2164) ที่เริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายกับขั้นตอนการเดี้ยงผีที่ต้องยุ่งยากและมีความลำบากในการหาอัน จึงยกเลิกพิธีและเปลี่ยนตัวเองมาเป็นกลุ่มด้วยเหลือแทน โดยมีถายีที่ชื่อ “ฤเช่นนีจี” เป็นผู้ทำพิธีโดยแพดด้วยการตัดด้วยขาวร้อนด้วยข้าว อาหาร ขนม ผลไม้ ซึ่งเปรียบเสมือนการถอยพิธีกรรมเดิมตามแบบด้วยขาวทึ้งไปกับกระแสน้ำ แต่ถึงกระนั้นทั้งกลุ่มด้วยขวา และด้วยเหลือต่างมีข้อห้ามความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการห้ามกินเหล้าเมยา

ห้ามเลี้ยงหมู เป็ด ไก่ และที่ร้ายแรงที่สุดก็คือ การเป็นซู ต่างกันแค่ตรงที่กลุ่มด้วยขawnับถือตนไม่ ซึ่งหากจะประกอบพิธีกรรมใดๆ ก็ต้องไปเจ็บกับตนไม่ก่อน

จากกล่าวได้ว่าการปฏิบัติตามแนวทางของกลุ่มความเชื่อทั้งสามล้วนเป็นหนทางสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุด ดังที่ว่า “คนชนเผ่าเชื่อว่าต้องยึดถือตามแนวทางของแต่ละกลุ่มต่อไป เพราะหากไม่มีการถือเอาตามพิธีกรรมแล้ว คนชนเผ่าซึ่งส่องก็จะละทิ้งแนวปฏิบัติเดิมไปหมด จะจะนำไปสู่การสูญสิ้นเผาพันธุ์ได้...การปฏิบัติตามจะเป็นทางไปสู่ยุคพระศรีอาริย์และจะทำให้ชนชาติผ่ารวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว” (ลุงเนนต้อะ หมู่บ้านเกริงโนบ สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2542) ขณะที่ถ่ายทอดถือว่าทั้งสามกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน รวมทั้งยังสอนว่าการที่ชนเผ่าซึ่งทำตามข้อปฏิบัติของกลุ่มนั้นอย่างถูกต้องและเข้มงวดคือหนทางของการเป็น “ผู้นับถือถ่ายที่แท้” ดังเช่นที่ผู้นำทางพิธีกรรมของบ้านทิบากেผู้ซึ่งถ่ายมาอยู่ในพื้นที่นี้ เพราะต้องการอาศัยอยู่ในคืนแ昏แห่งการนับถือถ่ายก็กล่าวว่า “ตอนที่มาถึงที่นี่ก็ได้ปรึกษากับตะละโ寇ว’ ตะหละโ寇ว’ กอกว่ากกลุ่มที่นับถือถ่ายเหลือก็ต้องทำให้เป็นถ่ายเหลืองแท้ กกลุ่มที่นับถือถ่ายขาวก็ต้องทำให้เป็นถ่ายขาวแท้ กกลุ่มที่นับถือแบบวีม่องก็ต้องเป็นแบบวีม่องแท้” (ลุงดุย หมู่บ้านทิบาก’, สัมภาษณ์ 2 มกราคม 2545)

พิธีกรรมวันเข้าพรรษา

ในส่วนความสัมพันธ์กับพุทธศาสนานั้นมีความเชื่อกันว่าญาณมีมาก่อนพระพุทธเจ้าและพวกตนก็นับถือญาณมาก่อนศาสนาพุทธ ต่อมากลายได้ขอศาสนาพุทธให้พวกตนได้นับถือ เพราะเห็นว่าสามารถถยกระดับทางจิตวิญญาณของผู้คนได้ดีและยังมีความเชื่อที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับพระศรีอาริย์ โดยญาณได้อនุญาตให้ไปบัวตามหลักของศาสนาพุทธและช่วยคลบันดาลให้สามารถฟ้าฟันอุปสรรคจนได้รับคำสอนทางศาสนาพุทธ เนื่องจากในอดีตคนชนเผ่าชูมักถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่ต่อต้านและถูกกีดกันในการเข้าถึงศาสนาพุทธอยู่เสมอ (ลุงเนนเต็อะ หมู่บ้านเกริงโน่ สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2544)

ทั้งนี้ ชาวบ้านพื้นที่ทางฝั่ง ต.แม่จัน อ.อุ่มผาง จ.ตาก เชื่อกันว่าภายในจากที่ได้รับศาสนาพุทธแล้ว พิธีกรรมหรือข้อปฏิบัติตามความเชื่อแบบของญาณกับแบบของศาสนาพุทธก็มีการผสมผสานเขื่อมโยงใกล้ชิดกันมากจนแทบไม่สามารถแยกจากกันอย่างชัดเจนว่าข้อปฏิบัติใดเป็นของศาสนาพุทธหรือข้อปฏิบัติใดเป็นของญาณ แต่ต่อมาได้เกิดความขัดแย้งถึงขึ้นแตกหักระหว่างผู้นำของทั้งสองฝ่าย เนื่องจากญาณเห็นว่าวิถีปฏิบัติตามความเชื่อได้หย่อนยานลง จึงนัดประชุมพระสงฆ์วัดต่างๆ ในแถบลุ่มน้ำแม่จัน และแม่กลอง เช่น วัดแม่กลอง วัดเอ่อโง วัดไม่ต่อง วัดทิโน่ เพื่อหารือถึงการปฏิบัติที่ถูกต้องตามแนวทางของบรรพบุรุษ แต่กลับไม่ได้ความร่วมมือจากบรรดาเหล่าพระสงฆ์ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับญาณขาดกันในที่สุด (ယ้ายมาหนนี่ย หมู่บ้านเกริงโน่ สัมภาษณ์ 28 ธันวาคม 2544)

ลักษณะและความสำคัญของความเชื่อเรื่องญาณ

ชนเผ่าชูเชื่อว่าญาณถือกำเนิดในประเทศไทยมาราวๆ ๕๐๐ ปีที่หนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย เดิมญาณส่วนใหญ่จะบำเพ็ญชาติบารมีอยู่ตามถ้ำตามป่าเขาหรือที่เรียกว่าเป็นสำนักชั่วคราว หรือ “ท่องตะไห้ว” แล้วต่อมาเกิดอย่างกลายเป็นสำนักถาวรหือ “ท่องกะโจี้” หลังจากที่มีสำนักถาวรเกิดขึ้นแล้วก็มีญาณดำรงตำแหน่งต่องกันมาหลายชั่วอายุคน (ယ้ายองเจี้ดี หมู่บ้านเกริงโน่ สัมภาษณ์ 28 ธันวาคม 2544) ญาณองค์ปัจจุบันมีสำนักอยู่ที่บ้านໄล่ตองคุ ต. แม่จัน อ.อุ่มผาง จ.ตาก โดยยังเป็นองค์ที่นุ่งขาวห่มขาวแทนการนุ่งห่มสีเหลืองคล้ายพระธรรมยุติดังเช่นในอดีต เพราะถือกันว่าบังสืบท่องทางจิตวิญญาณกับญาณองค์ก่อนหน้าได้ไม่ถึงขั้น

การประกอบพิธีกรรมของถায়ีแต่เดิมมีทั้งในแบบที่ญาติโynı ไปขอพิธีจากถায়ี มาประกอบที่หมู่บ้านของตน ซึ่งหากหมู่บ้านใดมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกันถায়ีก็จะมอบพิธีให้ โดยผู้นำทางพิธีกรรมของหมู่บ้านนั้นๆ จะถวายดอกไม้และเทียนขึ้นเพื่อให้แล้วถায়ีก็จะนำไปจุดในลานพิธีกรรมและบอกวิธีการทำพิธีแก่ผู้นำพิธีกรรมเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป และแบบที่กระทำกันภายในศิษย์สำนักถায়ี ซึ่งขั้นตอนของทั้งสองแบบจะคล้ายคลึงกัน แต่ต่อมากลุ่มคนที่ขอเอาไปประกอบพิธีเองเริ่มนิพัทธิ์ในการทำพิธีกรรมน้อยลง ประกอบกับทางสำนักถায়ีได้เริ่มเปิดกว้างให้ชาวบ้านทั่วไปสามารถเข้ามาร่วมการพิธีของสำนักได้เพียงแค่ใช้ชื่อ漫พัฒน์ประพรมที่ประดูผ่านทางเข้าออกเพื่อชำระล้างเส้นสายจัญไรก่อนเท่านั้น แต่ปัจจุบันการประกอบพิธีกรรมทำกันเฉพาะภายในสำนักเท่านั้น เนื่องจากในอดีตเคยมีเหตุการณ์ครั้งหนึ่งที่ทำให้ถায়ีเห็นว่าผู้คนสนใจมากไปร่วมพิธีทางศาสนาคริสต์มากกว่า จึงเอาพิธีกรรมกลับคืนไปโดยไม่เปิดกว้างอีก (ယ้ายมาหนี่ หมู่บ้านเกริง โน่ สัมภาษณ์ 28 ธันวาคม 2544)

น่าสนใจว่าแต่ละช่วงของพื้นที่ “สังฆไถ” จะมีจุดศูนย์กลางและรายละเอียดการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับถায়ีเฉพาะช่วงที่แตกต่างกันไป ในกรณีของเขต “ไนเกะราะ” ในอดีตมีจุดศูนย์กลางที่เรียกว่า “ໄລເທາເຈີຍ” หรือภูเขาสูบรรณคิริ ซึ่งเป็นที่ประกอบพิธีกรรมและประดิษฐานของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จากสถานที่แห่งนี้จะสามารถมอง

เห็นหมูเข้าทั้ง 99 หูบที่ขอบเขตของพื้นที่ในเกราะเราะ การที่จะไปปึงสถานที่แห่งนี้ได้นั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะต้องผ่านหูบและช่องเขาเป็นทางป่าที่สลับซับซ้อน ปัจจุบันสถานที่แห่งนี้ประกอบด้วยหลักหินปักเป็นเขตเสมาอุ โบสถ์ที่ชนเผ่าชาชิวะ พระ เจดีย์ดิน ๓ แห่ง แหล่งนำ้ศักดิ์สิทธิ์ไว้ให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมคุ้ม ที่เก็บกระดูกของญาญีองค์ที่เชื่อกันว่าเสียชีวิตในประเทศไทย ที่ฝังศพพระ และสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมของผู้หญิง (ดูแผนภาพหมายเลข 1 และ 2 ประกอบ) การประกอบพิธีกรรมในสถานที่แห่งนี้ทำกันในช่วงขึ้น 15 ค่ำถึงแรม 1 ค่ำของเดือนสี่และราวดีอนตุลาคม ก่อนการทำพิธีชาวบ้านต้องขึ้นมาต้องเตรียมการสร้างสถานที่พัก ที่สำคัญจะต้องมีการคัดเลือกเฉพาะคนที่ไม่มีความผิดหรือมลทิน เช่น หากหนุ่มสาวคู่ใดชอบพอกบหากันอยู่โดยบังเอิญ แต่ต่างงานก็จะต้องจัดการแต่งงานให้เรียบร้อยเสียก่อนจึงจะเข้าร่วมพิธีได้เป็นต้น

การที่ชนเผ่าชาชิวะเชื่อว่าพื้นที่แห่งนี้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ได้ลายเป็นแรงจูงใจ ประการสำคัญที่ทำให้หลายรายตัดสินใจมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร ดังคำกล่าวที่ว่า “ทุกวันนี้ผู้เฒ่าผู้แก่ก็ยังบอกกล่าวกันหวานว่าถ้ามาหาสัจธรรมก็ต้องมาหาที่ทุ่งใหญ่” หรือดังที่ผู้นำพิธีกรรมของบ้านทิบานเก่าเล่าว่า “คนรุ่นเก่าเชื่อคำบอกเล่าในคัมภีร์ที่ว่าบ้านเมืองจะเดือดร้อน ให้ขึ้นมาหาความสงบสุขกันที่นี่กับตะละโ寇ว่ ...เพื่อให้ได้อยู่ใกล้ชิดกับตะละโ寇ว่ เพื่อจะได้หลีกเลี่ยงการทำความผิดทั้งหลาย” (ลุงตุย หมู่บ้านทิบานเก่า สัมภาษณ์ 2 มกราคม 2545) หรือดังที่ชายชาวอีดีผู้ใหญ่บ้านชี้งเป็นผู้ก่อตั้งบ้านแม่จันทะนี้เล่าว่า “เดิมอยู่ที่สุพรรณบุรี ข้ายามาอยู่ที่นี่ เพราะได้เข้ามาแล้วนับถือญาญี ไม่มีการกินเหล้า ไม่มีการสูบสูบ ไม่มีการลักขโมย... เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี” (ลุงป่องหละ หมู่บ้านแม่จันทะ สัมภาษณ์ 31 ธันวาคม 2544) หรือในกรณีของบ้านม่องควาะ ที่เล่ากันว่า พ่าหัวอ ซึ่งเป็นผู้นำชาวบ้านได้เลือกตั้งหมู่บ้านที่บริเวณนี้ เพราะเป็นพื้นที่นับถือญาญี รวมทั้งการที่ชาวบ้านมักกล่าวถึงหมู่บ้านของตนในฐานะที่เคยเป็นที่ตั้งหรืออยู่ในลักษณะของกลุ่มสะโว่หรือสำนักญาญีแบบชั่วคราวมาก่อน ดังกรณีพื้นที่แถบบ้านเกรียงโน่ ที่เชื่อว่าทางทิศตะวันตกอิกฝั่งของแม่น้ำแม่จันเคยเป็นที่อยู่ของญาญี ล่าวทางฝั่งตะวันออกทางเหนือหมู่บ้านก็เคยเป็นเจดีย์ที่ประกอบพิธีของผู้นับถือญาญี เป็นต้น ปัจจุบันพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่จะถูกชาวบ้านปฏิบัติต่อหรือกล่าวถึงในฐานะพื้นที่มีอัตราพื้นที่ไม่ควรเข้าไปครอบครองหรือแตะต้อง

การแต่งกายของกลุ่มความเชื่อด้วยเหลือง

เนื่องจากเป็นพื้นที่ “สังปะไถย” หรือพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์จึงมีข้อกำหนดที่เคร่งครัดสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการห้ามต้มเหล้า ห้ามกินเหล้า ห้ามเป็นชู้ผิดลูกเมีย ห้ามเลี้ยงหมู ห้ามเลี้ยงไก่ หรือแม้แต่การห้ามสร้างบ้านข้าวก่อนเก็บเกี่ยวเสร็จ โดยเฉพาะในส่วนของการมีชั้นน้ำหากใครฝ่าฝืนจะถูกลงโทษให้ออกจากพื้นที่ ดังจะเห็นได้จากการณีพระศรีสุวรรณคนสุดท้าย (ทะเจิงໂປຣ) ที่ต้องข้ายอกออกจากบ้านสะเนพ่องไปอยู่ที่วังกะ (ตัวอำเภอสังขละบุรีเดิม) เนื่องจากมีภารยาถึงสามคนซึ่งผิดข้อห้ามอย่างรุนแรงจนไม่สามารถเข้าร่วมพิธีกรรมและอาศัยอยู่ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ได้อีกต่อไป

นอกจากนี้จากการเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในแห่งที่ต้องปฏิบัติตามข้อห้ามอย่างเคร่งครัดแล้ว พื้นที่ศักดิ์สิทธินี้ยังมีนัยในแห่งของอำนาจลึกลับของถ่ายที่มีไว้สำหรับการลงโทษผู้กระทำผิดอีกด้วย ดังเช่นเรื่องเล่าถึงเหตุการณ์ในยุคพระศรีสุวรรณองค์ที่ 5 ที่มีใจจากพม่าขึ้นมาขอยื้อหัวของถ่าย โดยมีคนบ้านสะเนพ่องร่วมด้วย 2 คน คือ หน่องป้าหน่า และ หน่องจ่อง เมื่อถ่ายทราบเรื่องจึงสั่งให้พระศรีสุวรรณจับโจร โดยใจจากพม่าได้ยอมรับสารภาพและคืนเงินให้ถ่าย แต่ทั้งใจจากสะเนพ่องทั้งสองกลับไม่ยอมรับสารภาพ พระศรีสุวรรณจึงยกคดีนี้ให้ถ่ายเป็นผู้ตัดสิน ถ่ายจึงทำพิธีสาปแช่ง ต่อมาทั้งสองคนต่างมีอันเป็นไป โดยคนหนึ่งตามอดทั้งสองข้าง ส่วนอีกคนตกต้นไม้ตายขณะ

ที่ไปขึ้นพฐในป่า (ลุงย่องเวีย สังชชาลาหาร หมู่บ้านสะเนพ่อง สัมภาษณ์ 4 ตุลาคม 2544) นอกจากนั้นก็ยังมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของเจดีย์ต่างๆ ที่มีการจัดกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวรปัจจุบัน² เพราะทุกแห่งที่เคยเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมของผู้คนถือถูกยึดต้องมีเจดีย์ประกอบอยู่ด้วยเสมอ อาทิ เจดีย์กลุ่มเสาะ ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านໄล่ตองคุ ที่เล่ากันว่าเมื่อมีคนไปกราบไหว้จะได้ยินเสียงห้องคล้องดังมาเสมอๆ หรืออย่างเจดีย์ที่อยู่ใกล้บ้านเกริง โน่ที่หากวัวเข้าไปใกล้จะเห็นชัดว่าวันนั้นไม่กล้ามองไปทางเจดีย์ โดยมีอาการคล้ายกับหวาดกลัวสิ่งใดเป็นอย่างมาก (ယายนองเจลี หมู่บ้านเกริง โน่ สัมภาษณ์ 28 ธันวาคม 2544) ที่สำคัญคือเรื่องของการประสบเหตุร้ายของผู้ที่ไปลักษณะของบ้านของมีค่าออกจากเจดีย์ เช่น เจดีย์ໄล่กลงสะโน่ หรือที่แปลว่า เจดีย์หินสวรรค์ ที่อยู่ห่างจากบ้านเกริง โน่ราว 4 ชั่วโมงเดินเท้า ปัจจุบันเจดีย์แห่งนี้มีหินไม้สักซึ่งเชื่อกันว่าเดิมบรรจุสมบัติของถูกยึดซึ่งได้แก่พระพุทธรูปเอาราไวไว้เป็นจำนวนมาก แต่ต่อมา มีคนไทยกลุ่มนหนึ่งพยายามขโมยหินนี้กลับไป แต่ก็ต้องและเสียชีวิตจนหมด เป็นต้น

ไม่เพียงแต่อิทธิพลในแง่ของความศักดิ์สิทธิ์เท่านั้น ที่ผ่านมาความเชื่อเรื่องถูกยึดและตัวถูกยึดได้ส่งผล/มีบทบาทสำคัญต่อผู้คนແสนนี้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ที่วากันว่าหมู่บ้านสมัยก่อนมีลักษณะเป็นหมู่บ้านชั่วคราวที่ต้องเคลื่อนย้ายตามสำนักถูกยึดในช่วงที่ไม่ได้เป็นสำนักถาวรดังในปัจจุบัน หรือผลต่อรูปแบบการทำงานหากินเนื่องจากชุมชนในอดีตต้องย้ายตามสำนักถูกยึดอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ทันจังทำไร่ได้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น (นายเจริญชัย ชัยพุกษ์คีรี ผู้ใหญ่บ้านม่องควะ สัมภาษณ์ 10 มกราคม 2545) หรือผลต่อการกำหนดตัวผู้นำชุมชน ดังเช่นที่บ้านแม่จันทะ ที่ผู้อ้ววูโสกนหนึ่งเล่าว่า ถูกยึดที่ 8 ได้ตั้งให้ตนเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกโดยผ่านการเห็นชอบของโนบคู (ลุงป่อง浩ะ หมู่บ้านแม่จันทะ สัมภาษณ์ 31 ธันวาคม 44) เป็นต้น ขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อการตัดสินใจในทาง “การเมือง” หรือการสูรบของผู้คนในແสนนี้ด้วย ดังกรณีเมื่อช่วงก่อนหน้าปี พ.ศ.2515 ที่ถูกยึดโดยมีบทบาทในการรวมผู้คนไปต้านของทหารพม่า เนื่องจากเห็นว่าพื้นท้องใน

² ดังที่ผู้เฒ่าคนหนึ่งกล่าวว่า “เจดีย์จะมีอยู่หลายที่ อย่างในเขตอุ่มผาง มีกลุ่มตะว่องเชอซีเจดีย์ อยู่ระหว่างบ้านเกริง โน่ กับแม่จันทะ กลุ่มกระมาคูที่ อยู่ทางตะวันออกของหมู่บ้านเกริง โน่ กลุ่มสะโน่ อยู่ทางตะวันตกของบ้านเกริง โน่ กลุ่มเสาะอยู่ที่บ้านเต้อ浩ะโคงว....”

ชนเผ่าถูกกดขี่ข่มเหงมาโดยตลอด การสูญเสียในครั้งนี้กองทัพไทยเป็นฝ่ายชนะ และต่อมา ก็ได้ร่วมมือกับ KNU ได้การตีค่ายทหารพม่าอีกครั้ง เป็นต้น³

อย่างไรก็ตาม ความเคร่งครัดเข้มงวดในการปฏิบัติตามแนวทางคำสอนของถูกไทยและบทบาทความสำคัญของถูกไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา โดยในสมัยพระศรีสุวรรณถือกันว่าเป็นช่วงสุดท้ายที่มีการนับถือถูกไทยอย่างกว้างขวางเคร่งครัด ทั้งนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่เชื่อกันว่าถูกไทยที่แท้ลืบทดลองกันมาแล้ว 3 รุ่น บ้างก็ว่า 7 รุ่น ดังที่ว่า “เต่อหละโควที่แน่นอนที่สุดมีแค่สามชั่วอายุคน ต่อมาก็เริ่มสับสนแล้ว จนถึงบัดนี้และจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เราป้องกันได้ด้วยความระมัดระวัง มีสติ จะมีพากามารมาขัดขวาง แต่ถ้าเรามีผู้นำพิธีกรรมที่เข้มงวดทุกหมู่บ้าน อะไรก็เข้ามาไม่ถึง” (ลุงเนต้อะ หมู่บ้านเกริง โน้ต สัมภาษณ์ 28 ธันวาคม 2544) นอกจากนั้น กรณีการประกอบพิธี ณ จุดศูนย์กลางหรือ “ໄລ່ທ່ອງເຈິຍະ” ของเขต “ໄນເກາະເຮາະ” นั้นในปัจจุบันก็ไม่มีอีกแล้ว ทั้งนี้เนื่องมาจากการความเลื่อมใสยึดด้านชู้สาวที่เกิดขึ้น กล่าวคือ “การเสียของพิธีที่นี่มีสามครั้งที่สำคัญ คือครั้งแรกขายคนหนึ่งมีเมียแล้วแต่เมี้ยว แล้วไปเข้าร่วมพิธีกรรม คนนี้ถูกลงโทษโดยการให้สร้างเจดีย์ชำระบาป ต่อมาก็มีคนมօญ ไปจับนมของเทพที่มาร่วมพิธี เทพจึงไม่มาร่วมพิธีอีก และต่อมาระศรีสุวรรณคนหนึ่งได้ขึ้นบุญหัญจิกในสถานที่ประกอบพิธี” (เซลากุหลง ชาจากเขตไนເກາະເຮາະ สัมภาษณ์ 10 มีนาคม 2545) นอกจากนั้นการที่พระศรีสุวรรณมีภารยาสามคนจนถูกห้ามเข้าไปร่วมพิธีและต้องย้ายออกไปจากหมู่บ้านก็การประกอบพิธี ณ ที่แห่งนี้หยุดชะงักมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนั้นแม่พื้นที่แห่งนี้จะถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นพื้นที่ซึ่งผู้คนได้อยู่ใกล้ชิดถูกไทย แต่ก็ยังพบว่ามีหลายรายที่ทำความผิด ยังคงกินเหล้ามายาและสูบสิ่น อีกทั้งยังมีบางรายที่บอกว่าเคยนับถือและปฏิบัติตามข้อห้ามต่างๆ แต่ต่อมาก็ได้เลิกเสีย เพราะไม่เห็นว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นแม่จะยังคงใส่ชุดเสื้อผ้าแบบถูกไทยอยู่ก็ตาม ยิ่งกว่านั้นยังมีแนวโน้มว่าในอนาคตกลุ่มบ้านเล็กๆ บางแห่งซึ่งเคยแยกตัวออกจากในฐานะที่เป็นบ้านของผู้ที่ยึดถือปฏิบัติตามแนวทางของถูกไทยอย่างเคร่งครัด อย่างเช่นกลุ่มบ้านที่ค่อองเจียะที่

³ อย่างไรก็ตาม ในครั้งหลังนี้กองทัพของถูกไทยกลับพ่ายแพ้อย่างขาดดาย เชื่อว่ามีสาเหตุมาจากการที่ผู้เข้าร่วมไม่เคร่งครัดตามกฎข้อห้ามที่ถูกไทยกำหนดไว้ในระหว่างการอوبرบ เช่น ฝาฟืนไบอยิงเกิง ยิงหมี ยิงเด็ก เป็นต้น

มีอยู่ร้าว 6-7 หลังค่าเรือน ก็อาจเข้ายไปรวมกับญาติพี่น้องที่บ้านเกริง โน่นหรือบ้านแม่จัน ทะซึ่งไม่ได้มีการยึดถือปฏิบัติครั้งครัดเท่า น่าสังเกตการคลายความเข้มงวดลง เช่นนี้ได้ นำมาสู่การตีความใหม่ของผู้นำพิธีกรรมบางคนเกี่ยวพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ด้วยว่า “สังเปะ ไトイ มีอยู่ในใจคน หากคนเราสามารถถือปฏิบัติศีลได้ครบทั้ง 5 ข้อก็ไม่จำเป็นต้องมาอยู่ใน พื้นที่แห่งนี้ก็ได้” (ลุงตุย หมู่บ้านทิบาก់ สัมภาษณ์ 2 มกราคม 2545)

อย่างไรก็ตาม แม้ข้อปฏิบัติต่างๆ จะหย่อนลงบ้างแล้ว แต่กระนั้นพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวรก็ยังมีลักษณะเด่นอยู่ตรงที่มีความสืบเนื่องในการปฏิบัติตามแนวทางของญาณี กล่าวคือ ยังคงมีกลุ่มบ้านเล็กๆ ที่ยังคงยึดมั่นในแนวทางคำสอนของญาณีอย่างเคร่งครัด อยู่ควบคู่กับหมู่บ้านใหญ่แต่ละแห่ง รวมทั้งยังมีความพยายามที่จะรักษาแนวทางปฏิบัติตาม ความของตนเอาไว้ ดังกรณีที่บังกลุ่มบ้านทิบาก់ไม่ยอมให้ลูกๆ ของตนเข้าเรียน หนังสือในโรงเรียน ตชด. เพราะเกรงว่าจะทำให้เด็กต้องเปลี่ยนมาใส่เครื่องแบบนักเรียนซึ่งขัดแย้งกับความเชื่อเดิมเป็นอย่างมาก นอกจากนั้น แต่ละหมู่บ้านก็ยังมี “เชยគូ” ซึ่งเป็นผู้นำพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง/สืบเนื่องมาจากความเชื่อเรื่องญาณีและเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินลงโทษ_(ปรับ) เมื่อมีการกระทำความผิด ซึ่งถือเป็นถือเป็นก烙 ไกการควบคุมทางสังคมที่ยังคงขึ้นชี้มีประสิทธิภาพอยู่พอสมควร ดังที่ว่า “ในพื้นที่ชนเผ่าไม่มีคุกไม่มีตารางสำหรับคนทำความผิด ไม่มีทหารสำหรับดูแลความปลอดภัยของคน แต่เราเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เราปฏิบัติตามข้อห้ามความเชื่อ เรานับถือตันไมៗ (เชยวาเพี่ยວ) เราใช้ขมิន นำส้มป้อมลงโทษคนทำความผิด รุนป្លៀយាតាយเรក់ทำកាន់យ៉ាងន័ែៗ” (ယายนองเจ៊ី หมู่บ้านเกริง โน่น สัมภาษณ์ 29 ธันวาคม 2544)

พุทธศาสนา กับวิถีชีวิตร่องรอยแห่งชาติ

พุทธศาสนาที่คนในชนเผ่ายึดถือนั้นมีอิทธิพล/เป็นที่มาของครอบความคิดในการอธิบายถึงกำเนิดของโลกซึ่งสัมพันธ์กับการอุบัติขึ้นของพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากเอกสาร โบราณที่ชื่อ “ὔπελος ομήνης” ที่กล่าวถึงเหตุการณ์ตั้งแต่เมื่อครั้งที่โลกและจักรวาลยังไม่สิ่งใด ต่อมาเทพผู้มาตามสายลมได้สร้างฤทธิกาลและสัตว์ต่างๆ ขึ้น และคลบันดาลให้เกิดการผสมพันธุ์ของสัตว์และมนุษย์ ต่อมาได้เกิดไฟใหม่โลกอีกครั้ง เมื่อโลกเย็นลงก็เกิดพระพุทธเจ้าที่ชื่อ “พระพุทธเจ้าไต่เบะສະ” ขึ้น จากนั้นพระพุทธเจ้า ที่ได้กำหนดให้มีศีลห้าและศีลแปด (พู่เมือง หมู่บ้านจองอំវ แหล่ง น้ำ คลิกวิทย สถาพร หมู่บ้านจองอំវ สัมภาษณ์ 23 สิงหาคม 2544) นอกจากนั้นก็ยังส่งผลต่อการ

อธิบายที่มาหรือประวัติของชนเผ่าผ่านทางเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานและการตั้งบุญชนในอดีตซึ่งสัมพันธ์กับครรภารอย่างแรงกล้าต่อพุทธศาสนา ดังเรื่องเล่าที่ว่า "...ในสมัยที่กษัตริย์มนุหะทรงเมืองมอย ศาสนาพุทธมีความเจริญรุ่งเรืองมาก โดยในสมัยของพระมหากษัตริย์มอยองค์นี้มี พูไได้โก' เป็นอำนาจที่ใกล้ชิด อำนาจผู้นี้เป็นผู้แปลงพระไตรปิฎกเป็นภาษาazz และได้นับทึกไว้ 3 รูปแบบ คือ บันทึกบนใบลาน บันทึกบนแผ่นทอง และบันทึกลงบนแผ่นหิน โดยได้ใช้บันทึกสั่งสอนกันมานานหลายปี ต่อมาเมืองเกิดแตกพ่าย ชาวเมืองต้องหนีกระจัดกระจาด อำนาจพูไได้โกร่งว่า หนังสือไตรปิฎกที่เป็นภาษาazzจะสูญหาย จึงรวบรวมบริหารหนี้ขึ้นไปอยู่เมืองละว้า และใช้คนถึง 40 คนแบกเอกสารคัมภีร์ใบลานและแผ่นทองบรรจุใส่หีบหนี้ไปด้วย การเดินทางเป็นไปอย่างทุลักทุเลและยากลำบาก จนกระทั่งเดินทางมาถึง "โคลงท่องอะเผล" ในเมืองละว้า จึงได้เริ่มสร้างบ้านเมืองกันใหม่อีก และมีการสั่งสอนเล่าเรียนหนังสือไตรปิฎกกันต่อมาหลายชั่วอายุคน แม้บ้านเมืองจะแตก ผู้คนจะกระจัดกระจาดหนี้หายไปในป่าเขา หรือเกิดวิกฤติขึ้นอีกหลายครั้งตาม แต่ชาวเผ่าazzและพระสงฆ์ยังคงสั่งสอนเล่าเรียนพระไตรปิฎกนี้อย่างสม่ำเสมอ

น่าสนใจว่าประวัติความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนา กับชนเผ่าazzนั้น ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการถูกกดขี่ บ่อมแห้งรังแกหรือการถูกปฏิบัติต่ออย่างต่ำต้อย รวมทั้งการถูกกีดกันไม่ให้เข้าถึงพระพุทธศาสนา ดังที่หลวงพ่อพ่าเจียะ แห่งวัดทิไลป้าเล่าให้ฟังว่า "เมื่อครั้งตั้งแต่ก่อนหน้าที่พระเจ้าอลองพญา จะขึ้นครองอำนาจ ชาวฝรั่งเรียกพวกเราว่า เeshmanee (เชอมานีปี) หมายถึง มนุษย์ตัวเล็กๆ เมื่อพวกราชีน์ไปบนบ้านของคนมอญและพม่า คนมอญและพม่าก็ต้องเอาฝ่าไป่ถูเช็ดออก เพราะถือว่าพวกราเป็นมนุษย์ที่ต่ำต้อย... ส่วนในสมัยที่อังกฤษปกครองพม่าก็มีข้อห้ามไม่ให้พวกราสร้างบ้านด้วยไม้ 3 ประเภท คือ ไม้แดง ไม้สัก ไม้ประดู่ การกดขี่ต่างๆ นี้ทำให้วัฒนธรรมของชนเผ่าถูกตัดตอน ไม่ถูกสืบทอดต่อ ทั้งเรื่องการแต่งกาย บ้านเรือนที่อยู่อาศัย รวมถึงความรู้คัมภีร์ เพราะพวกราต้องอยู่อย่างหลบซ่อน ไม่กล้าเปิดเผย ความรู้ต่างๆ จึงถูกปกปิด เพราะเราต้องการกดขี่ให้ชาติพันธุ์นี้สูญหายหมดไป" (หลวงพ่อพ่าเจียะ, สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2544)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องถ่ายน้ำก็เป็นดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ถ้ายังเห็นว่าพุทธศาสนาสามารถกระดับทางจิตวิญญาณของผู้คนได้จริงคลบบันดาลให้คนใน

ชนแผ่ตัวสามารถฝ่าฟันอุปสรรคจนได้รับพระพุทธศาสนา ดังนั้น พุทธศาสนาของคนในชนแผ่ตัวจึงมีรายละเอียดที่แตกต่างไปจากที่คนไทยทั่วไปปฏิบัติ เพราะได้ผ่านการผสมผสานกันของระบบความเชื่อทั้งสอง เช่น การนับวันพระก่อนคนไทยพุทธทั่วไปหนึ่งวัน หรือการเริ่มงานสังกรานต์ในเดือนมีนาคม รวมถึงการที่มีความสลับซับซ้อนของพิธีกรรมมากกว่าไม่ว่าจะเป็นงานทำบุญตักบาตรทั่วไปในวันพระ⁴ หรือการทำบุญวันสังกรานต์ เป็นต้น

ทั้งนี้ พุทธศาสนา มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนในชนแผ่ตัวอยู่ตลอดเวลา ดังกรณีผู้ชายที่ต้องเก็บข้าวสับพันธ์กับศาสนานั้นแต่ละวันเดือนถึงวัยหนุ่ม เนื่องจากต้องใช้ชีวิตอยู่ในวัดหลายปีเพื่อเล่าเรียนหนังสือ โดยแบ่งการเล่าเรียนแบ่งเป็น ๓ ช่วง คือ ช่วง

⁴ การทำบุญทั่วไปในวันพระ นอกจากจะเตรียมข้าว กับข้าว และขนมสำหรับใส่บานตร แล้ว ยังต้องเตรียมขันเทียนซึ่งประกอบด้วยเทียนจี彭 ดอกไม้ มาก พลู ยาสูบเพื่อทำพิธีรับศีลถวายแด่พระพุทธเจ้า อันจะทำให้ตนเองและครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข

⁵ หรือในการทำบุญวันสังกรานต์ ก็จะทำกันถึง 3 วัน โดยในวันแรก (วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 5) ช่วงเช้าเป็นการทำบุญตักบาตรทั่วไป พอรava 6 โอมเย็นจะมีพิธีสวัสดิประปริตร โดยชาวบ้านจะจุดเทียนที่ขอบบ้านหน้าใหญ่ แล้วนำกลับที่พระสงฆ์สวัดแล้วกลับไปดื่มที่บ้านของตนเอง เพื่อดื่ม อาบ ล้างหน้า และประพรบบ้านเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีให้ออกไป ส่วนการทำบุญวันที่สอง (15 ค่ำ เดือน 5) ช่วงเช้าเป็นการทำบุญตักบาตรและสรงน้ำพระ โดยนำที่ใช้จะตักมาจากกลางลำห้วยซึ่งถือกันว่า แล้วนำเบียงหอม น้ำอบ ขมิ้นผง ลูกส้มป่อย ตามเดดตามอีกด้วย วันที่สาม (แรม 1 ค่ำ เดือน 5) ตอนเช้าทำบุญตักบาตรทั่วไป ส่วนตอนเย็นจะเป็นการแห่ถวายผ้าป่า โดยชาวบ้านจะนำก้านไม้ไผ่มาเหลา แล้วนำเงิน ขนม ลูกอม เทียน ของใช้มาติดกับไม้ไผ่ให้เป็นช่อรวมกันแล้ววางในถาด จากนั้นแห่ไปถวายพระที่วัด เมื่อไปถึงวัด เจ้าวัดจะจัดนำล้วยใส่น้ำผึ้งลงบนมีน้ำตื้นไว้ที่กลางศาลารวัต แล้วคระใส่เงินกันนำไปใส่ในถ้วยน้ำ โดยก่อนใส่จะนำเงินไปแตะที่ตัวของผู้อื่นเสียก่อนเป็นการขอแบ่งบุญให้ได้มากๆ เมื่อวางเงินลงในน้ำ ก็จะยกมือขึ้นพร้อมกราบ “ สาสุ ” แล้วอธิษฐาน จากนั้นเจ้าวัดจะนำสวดเป็นภพามอญเพื่อให้พระธรรมรับรู้และขอให้บุญที่ทำไปนั้นคงอยู่ได้กับตัวเอง

เป็นศิษย์วัด ช่วงบวชเณร (เมื่ออายุถึง ๑๒ ปี) และช่วงบวชพระ (เมื่ออายุถึง ๒๐ ปี บริบูรณ์) เนื้อหาที่เรียนมีตั้งแต่บทสาดในพระวินัย พระอภิธรรม และพระสูตร รวมถึงเรียนรู้เรื่องอื่นๆ เช่น ตำราคุลักษณะบุคคล ไหรากาสตร์ คารากาสตร์ ยาสมุนไพร เป็นต้น ขณะที่ในชีวิตประจำวันของทั้งหญิงและชายชาวក็จะมีเรื่องราวทางพุทธศาสนา เข้าไปสอดแทรกอยู่ด้วยเสมอๆ ดังในกรณีบทเพลงหรือการร้องเพลงเพื่อโต้ตอบกันของคนหนุ่มสาว ที่มีการแบ่งระดับของบทเพลงออกเป็นชั้นคือ ชั้น “ทาคูพ่อ” ซึ่งเป็นเพลงรักแบบพื้นๆ หรือเพลงที่กล่าวถึงดอกไม้ใบหญ้าทั่วไป และเพลงชั้นที่สูงขึ้นมาเรียกว่า “ทาคูผดดู” ซึ่งจะกล่าวถึงโลก นรก สวรรค์ ภานุ และธรรมะ หากฝ่ายชายร้องเพลงระดับสูงแล้วฝ่ายหญิงตอบเพลงมาในระดับต้น ฝ่ายหญิงก็จะถูกวิจารณ์ว่ามีความรู้น้อย นอกจากเพลงที่โต้ตอบกันระหว่างชายหญิงยังมีบทเพลงทั่วๆ ไปอีกมากที่กล่าวถึงเรื่องราวทางพุทธศาสนาอย่างเช่น พุทธประวัติ ธรรมะ การปฏิบัติกรรมฐานต่างๆ เป็นต้น

ตัวอย่างบทเพลง “ทาคูผดดู”

“ ไอ่ส่งเลอนนิ่งปองบ้อเหน่อ

เหอส่าเลิกจ่ามวยเจ่อะ

ไหຍ่ได่เก้อโโค่ดีอ้อคงหมี

ไขล่โຍ่กากี้เหลลอกใจ

ขอเชอร่วมกลับนิพพานกันเดิด

ใช่แล้วด้วยคนทั้งสี่นำพา (คนทั้งสี่หมายถึงชาตุทั้งสี่)

ยังไกลอีกมากเมืองถือดข้าว

อย่าพูดว่าเป็นการง่ายเลย “

ตัวอย่างบทเพลง “ทาคูโพ”

“ ดาป่งพือปี้เสอะเน่หะ

ญูโพ่minongสะ พฤษภาคม

เวไคล่มี้ยต่าทางผลีคี

เวสะคาเบยาดิ่ง

ได้พบเห็นน้องเสน่ห์หา

มองโฉมนางลีมกะพริบตา

พี่พุดเมตตาที่ปลายลืน

ใจพี่ขมเหมือนดีป้า “

(บทเพลงโดยนายสมกพ สังข์ลาธาร วันที่ 13 พฤษภาคม 2545)

สิ่งคุ้มครองธรรมชาติกับวิถีชีวิตของคนในชนเผ่าฯ

สิ่งคุ้มครองธรรมชาติมีนัยถึง “พลังชีวิต” หรือ “เหมือนเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวภัยในหรือสิ่งที่นำทางชีวิตไปสู่ความดี นอกจากนั้นยังถือว่าวิญญาณศักดิ์สิทธิ์มีหลายระดับ โดยจะมีวิธีปฏิสัมพันธ์ต่อวิญญาณศักดิ์สิทธิ์แต่ละแบบแตกต่างกันไป ดังในกรณีความเชื่อเรื่องเจ้าที่เจ้าทางที่ทำให้สถานที่บางแห่งกล้ายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ดังเช่นภูเขาม่องควาที่ถือเป็นวัดของเจ้าป่าที่เชื่อว่า “คงกาชาดี” ทั้งนี้ ความเชื่อเรื่องเจ้าที่เจ้าทางมีผลต่อการตั้งถิ่นฐานด้วยเช่นกัน ดังความเป็นมาของการตั้งบ้านช่องเปปะซึ่งเกิดจากการที่นายพู่เสาะชูกับนายพู่ชาเจ้ได้มาราดอาศัยอยู่กับเจ้าที่เจ้าทางด้วยการอธิษฐานโดยนำข้าวสารเข็มเมล็ดจากในป่ามาใส่ในฝากลาปิด แล้วไปปีกดูตอนรุ่งเช้าหากข้าวสารยังอยู่ครบก็ถือว่าสามารถอาศัยอยู่ได้ พร้อมทั้งให้สัญญากับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าจะไม่นำปีดไก่มาเลี้ยงและของมีมาเข้ามาในพื้นที่นี้เป็นอันขาด เป็นต้น (นายพ่อหัวเลียว หมู่บ้านช่องเปปะ ลัมภ�性ณ์ 4 มกราคม 2545)

รวมทั้งยังส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติด้วย เช่น การมีข้อห้ามความเชื่อต่างๆ ในการล่าสัตว์ หรือมีข้อห้ามข้อปฏิบัติในการเลือกพื้นที่ทำไร่ อาทิ ต้องไม่ทำในพื้นที่ที่น้ำสองสายมารวมกัน ไม่ทำในพื้นที่หลังเต่า หรือหากได้ยินเสียงนกบุนแพนขณะไปเลือกพื้นที่ทำไร่ก็ต้องไม่ทำในที่ผืนนั้น เป็นต้น ตลอดจนส่งผลต่อข้อปฏิบัติอื่นๆ เช่น ข้อห้ามที่ว่าห้ามเล่านิทานบางบทในเวลากลางวัน หรือห้ามเล่านิทานสองบท แต่สามารถเล่าบทเดียวหรือสามบทขึ้นไปได้ รวมทั้งห้ามเล่านิทานไม่จบบท ถ้าเล่าไม่จบก็ต้องแจ้งนางไม้ เพราะเมื่อมีการเล่านิทานจะมีนาฬิกาและทวยเทพมาร่วมฟังกันมาก หากเล่าไม่จบเทพทั้งหลายจะโกรธเคือง เป็นต้น

โครงสร้างของชุมชนภายใต้กรอบคิด “เรียบ杰ียเวะ”

เรียบ杰ียเวะเป็นลักษณะของการปกครองในชุมชน เป็นการวางแผนระเบียบของชุมชนร่วมกัน เช่น ที่หมู่บ้าน ໄล่ถ่องคูชารบ้านทุกคน นับถือความเชื่อแบบตะ浩ะ โคล่า เชื่อฟังคำสั่งสอนของตะ浩ะ โคล่าอย่างเคร่งครัด สิ่งที่ไหนที่เห็นว่าไม่ดีไม่เหมาะสม ก็จะไม่ปฏิบัติตามเด็ดขาด เช่น ห้ามสูบสิ่ง ห้ามสูบกัญชา ห้ามดื่มสุรา ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ชาวบ้านจะไม่ยอมแตะต้องเป็นอันขาดและไม่ให้นำเข้ามาบริเวณหมู่บ้านอีก

ด้วย ในหมู่บ้านໄล่ต่องคุ้มกูเกณฑ์ข้อห้าม เช่น ห้ามเดี้ยงหมู ไก่ เป็ด แพะ แกะ ม้า ห่าน , ห้ามดื่มน้ำร้อน กัญชา เอโรอิน,ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด,ห้ามทะเลวิวาทกัน,ห้ามลักขโมย,ห้ามนำเนื้อหมู เป็ด ไก่ เข้ามาในบริเวณบ้าน ,ให้มีผัวเดียวเมียเดียว, ห้ามเป็นซูกับลูกเมียผู้อื่น,วันพระต้องไปทำบุญ,ต้องเชือฟังผู้นำในหมู่บ้าน,ผู้ชายทุกคนต้องไว้ผมยาวและนวยผมตรงกลางกระหม่อม,ห้ามใส่กางเกงและเสื้อคอกอกลมหรือเสื้อที่มีลวดลาย,ห้ามกินเนื้อหมู เป็ด ไก่ ,ผู้หญิงจะต้องใส่ชุดประจำแผ่น,ห้ามตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทย(แต่ปัจจุบันได้มีการอนุโลม)

ที่หมู่บ้านสะเนพ่อง คณะกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านได้ตั้งข้อปฏิบัติของหมู่บ้านเอาไว้ว่า ห้ามการล่าสัตว์ป่าทุกชนิด, ให้ทำการเพาะปลูกในพื้นที่เดิมที่เคยทำมาก่อนแล้วเท่านั้นและไม่ขายที่ดินแก่นบุคคลภายนอกโดยเด็ดขาด, ไม่กระทำการใดๆที่ทำให้เกิดไฟไหม้ป่า,ให้ใช้ประโยชน์จากป่าโดยสอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์เพียงเท่าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพเท่านั้น ,ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้าน,ไม่สนับสนุนการทำเที่ยวที่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า,ส่งเสริมและปฏิบัติตามความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของบรรพบุรุษ

ที่หมู่บ้านสะเนพ่องในสมัยอดีตที่กำนันส่าจី เสตตะพันธ์ เป็นกำนันปก ครองตำบลໄล่ໄວ่ ได้ลงโทษชาวบ้านที่ได้ไปโหมอ้อย 1 ลำชื่อว่า นายย่องโภนี่ มีการลงโทษกระทำโดยการเอาด้วยขาวเส้นเดียวมาผูกที่ข้อมือเพื่อเป็นสัญญาลักษณ์ของคนที่ถูกลงโทษ (ถ้าเปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบันคือการใส่กุญแจมือผู้ต้องหา) และให้ไปด้วยหญ้าในหมู่บ้านจากหัวบ้านจนถึงท้ายบ้านเวลา 1 วัน โดยการดายหญ้าจะต้องไม่ให้ด้วยที่ผูกข้อมือขาด ถ้าหากทำด้วยที่ผูกข้อมือขาดจะต้องดายหญ้าเพิ่มอีก 1 วัน ในระหว่างที่ดายหญ้านั้นกำนันได้สั่งให้ชาวบ้านหลายคนทั้งหมู่บ้านได้ผ่านไปตามว่า... ทำอะไร กันอยู่ ...คนที่กระทำผิดก็ต้องพูดว่า..กระทำผิดไปโหมอ้อยชาวบ้านมาเลยถูกลงโทษ.. และพูดอีกว่า..อย่าทำอย่างนี้เหมือนกับเรานะ จะต้องถูกลงโทษอย่างนี้

ยังมีเหตุการณ์อีกในสมัยนั้นที่ถูกบ้านของกำนันส่าจី เสตตะพันธ์ ได้ไปขโมยช้างในพม่า เจ้าของก็เลยตามมาอาช้างคืน พอนามถึงบ้านกำนันก็ได้แจ้งความกับกำนันว่าถูกบ้านของกำนันขโมยช้างมาทางนี้ ขอให้กำนันช่วยจัดการให้ด้วย กำนันก็เลยตามว่าช้างของคุณมีรอยเท้าอย่างไร เจ้าของช้างบอกว่ารอยเท้าช้างก็กลมๆ แล้ว

ก้านนักถามอีกว่าแล้วช่างในประเทศไทยมีรอยเท้าเป็นอย่างไร เจ้าของช่างก็บอกว่าก็เป็นรอยกลมๆ ก้านนักเลยพูดว่าถ้าเป็นอย่างนั้นช่างก็มีรอยเท้าเหมือนกัน แล้วจะเอาหลักฐานอะไรมายืนยัน และคนของเราก็อยู่กับเรา แสดงว่าเรื่องนี้คุณกล่าวหาคนของเรานะคุณกดหมิ่นเรา อย่างนี้ก็เลยต้องถูกปรับเป็นจำนวนเงิน 500 บาท

(นายไช่ได้โพ ก้าธรพิมาน บ้านสะเนพ่อง สัมภาษณ์ 20 เมษายน 2545)

ที่หนูบ้านเกริงโบ่ ได้มีการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวบ้านเกริงโบ่ โดยได้จัดการอนุรักษ์แหล่งน้ำและพันธุ์สัตว์น้ำ โดยกำหนดลำน้ำแม่จันตึ้งแต่บริเวณหัวบ้านจนถึงท้ายบ้านระยะทางประมาณ 1,000 เมตร ว่าให้เป็นแหล่งอนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์น้ำทุกชนิดในบริเวณดังกล่าว ถ้าหากใครฝ่าฝืนจะถูกปรับ

นอกจากนั้นเรียกเจี้ยวะยังได้หมายถึงการให้ความร่วมมือกับรัฐในรูปแบบต่างๆ เช่น การพัฒนาถนนทาง การไปเกณฑ์ทหารหรือการประชุมหมู่บ้านประจำเดือนซึ่งจะเป็นการประชุมที่เอาวาระการประชุมมาจากการที่ผู้ใหญ่บ้าน กำหนดให้ไปร่วมประชุมกับทางอำเภอทุกเดือน หลังจากนั้นก็ไปจัดประชุมกันเองแต่ละหมู่บ้าน

บทที่ 4 ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่า

การศึกษาประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯ เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า ซึ่งเป็นการย้อนความทรงจำของผู้รู้ผู้เฝ้าที่ยังมีชีวิตอยู่ ที่สามารถบอกเล่าเรื่องราว ทรงจำเพื่อให้ลูกหลานได้บันทึกไว้ รวม เมื่อพูดถึงยุคสมัยในประวัติศาสตร์ของชนเผ่าฯ ก็ได้ใช้หลักเกณฑ์การแบ่งยุคสมัย โดยมีดีเออเหตุการณ์ที่มีผลกระทบกับวิถีชีวิตของผู้คนและทำให้โครงสร้างของสังคมในแต่ละช่วงเวลาหนึ่น ได้เกิดความเปลี่ยนแปลง การแบ่งยุคสมัยของโครงการย้อนรอยอดีตชนเผ่าฯ มีที่มาที่ไปจากการปรึกษาหารือกับผู้เฝ้าผู้แก่ที่เป็นผู้มีวิชาความรู้ว่าเราสามารถแบ่งสังคมของชนเผ่าฯ ได้กี่ยุคสมัย ซึ่งหลังจาก การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้ว ทำให้ผู้เฝ้าผู้รู้ที่อยู่ในชนเผ่าฯ ได้ร่วมกันแสดง ความคิดเห็น และบอกกับทีมงานวิจัยว่าเท่าที่ย้อนอดีตในความทรงจำไปถึงนั้นก็นั่นพบว่ามีอยู่ 3 ช่วงเวลาที่ได้สร้างผลกระทบกับโครงสร้างของชนเผ่าเป็นอย่างมาก ทีมงาน

วิจัยก็ได้ยึดถือเอาตามที่ผู้รู้ในชนเผ่าบอกเล่าว่าประวัติศาสตร์ของชนเผ่าชูภูนแบ่งได้ ๓ ยุคหลักๆคือ ยุคทะเนะยักษะ ยุคทะเนะป้าปีะ และยุคทะเนะถุ่งมา

ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่าชู

1.ยุคทะเนะยักษะ

2.ยุคทะเนะป้าปีะ

3.ยุคทะเนะถุ่งมา

1.ยุคทะเนะยักษะ หมายถึง ยุคที่อังกฤษปกครองพม่า ในช่วงเวลาที่เป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านอยู่กันอย่างสุขสบาย เหตุการณ์บ้านเมืองสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่ามีความสงบสุขดี ถ้าหากคนในพม่าเข้ามานำไปในประเทศไทย ก็สามารถเสียภาษีให้กับรัฐบาลไทย ถ้าหากคนในประเทศไทยลงไปในที่ประเทศพม่า คนไทยก็เสียภาษีให้กับรัฐบาลพม่าเช่นกัน ซึ่งในยุคนี้เป็นยุคที่พระศรีสุวรรณ (ทะเจียง ໂປຣຍ) ยังมีชีวิตอยู่ ก็ได้มีการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับพม่า หัวหน้าหรือผู้นำหมู่บ้านแต่ละประเทศระหว่างไทยกับพม่าก็มีการผูกมิตรสัมพันธ์กัน ชุมชนมีความสงบสุข มีการปักปันเขตแดนระหว่างไทยกับพม่า ที่หัวยเปื้องตะทา หมู่บ้านที่ໄล่ป้า มีพระศรีสุวรรณ และผู้นำของทางการไทยที่เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมการปักปันเขตแดนด้วย ส่วนในประเทศพม่าก็มีผู้นำชาวอังกฤษมาร่วมด้วย เป็นช่วงเวลา ก่อนที่อังกฤษจะถอนตัวออกจากพม่าได้ไม่นาน หลังการปักปันเขตแดนระหว่างพม่ากับไทยได้ไม่นาน พม่ามองว่าอังกฤษกำลังครอบงำพม่าอยู่ก็ได้ประสานกับทางญี่ปุ่นให้เป็นผู้ร่วมผลักดันอังกฤษออกจากประเทศไทย แล้วได้เกิดสังคมรัฐบาลไทย(ทะเจียง ໂປຣຍ)ได้เสียชีวิตได้ไม่นาน

จากการค้นคว้าหลักฐานจากเอกสารพบว่าโผล่ชู นั้นได้อาศัยอยู่ในประเทศไทยนานแล้ว ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าที่มากของโผล่ชูในประเทศไทยได้กล่าวว่าพวกเขาย้ายในดินแดนสุวรรณภูมิก่อนที่ชาติสยามจะอพยพลงมาจากยุนนาน โดยอยู่ปะปนกับกลุ่มลี้ภัยหรือละว่า สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงวินิจฉัยว่า ในสังคมระหว่างไทยกับพม่า กองทัพไทยได้เข้าไปตีเมืองหงสาวดีในปี พ.ศ.2142 แม่ทัพคนหนึ่งของกองทัพไทยเป็นชาวโผล่ชูซึ่งชื่อว่า “ สินภูมิโลกเพชร ” ได้เป็นแม่ทัพให้กับกองทัพไทยได้มีเอกสารเก่าแก่ เช่น พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพระจักรพรรดิ (ชาด) คำให้การชาวกรุงเก่าเมืองหน้าด่านในสมัยนั้นสองเมือง ได้แก่ เมืองสังขละบุรีและเมืองศรีสวัสดิ์ เป็นชุมชนชาวโผล่ชูที่สำคัญมีเจ้าเมืองเป็นชาวโผล่ชูด้วย

สำหรับชาวโผล่ร่วมในตัวอำเภอสังขละบุรีในปัจจุบันได้อพยพมาจากประเทศพม่าในสมัยกรุงธนบุรี โดยอพยพมาจากหมู่บ้านแม่กะวง ในเขตพื้นที่เมืองมะลำเลิง หรือมะละแหมง ได้เข้ามาอยู่บริเวณลำน้ำช่องกาเลีย โดยได้มีการสันนิษฐานว่าสาเหตุที่ต้องอพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่ในเขตประเทศไทยนั้นเกิดจากความไม่สงบภายในประเทศพม่าในช่วงเวลานั้น รวมทั้งกลุ่มคนอัญส่วนหนึ่งก็ได้อพยพเข้ามายังสมัยนั้นเช่นกัน เนื่องด้วยจากสถานการณ์ในประเทศพม่าไม่มีความสงบ บทบาทหน้าที่ของโผล่ร่วมที่เข้ามาอาศัยบริเวณลำน้ำช่องกาเลีย (เขตตัว อำเภอสังขละบุรีในปัจจุบัน) นั้นมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวและหาป่าข้าศึกจากพม่า และมีหน้าที่ตรวจสอบหาป่ารักษาชายแดนให้ฝ่ายไทย โดยได้มีหลักฐานเอกสารดังต่อไปนี้

ปี พ.ศ.2330 พงสาวดรามบันของพม่ากล่าวถึงโผล่ร่วมในเขตแดนประเทศไทยว่า เป็นพวกสอดแนมให้กับกองทัพไทย

ปี พ.ศ.2365 โผล่ร่วมเมืองสังขละบุรีนำโดย “บุนสุวรรณ” และลูกน้องจำนวน 36 คนได้ทำการเร่นผ่าขับไล่ทหารพม่าออกจากชายแดนไทย อีกทั้งจับกุมหน่วยลาดตระเวนของทหารพม่าอีกด้วย

ปี พ.ศ.2369 โผล่ร่วมได้ทำหน้าที่รักษาป้องกันเขตชายแดนไทยตั้งแต่เหนือเขตกาญจนบุรีจนถึงเขตตาก

ปี พ.ศ.2333 ได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนันซึ่งไม่เคยมีการปฏิบัติมาก่อน พร้อมกับมีการตั้งนายอำเภอที่เป็นคนโผล่ร่วมคนแรกคือพระยาศรีสุวรรณคีรีแห่งเมืองสังขละบุรี พระพิชัยสงครามแห่งเมืองศรีสวัสดิ์ และหลวงพิทักษ์คีรีมาตย์

ปี พ.ศ.2423 โผล่ร่วมที่ปกป้องชายแดนไทยคืนพบแทนกองกรีตแนวแบ่งเขตแดนไทย-พม่าบริเวณด้านด้านเจดีย์สามองค์

ในปัจจุบันนี้หลักฐานที่โผล่ร่วม/โผล่ส่องมีความเชื่อว่าพระเจ้าแผ่นดินไทยสมัยของรัชกาลที่ 1 ของกรุงรัตนโกสินทร์ได้พระราชทานพระพุทธรูปให้แก่บุนศรีสุวรรณคนที่ 1 หรือพระยาศรีสุวรรณคีรี (ภู่วะโพ) พร้อมทั้งเครื่องทรงของเจ้าเมืองนั้นยังคงเก็บรักษาไว้ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตตำบลໄล่โว โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้เก็บรักษาไว้ พระยาศรีสุวรรณคนที่ 1 คือผู้นำกลุ่มโผล่ร่วมที่เข้ามาอาศัยแผ่นดินไทยในสมัยกรุงธนบุรี โดยความดีความชอบจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างกล้าหาญและซื่อสัตย์เป็นที่ไว้วางใจของเจ้าเมืองกาญจนบุรี พระมหากษัตริย์ไทยจึงแต่งตั้งเป็น “บุนสุวรรณคีรี” และได้รับ

บรรดาสักดิ์ต้อมาเป็น “พระยาศรีสุวรรณคีรี” ได้เป็นเจ้าเมืองสังขละบุรี ซึ่งขณะนั้นชุมชนได้ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านสะนี่พุ่ง โดยพระยาศรีสุวรรณมีตำแหน่งลึ่บทอดต่องำก้อก 5 คน ดังนี้

- 1.พระยาศรีสุวรรณคีรี (ภูวะ โพ) พ.ศ.2352-2367
- 2.พระศรีสุวรรณคีรี (กรมมะจะ) พ.ศ.2368-2394
- 3.พระศรีสุวรรณคีรี (ยังตะมุ) พ.ศ.2395-2411
- 4.พระศรีสุวรรณคีรี (ป่วยดงภู) พ.ศ.2412-2438
- 5.พระศรีสุวรรณคีรี (ทะเจียง ໂປຣຍ) พ.ศ.2438-2467

พระศรีสุวรรณคีรีคนที่ 5 เป็นนายอําเภอสังขละบุรีคนแรกปี พ.ศ.2467 ในการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระศรีสุวรรณคีรีทุกพระองค์ต้องลงมาถือหน้าสำนวนที่เมืองกาญจนบุรีทุกๆ 3 ปี พระยาศรีสุวรรณคีรีที่ 1 ได้รับพระราชทานลูกประคำทองคำ ในสมัยรัชกาลที่ 3 รัชกาลที่ 4 นอกจากนั้นมีการแบ่งหน้าที่การดูแลในการปกครองชุมชนออกเป็นหมู่เป็นหมวดลงไปอีก 52 คน มีตำแหน่งเป็นนายด่าน นายกอง ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัดเงินปีตั้งแต่ 6-40 บาท เจ้าเมืองจะต้องนำเครื่องบรรณาการถวายพระเจ้าแผ่นดินมี ผ้าขาวพับผ้าแดงพับ เครื่องยาและของป่า รวมทั้งแร่ทองคำและแร่ดีบุก ซึ่งเรียกว่า ส่วยดีบุก

พระศรีสุวรรณคีรีคนที่ 5 (ทะเจียง ໂປຣຍ) เป็นพระศรีสุวรรณคีรีคนสุดท้ายที่ปกครองเมืองสังขละบุรี ท่านได้ไปมาหาสู่กับเจ้าเมืองอีกท่านหนึ่งที่ปกครองเมืองแม่กลองชื่อว่า พระแม่กลอง (พระไม่ถูกสูง) อยู่ในเขตอำเภอ อุ่มพาง จ.ตาก ในปัจจุบัน โดยในสมัยนั้นได้มีการแบ่งเขตการปกครองท้องที่ระหว่างเขตตำบลໄล่โว่ อ.สังขละบุรีกับเขตตำบลแม่จัน อ.อุ่มพาง จ.ตากที่ยอดภูเขา “โก่วก็อง ” โดยได้มีการปลูกต้นจุ่งป่าอาไว้เป็นเครื่องหมายแบ่งเขตแดนการปกครอง และพระศรีสุวรรณคีรีทุกๆ คนจะต้องขึ้นไปสักการะบูชาตระหง่าน โโค่ที่บ้านໄล่อ่องคุ่ในเขตตำบลแม่จัน อ.อุ่มพาง จ.ตากในทุกๆ 3 ปี

พระศรีสุวรรณคีรีคนที่ 5 ได้ประพฤติผิดตามข้อห้ามความเชื่อว่าให้มีเมียเดียวท่านได้กระทำการพิจิกภูษาห้ามความเชื่อโดยได้มีเมียถึง 3 คน(เมียชาว鄱ล่วづซึ่งเชื่อว่าแตะเวิงมีลูกด้วยกัน 6 คน , เมียชาวมอญซึ่งเชื่อว่า เนื้ม มีลูกด้วยกัน 1 คน, เมียชาวไทยเชื้อสายจีนซึ่งเชื่อว่า หยุ่น มีลูกด้วยกัน 1 คน) ซึ่งถือว่าผิดจริยธรรมประเพณีของคนในชนเผ่าที่นับถือ